

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , नागपूर
वार्षिक अहवाल २०२२

KRISHI VIGYAN KENDRA,
DUDHBARDI, NAGPUR
ANNUAL REPORT 2022

अनुक्रमणिका

अ. क्र.	प्रकरण	पृष्ठ क्र.
१.	महत्वाचे दिवस	०९-३०
२.	प्रशिक्षण	३२-४०
३.	कार्यशाळा	४२-४७
४.	प्रात्यक्षिक	४९-६३
५.	शास्त्रज्ञ शेतकरी परिसंवाद	६५
६.	शास्त्रज्ञची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट	६७-७५
७.	किसान गोष्टी	७७-८४
८.	इतर विस्तार कार्य	८६-११३

अ. क्र.	दिनांक	विषय	गाव/ ठिकाण	सहभाग्याची संख्या
महत्वाचे उत्सव				
१.	२७/०१/२०२२	प्राणी कल्याण पंधरवाडा	कानियडोल, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	२०
२.	१०/०२/२०२२	जागतिक डाळ दिवस साजरा	सोनोली, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	२८
३.	०८/०३/२०२२	जागतिक महिला दिवस साजरा	पाटणसावंगी, ता. सावनेर, जि. नागपूर	७८
४.	०८/०३/२०२२	जागतिक महिला दिवस साजरा	पिपरिया, ता. रामटेक, जि. नागपूर	३०
५.	२१/०३/२०२२	जागतिक वन दिवस साजरा	खापा, ता. सावनेर, जि. नागपूर	१९
६.	२२/०३/२०२२	जागतिक जल दिवस साजरा	परसोडी, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	४७
७.	२३/०३/२०२२	जागतिक हवामान दिवस साजरा	पटकाखेडी, ता. सावनेर, जि. नागपूर	१७
८.	०७/०४/२०२२	जागतिक आरोग्य दिवस साजरा	तेलगाव, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	२१
९.	३०/०४/२०२२	पशुवैद्यकीय दिवस साजरा	सावनेर, ता. सावनेर, जि. नागपूर	१५
१०.	२०/०५/२०२२	जागतिक मधमाशी दिवस साजरा	पिपरिया, ता. रामटेक, जि. नागपूर	२५
११.	२२/०५/२०२२	जागतिक जैवविविधता दिवस साजरा	पिपरिया, ता. रामटेक, जि. नागपूर	३५
१२.	०५/०६/२०२२	जागतिक पर्यावरण दिवस साजरा	कानियडोल, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	१५
१३.	२१/०६/२०२२	जागतिक योग दिवस साजरा	बोरुजवाडा, ता. सावनेर, जि. नागपूर	२१
१४.	१६/०७/२०२२	आयसीएआर स्थापना दिवस साजरा	दुधबर्डी, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	२०
१५.	२१/११/२०२२	राष्ट्रीय कृषी दिन साजरा	केळवद ता. सावनेर, जि. नागपूर	१०
१६.	२६/११/२०२२	राष्ट्रीय दुध दिवस साजरा	खानगाव ता. सावनेर, जि. नागपूर	५०
१७.	०३/१२/२०२२	राष्ट्रीय कृषी शिक्षण दिन साजरा	नीळगाव ता. सावनेर, जि. नागपूर	२५
१८.	०३/१२/२०२२	स्वच्छ दुध उत्पादक दिन साजरा	नीळगाव ता. सावनेर, जि. नागपूर	२५
१९.	०५/१२/२०२२	जागतिक मृदा दिवस साजरा	हत्तीसर्हा ता. सावनेर, जि. नागपूर	५५
२०.	२३/१२/२०२२	राष्ट्रीय शेतकरी दिवस साजरा	हत्तीसर्हा ता. सावनेर, जि. नागपूर	३०
		Total	२०	३४७
प्रशिक्षण				
१.	२८/०२/२०२२ ते ०६/०३/२०२२	मधुमक्षिका पालन यावर प्रशिक्षण	शेतकरी भवन, मपमविवि, नागपूर.	25
२.	१४/०३/२०२२ ते १७/०३/२०२२	हरितगृह यावर प्रशिक्षण	शेतकरी भवन, मपमविवि, नागपूर.	२७
३.	१६/०३/२०२२ ते १७/०३/२०२२	सेद्रिय शेती यावर प्रशिक्षण	शेतकरी भवन, मपमविवि, नागपूर.	३४
४.	२१/०७/२०२२ ते २३/०७/२०२२	रोपवाटिका व्यवस्थापन प्रशिक्षण	शेतकरी भवन, मपमविवि, नागपूर.	४८
५.	२२/०७/२०२२	शास्त्रोक्त मधमाशी पालन प्रशिक्षण	शेतकरी भवन, मपमविवि, नागपूर.	३०

६.	२२/०८/२०२२ ते २६/०८/२०२२	हरितगृह व्यवस्थापन प्रशिक्षण	शेतकरी भवन, मपमविवि, नागपुर.	४७
७.	२८/११/२०२२ ते ३०/११/२०२२	शेतकरी उत्पादक कंपनी संचालक मंडळ (FPC-BOD) यावर प्रशिक्षणाचे आयोजन	शेतकरी भवन, मपमविवि, नागपुर.	३५
		Total	०७	१६०
कार्यशाळा				
१.	१३/०३/२०२२	रोजगार यावर कार्यशाळा	सोनोली, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	३४
२.	२६/०३/२०२२	१४ वी राज्यस्तरीय बांबू कार्यशाळा	पशूवैद्यकीय महाविद्यालय नागपुर	८०
३.	०८/०४/२०२२	महिला बचत गट व महिला शेतकरी यांची कार्यशाळा	तेलगाव, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	१५
४.	०६/०५/२०२२	सॅट्रिय शेतीवर कार्यशाळा	करंभाड, ता. पारसिवणी, जि. नागपूर	३८
		Total	०४	५३
प्रात्यक्षिक				
१.	२७/०१/२०२२	बोर्डो मलम (पेस्ट बनविण्याचे या विषयावर प्रात्यक्षिक	सोनोली, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	२०
२.	२७/०१/२०२२	मूल्यवर्धित शिंगाडा पेढा या विषयावर प्रात्यक्षिक	सोनोली, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	२०
३.	११/०३/२०२२	नैसर्गिकरित्या रंग निर्मिती यावर प्रात्यक्षिक	सोनोली, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	३४
४.	१२/०३/२०२२	निकृष्ट चाऱ्यावर उरिया प्रक्रिया व मुरघास बनविण्याचे प्रात्यक्षिक	सोनोली, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	१२
५.	१६/०४/२०२२	अझोला तयार करण्याचे प्रात्यक्षिक	आदासा, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	१२
६.	११/०५/२०२२	गांडुळ खत निर्मितीचे प्रात्यक्षिक	मंगसा, ता. सावनेर, जि. नागपूर	२९
७.	१२/०५/२०२२	माती नमुन्याचे प्रात्यक्षिक	पिपरिया, ता. रामटेक, जि. नागपूर	१०
८.	१२/०५/२०२२	गांडुळ खत निर्मितीचे प्रात्यक्षिक	भेंडाळा, ता. सावनेर, जि. नागपूर	२६
९.	२६/०५/२०२२	माती नमुन्याचे प्रात्यक्षिक	बोरूजवाडा, ता. सावनेर, जि. नागपूर	१५
१०.	०७/०६/२०२२	माती नमुन्याचे प्रात्यक्षिक	सोनोली, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	६
११.	१६/०६/२०२२	बिजप्रक्रिया यावर प्रात्यक्षिक	पिपरिया, ता. रामटेक, जि. नागपूर	१२
१२.	१७/०६/२०२२	बीज अंकुरण परीक्षण प्रात्यक्षिक	पिपरिया, ता. रामटेक, जि. नागपूर	१२
१३.	२७/०७/२०२२	परसबाग लागवडीचे प्रात्यक्षिक	टाकळी, ता. सावनेर, जि. नागपूर	२६
१४.	२८/१०/२०२२	स्वच्छता पंधरवाडा- टाकाऊ काचर्यापासून गांडुळ खत निर्मिती	कोदेगाव, ता. सावनेर, जि. नागपूर	१५
१५.	१८/११/२०२२	"कंपोस्ट निर्मिती" यावर प्रात्यक्षिक	शेतकरी भवन, मपमविवि, नागपुर.	१५
		Total	१५	१७८
शास्त्रज्ञ शेतकरी परिसंवाद				
१.	१५/०२/२०२२	कृषि तज्ञांनी सोनोली येथे केले शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन	सोनोली, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	१५
		Total	०१	१५

शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट

१.	१८/०२/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट	भेंडाळा ता. सावनेर, जि. नागपूर	२२
२.	२१/०२/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट	भेंडाळा, ता. सावनेर, जि. नागपूर	११
३.	२२/०२/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट	सोनोली, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	१०
४.	२३/०२/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट	भेंडाळा, ता. सावनेर, जि. नागपूर	२०
५.	२५/०२/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट	सोनोली, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	०९
६.	०८/०४/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट	धानला, ता. मौदा, जि. नागपूर	१९
७.	१२/०४/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट	सावंगी, ता. सावनेर, जि. नागपूर	१३
८.	०६/०५/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट	करंभाड, ता. पारशिवणी, जि. नागपूर	३८
९.	१९/१०/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट	परसोडी, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	१०
१०.	२१/११/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट	तेल कामठी ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	१०
११.	२४/११/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट	वाकोळी ता. सावनेर, जि. नागपूर	१०
१२.	०६/१२/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट	हत्तीसर्हा ता. सावनेर, जि. नागपूर	०६
		Total	१२	१०६

किसान गोष्टी

१.	१८/०२/२०२२	भेंडाळा येथे किसान गोष्टीचे आयोजन	भेंडाळा, ता. सावनेर, जि. नागपूर	२०
२.	०२/०३/२०२२	राहुल जूनघरे यांच्या शेतावर किसान गोष्टीचे आयोजन	तेलकामठी, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	३०
३.	२०/०४/२०२२	मारोडी येथे किसान गोष्टीचे आयोजन	मारोडी, ता. मौदा, जि. नागपूर	१२
४.	२१/०४/२०२२	तृणधान्य व कडधान्य यावर किसान गोष्टीचे आयोजन	मारोडी, ता. मौदा, जि. नागपूर	१२
५.	०४/०५/२०२२	सॅद्रिय शेती यावर किसान गोष्टीचे आयोजन	बोरूजवाडा, ता.सावनेर, जि. नागपूर	२८
६.	०६/०५/२०२२	करंभाड येथे किसान गोष्टीचे आयोजन	करंभाड, ता. पारशिवनी, जि. नागपूर	३८
७.	२७/१०/२०२२	कोदेगाव येथे किसान गोष्टीचे आयोजन	केळवद, ता.सावनेर, जि. नागपूर	१५
८.	१४/११/२०२२	तेल कामठी येथे किसान गोष्टीचे आयोजन	तेल कामठी, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	१०
९.	२१/११/२०२२	केळवद येथे किसान गोष्टीचे आयोजन	केळवद, ता.सावनेर, जि. नागपूर	१०

१०.	०६/१२/२०२२	हत्तीसर्हा येथे किसान गोष्टीचे आयोजन	हत्तीसर्हा, ता. सावनेर, जि. नागपूर	१५
११.	१५/१२/२०२२	बोरूजवाडा येथे किसान गोष्टीचे आयोजन	बोरूजवाडा, ता.सावनेर, जि. नागपूर	१७
		Total	११	१५७
इतर विस्तार कार्य				
१.	१९/०१/२०२२	दूरचित्रवाणी कार्यक्रम	युट्यूब	२८१
२.	०७/०४/२०२२	केंद्रीय जल शक्ति अभियान यांच्या मार्फत जनजागृती	तेलगाव, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	१२
३.	२६/०४/२०२२	किसान मेळावा व कृषि प्रदर्शनी	कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी	१२३
४.	२८/०४/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी आयोजित “मूल्यवर्धित उत्पादन” यावर चर्चासत्र	मारोडी ता. मौदा, जि. नागपूर	१३
५.	१२/०५/२०२२	फुलशेती यावर जनजागृती	पिपरिया, ता. रामटेक, जि. नागपूर	१७
६.	१७/०५/२०२२	यशोगाथा	करंभाड, ता. पारशिवणी, जि. नागपूर	१०
७.	३१/०५/२०२२	गरीब कल्याण सम्मेलन	श्रीकृष्ण हॉल, ता. सावनेर, जि. नागपूर	६६१
८.	०९/०६/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत चर्चासत्राचे आयोजन	बोरूजवाडा, ता. सावनेर, जि. नागपूर	१७
९.	२२/०६/२०२२	कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी द्वारा आयोजित “उत्पन्नाचे विविध मार्ग” या विषयावरील चर्चासत्र	मानेगाव, ता. सावनेर, जि. नागपूर	१०
१०.	२७/०६/२०२२	कृषी संजीवनी कार्यक्रम	इसापूर, ता. सावनेर, जि. नागपूर	२९
११.	२८/०६/२०२२	कृषी संजीवनी कार्यक्रम	मानेगाव, ता. सावनेर, जि. नागपूर	४२
१२.	२९/०६/२०२२	कृषी संजीवनी कार्यक्रम	सुसुन्द्री ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	३२
१३.	२९/०६/२०२२	कृषी संजीवनी कार्यक्रम	कवठा ता. सावनेर, जि. नागपूर	२४
१४.	०३/०८/२०२२	पशु लसीकरण कार्यक्रम	मानेगाव ता. सावनेर, जि. नागपूर	४५
१५.	०२/०९/२०२२	“पोषण आहार” यावर मार्गदर्शन	निळगाव ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	२३
१६.	१७/०९/२०२२	राष्ट्रीय पोषण अभियान आणि वृक्षारोपण कार्यक्रमाचे आयोजन	बोरूजवाडा, ता. सावनेर, जि. नागपूर	६०
१७.	१७/१०/२०२२	पीएम किसान सम्मान सम्मेलन	मंगसा, ता. सावनेर, जि. नागपूर	३५२
१८.	२०/१०/२०२२	स्वच्छता पंधरवाडा- प्रशेत्तावर स्वच्छता	दुधबर्डी ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	०६
१९.	२०/१०/२०२२	स्वच्छता पंधरवाडा- शाळेतील मुलांना मार्गदर्शन	परसोडी ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	१९२
२०.	२७/१०/२०२२	स्वच्छता पंधरवाडा- पीक अवशिष्ट व्यवस्थापननावर मार्गदर्शन	कोदेगाव ता. सावनेर, जि. नागपूर	२०
२१.	२८/१०/२०२२	स्वच्छता पंधरवाडा- स्वच्छतेवर जनजागृती	हत्तीसर्हा ता. सावनेर, जि. नागपूर	२५
२२.	२८/१०/२०२२	स्वच्छता पंधरवाडा- शेतकरीना सोबत गाव स्वच्छता	हत्तीसर्हा ता. सावनेर, जि. नागपूर	२५

२३.	२८/१०/२०२२	स्वच्छता पंधरवाडा- पीक अवशिष्ट व्यवस्थापननावर मार्गदर्शन	हत्तीसर्हा ता. सावनेर, जि. नागपूर	२५
२४.	२८/१०/२०२२	स्वच्छता पंधरवाडा- कचऱ्यापासून संपत्तीवर तंत्रज्ञानाचे प्रात्यक्षिक	हत्तीसर्हा ता. सावनेर, जि. नागपूर	१५
२५.	२२/११/२०२२	पशुरोग निदान व चिकित्सा शिबीर	सोनोली ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर	३०
२६.	२४/११/२०२२	कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी द्वारा शेतकरी शेतीशाळे मध्ये मार्गदर्शन	वाकोळी, ता. सावनेर, जि. नागपूर	४०
२७.	२२/१२/२०२२	कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी द्वारा हरभरा पिक लागवड व व्यवस्थापन यावर मार्गदर्शन	चाचेर, ता. मौदा, जि. नागपूर	३०
२८.	२४/१२/२०२२	कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी द्वारा CFLD अंतर्गत बियाणे व कृषी निविष्टा वाटप	चाचेर, ता. मौदा, जि. नागपूर	२५
		Total	२८	१५४५
		Total	९८	२५४६

महत्वाचे दिवस

०१. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीच्या वतीने “प्राणी कल्याण पंधरवाडा” साजरा

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर आणि महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ, नागपूरच्या वतीने 'प्राणी कल्याण पंधरवाडा' १४ ते २८ जानेवारी या दिवसाचे अवचित्य साधून दिनांक २७ जानेवारी, २०२२ रोजी ग्रामपंचायत कनीयाडोल, ता. कळमेश्वर, जिल्हा नागपूर येथे साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थानी कनीयाडोलचे सरपंच श्री. दादासाहेब जुनघरे हे होते, तसेच डॉ. अमोल हरणे, विषय विशेषज्ञ (पिक संरक्षण), श्री. तुषार मेश्राम, विषय विशेषज्ञ (कृषि विस्तार), डॉ. अश्विनी गायधनी, विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) आणि कु. मयुरी ठोंबरे, विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान) हे प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. तुषार मेश्राम यांनी शेतकऱ्यांना शेतीसोबत जोडव्यवसाय म्हणून शेळी पालन, कुकुटपालन कसे फायदेशीर आहे, शेतकरी या व्यवसायातून त्यांचे उत्पन्न कशाप्रकारे वाढवू शकतात आणि जनावरांची हिवाळ्यात घ्यावयाची निगा, चारा पिके या विषयांवर मार्गदर्शन केले तसेच डॉ. अमोल हरणे, विषय विशेषज्ञ (पिक संरक्षण) यांनी हवामान बदलामुळे पिकांवर होणारे दुष्परिणाम आणि त्यासाठी घ्यावयाचे उपाय याबद्दल माहिती दिली तर डॉ. अश्विनी गायधनी यांनी भाजीपाला लागवड, फुलशेती यावर भाष्य केले. या कार्यक्रमात २० शेतकरी उपस्थित होते.

Celebration of “Animal Welfare Fortnight” by Krishi Vigyan Kendra, Nagpur II

The Maharashtra University of Animal and Fishery Sciences, Nagpur, and Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur celebrated "Animal Welfare Fortnight" (January 14-28, 2022) at Kalmeshwar, Dist. Nagpur on January 27, 2022. Mr. Dadarao Junghare, Sarpanch, Dr. Amol Harne, Subject Matter Specialist (Plant Protection), Shri. Tushar Meshram, Subject Matter Specialist (Agril. Extension), Dr. Ashwini Gaidhani, Subject Matter Specialist (Horticulture), and Ms. Mayuri Thombre, Subject Matter Specialist (Home Science) were the chief visitors. Mr. Tushar Meshram also gave the farmers lessons on raising goats, using poultry as a side business to supplement farming, increasing their revenue from this venture, caring for animals in the winter, and growing fodder crops. Dr. Amol Harne spoke on the adverse effects of climate change on field crops as well as the upcoming mitigating strategies. Dr. Ashvini Gaidhani discussed her views on the growing of flowers and vegetables. For this programme, 20 farmers were present in total.

Fig. Celebration of 'Animal Welfare Fortnight'

०२. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीच्या वतीने 'जागतिक डाळ दिन' साजरा

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर आणि म.प.म. वि. वि. नागपूर यांच्या सहकार्याने १० फेब्रुवारी, २०२२ रोजी मु. गट-ग्राम पंचायत - सोनोली, पो. तेलकामठी, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर येथे "जागतिक डाळ दिन" व शेतकरी शास्त्रज्ञ परिसंवादाचे आयोजन करण्यात आले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष सरपंच श्री. सुरज मेश्राम होते तर डॉ. अमोल हरणे, विषय विशेषज्ञ (पिक संरक्षण), डॉ. अश्विनी गायधनी, विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या), श्री. तुषार मेश्राम, विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) आणि कु. मयुरी ठोंबरे (गृह विज्ञान) हे प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. श्री. तुषार मेश्राम यांनी प्रास्तविकेत जागतिक डाळ दिनाचे महत्त्व, पार्श्वभूमी, डाळींचा अन्नधान्यात आणि देशाच्या स्थूल उत्पादनात स्थान याबद्दल माहिती दिली. डॉ. अमोल हरणे यांनी डाळ वर्गीय पिकांचे पेरणी ते काढणीपर्यंतच्या तांत्रिक तसेच शास्त्रीय बाबी जसे की एकात्मिक अन्नद्रव्य व्यवस्थापन, रोग व किडी व्यवस्थापन आणि पाणी व्यवस्थापन तसेच रोगप्रतिकारक वाणांची निवड करून भरघोस उत्पादन वाढ कशी करावी याबद्दल मार्ग मार्गदर्शन केले, कु. मयुरी ठोंबरे यांनी डाळवर्गीय पिकांची पोषणमूल्ये आणि मानवी आहारात डाळींचे महत्त्व स्पष्ट केले तर डॉ. अश्विनी गायधनी यांनी डाळवर्गीय पिके घेतल्याने नत्र स्थिरीकरण होऊन जमिनीची सुपीकता वाढते, पिकांची फेरपालट आणि डाळ लागवडीसाठी प्रोत्साहित केले. या कार्यक्रमात २८ शेतकरी उपस्थित होते.

Celebration of “World Pulse Day” by Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur celebrated ‘World Pulse Day’ and Farmer Scientist interaction on 10th February, 2022 at Gram Panchayat - Sonoli, Po. Telkamathi, Tal. Kalmeshwar, Dist. Nagpur. Shri. Suraj Meshram (Sarpanch), Dr. Amol Harne, Subject Matter Specialist (Plant Protection), Dr. Ashwini Gaidhani, Subject Matter Specialist (Horticulture), Mr. Tushar Meshram, Subject Matter Specialist (Agril. Extension) and Ms. Mayuri Thombre, Subject Matter Specialist (Home Science) were present as a chief guest. Mr. Tushar Meshram introduced the importance of World Pulses Day, its background, the role of pulses in food grains and the country's gross domestic product. Dr. Amol Harne provided guidance on technical and scientific aspects of pulses from sowing to harvesting such as integrated nutrient management, disease & pest mangement and water management as well as how to increase productivity by selecting resistant varieties. Ms. Mayuri Thomabre explained the nutritional value of pulses and the importance of pulses in human diet. Dr. Ashvini Gaidhani encouraged the cultivation of pulses to increase the fertility of the soil by stabilizing the nitrogen, encouraging crop rotation and cultivation of pulses. Total 28 farmers were present in this program.

Fig. Celebration of “World Pulse Day”

०३. कृषि विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, माफसू नागपूर द्वारे पाटणसावंगी येथे “जागतिक महिला दिन” साजरा

कृषि विज्ञान मंडळ पाटणसावंगी, ग्रा.पं. सभागृह येथे दि. ८ मार्च २०२२ ला “जागतिक महिला दिन” कार्यक्रम कृषि विभाग द्वारे घेण्यात आला. या कार्यक्रमा प्रसंगी सौ.रोशनीताई ठाकरे, सरपंच ग्रा.पं-पाटणसावंगी, सौ.वनिता केदार, माजी महिला व बालकल्याण सभापती, जि. प. नागपूर, श्री. नंदकीशोरजी राउत, उपसभापती खरेदी विक्री संघ सावनेर, कु. शुभांगी राठोड, तालुका कृषि अधिकारी, सावनेर, कु. मयुरी ठोंबरे, विषय विशेषज्ञ, कृषि विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर, सौ. संगीता सव्वालाखे संचालक, जैविक खते प्रयोगशाळा यवतमाळ, श्री. महेंद्र जनबंधु, सचिव शेतकरी उत्पादक कंपनी, वाकोडी आदी मान्यवर कार्यक्रमास विशेष अतिथी म्हणून उपस्थित होते. उपस्थित शेतकऱ्यांना कृषि विभागाच्या योजना व तंत्रज्ञान, पीएफएमई योजना याबद्दल महिला शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन करण्यात आले. महिला सक्षमीकरण व्हावे या उद्देशाने स्त्रियांनी शेती सोबत जोडव्यवसाय करणे अत्यंत गरजेचे असल्यामुळे शेतीपूरक जोडव्यवसाय या संबंधीचे मार्गदर्शन कु. मयुरी ठोंबरे, विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान), कृषि विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी यांनी केले. तसेच सौ. संगीता सव्वालाखे यांनी ट्रायकोकार्ड निर्मिती करण्याबद्दल स्त्रियांना मार्गदर्शन केले. या प्रसंगी कृषि विभागाद्वारे कृषि क्षेत्रात उल्लेखनिय कामगिरी करणारया महिला उदयोजक शेतकरी सौ. शशिकला खापरे रा.पोटा व सौ.प्रतिभा चोरे रा.खेडी या महिलांचा सत्कार करण्यात आला. यावेळी मोठ्या संख्येने महिला शेतकरी उपस्थित होत्या. यावेळी कृषि विज्ञान मंडळ पाटणसावंगी च्या सदस्य कार्यक्रमास बहुसंख्येने उपस्थित होते.

Celebration of “International women’s Day” by KVK, Dudhbardi, Nagpur at Patansawangi

On the occasion of "World Women's Day" a programme was organised by Krishi Vigyan Mandal Patansawangi and the Department of Agriculture, Gov. of Maharashtra, at the auditorium hall of Gram Panchyat, Patansawangi, on March 8, 2022. On the occasion of this program, Mrs. Roshnitai Thackeray, Sarpanch Gram.Pt- Patnasawangi, Mrs. Vanita Kedar, former Women and Child Welfare Chairman, Dist. W. Nagpur, Shri. Nandkishoreji Raut, Deputy Chairman Purchase Sales Association Savner, Ms. Mayuri Thoshe, Subject Matter Specialist (Home Science), Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, Ms. Sangeeta Savvalakhe Director, Biological Fertilizer Laboratory Yavatmal, Shri. Mahendra Janbandhu, Secretary Farmers Producers Company, Wakodi and other dignitaries attended the program as special guests. The present farmers were guided about the plans and technology information about the Department of Agriculture's and gave information about PFME schemes. Miss. Mayuri Thombre, Subject Matter Specialist (Home Science), Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi guided that in order to empower women, it is very important for Farm-women to engage in joint ventures with agriculture. Mrs. Sangeeta Savvalakhe guided the women on how to make trichocards. On this occasion, Mrs. Shashikala Khapre and Mrs. Pratibha Chore were felicitated by the Agriculture Department for their remarkable achievements in the field of agriculture. On this occasion, 116 farmer women were present.

Fig. Celebration of “Internatioanl women's Day” at Pansawangi

०४. कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, माफसू नागपूर द्वारे पिपरिया येथे “जागतिक महिला दिन” साजरा

कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर आणि सातपुडा फाऊंडेशन यांच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक ८ मार्च, २०२२ रोजी पिपरिया ता. रामटेक जिल्हा नागपूर येथे “जागतिक महिला दिन” साजरा करण्यात आला. कार्यक्रमाला कृषि विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ डॉ. अमोल हरणे (पिक संरक्षण), डॉ. अश्विनी गायधनी (उद्यानविद्या) आणि श्री. तुषार मेश्राम (कृषि विस्तार) तर श्री. मंदार पिंगळे, सहाय्यक, सातपुडा फाऊंडेशन, पिपरिया आणि श्री. अमोल मरस्कोल्हे, (एमएसएलआरएम, रामटेक) हे प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. कार्यक्रमात डॉ. अमोल हरणे यांनी प्रास्तविकेत कृषी विज्ञान केंद्राची ओळख व पार्श्वभूमी सांगितली तसेच महिलांना जिवणू खते, मधुमक्षिका पालन व अळिंबी लागवड करून रोजगार निर्मिती करता येईल आणि शेतकरी उत्पादक संघटना निर्माण करून बाजारपेठ निर्माण करावे असे प्रतिपादन केले.

डॉ. अश्विनी गायधनी यांनी फुलशेती व रानभाज्या, बोर, आंबा, सिताफळ, जांभूळ, पेरु इ. फळांची लागवड करून आणि पोषण वाटिकेत विविध पालेभाज्यांची लागवड केल्यास उत्पन्न मिळवता येणार तसेच परिवारातील कुपोषण दूर करता येईल आणि महिला सक्षमीकरण करता येईल असे विशद केले. श्री. तुषार मेश्राम (कृषि विस्तार) यांनी पारंपरिक शेती व्यतिरिक्त शेतीला जोडव्यवसाय म्हणून कुक्कुटपालन, शेळीपालन, मत्स्यपालन करता येईल तसेच दुग्धव्यवसाय व दुग्धजन्य पदार्थांचे मूल्यवर्धन करून आर्थिक नफा मिळवता येईल ज्यामुळे महिला सक्षम होऊ शकतील. महुआ व जांभूळ लागवड करून त्यांचे मूल्यवर्धित पदार्थ तयार करून लघु उद्याग करता येईल असा संदेश दिला.

श्री. मंदार पिंगळे यांनी प्राणी-मनुष्य वाद कसा टाळता येईल, वनांचे नुकसान न होऊ देता वन्य आधारित व्यवसाय कसा करता येईल, महिलांच्या समस्या व त्यावरील उपाययोजना, महिलांचे आहार व आरोग्य, महिला सक्षमकरण यांवर मार्गदर्शन केले. श्री. अमोल मरस्कोल्हे यांनी शेतीपूरक व्यवसाय, बचत गटांना मिळणाऱ्या योजना, स्त्रियांना व्यवसाय करतांना येणाऱ्या समस्या व त्यावरील सकारात्मक दृष्टिकोन यावर भाष्य केले.

Celebration of “International Women’s Day” by KVK, Dudhburdi, Nagpur at Pipariya

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur in collaboration with Satpuda Foundation jointly celebrated “International Women's Day” on dated 8, March, 2022 at Pipariya Ta. Ramtek Dist. Nagpur. Dr. Amol Harne Subject Matter Specialist (Plant Protection), Dr. Ashwini Gaidhani Subject Matter Specialist (Horticulture) and Mr. Tushar Meshram Subject Matter Specialist (Agril. Extension), Mr. Mandar Pingale, Asst. director, Satpuda Foundation, Pipariya and Mr. Amol Maraskolhe, MSLRM, Ramtek were as a chief guest. In the program, Dr. Amol Harne explained the background of Krishi Vigyan Kendra and said that women can be employed by cultivating bio-fertilizers, bee keeping, Mushroom Production and farmer’s producer associations to create a market.

Dr. Ashvini Gaidhani described how to grow flowers, vegetables, fruits like ber, mango, custard apple, elephant yam, and guava, among others, and suggested growing

fruits and a variety of leafy vegetables in the nutrition garden to produce revenue, end family malnutrition, and empower women. According to Mr. Tushar Meshram, in addition to conventional farming, agriculture also engaged in side businesses including poultry, goat farming, fisheries, and the enhancement of dairy products to provide economic benefit for women. He advocated for the establishment of small-scale industries through the cultivation of Mahua and Jambul and the production of their value-added goods.

Mr. Mandar Pingale offered advice on how to prevent animal-human conflict, how to conduct forest-based business without endangering forests, and how to empower women. He also covered women's difficulties and their solutions. Mr. Amol Maraskolhe offered his opinions on agriculture, self-help group programmes, challenges faced by women in business, and a pro-business outlook.

Fig. Celebration of “Internatioanl women's Day” at Pipariya (Ramtek)

०५. कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, माफसू नागपूर द्वारे खापा येथे “जागतिक वन दिन” साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी आणि खापा वनपरिक्षेत्र, नागपूर वन विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक २१/०३/२०२२ रोजी 'जागतिक वन दिवसाचे' आयोजन डॉ. सारीपुत लांडगे, कार्यक्रम समन्वयक, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली खापा वन परिक्षेत्राच्या कार्यालयात करण्यात आले. याप्रसंगी मंचावर खापा वनपरिक्षेत्राचे प्रमुख श्री. सचिन आठवले, वनपरिक्षेत्र अधिकारी (खापा), कृषी विज्ञान केंद्राचे श्री. तुषार मेश्राम, विषय विशेषज्ञ (कृषि विस्तार) तसेच श्री. चंद्रशेखर कडवे (वनपाल), श्री. अनिल राठोड (वनपाल) आणि श्री. दिनकर टेकाम (वनपाल) हे उपस्थित होते.

जंगलाचा सतत होणाऱ्या न्हासामुळे प्राणी हे जंगल सोडून मानवी वस्तीकडे वळत आहेत, त्यामुळे 'मनुष्य-प्राणी वाद' उद्भवत असून जंगली जनावरांमुळे शेती करणे कठीण झाले आहे. त्याकरिता जंगल वाचवणे ही काळाची गरज बनली आहे. शेतकऱ्यांनी पारंपारिक शेती सोबतच वन शेतीकडे वळावे असे प्रतिपादन श्री. सचिन आठवले यांनी केले. जंगलांचा न्हास होत असल्यामुळे पर्यावरणाचा समतोल बिघडला आहे. शेतकऱ्यांनी वनशेती करावी सोबतच

बांधावर आंबा, जांभुळ, बोर, आवळा, चिंच आणि शेवगा इ. फळझाडांची लागवड करावी ज्यामुळे पर्यावरणाचा समतोल राखण्यासाठी मदत होईल तसेच फळे विकून तुम्हाला आर्थिक नफा सुद्धा मिळेल याबद्दल श्री. तुषार मेश्राम, विषय विशेषज्ञ (कृषि विस्तार) यांनी मार्गदर्शन केले. सदर कार्यक्रमात खापा वन परिक्षेत्राचे अधिकारी आणि १४ शेतकरी उपस्थित होते. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी श्री. भूषण भक्ते, श्री. विजय ठाकरे आणि श्री. राकेश खोब्रागडे यांनी परिश्रम घेतले.

Celebration of “World Forest day” by Krishi Vigyan Kendra, dhudhbardi

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi in collaboration with Forest Department, Gov. of Maharashtra was organized 'World Forest Day' programme on 21 March, 2022 at the office of Khapa Range Forest. On this occasion, the head of Khapa forest reserve Mr. Sachin Athavale, Range Forest Officer (Khapa), Shri. Tushar Meshram, Subject Matter Specialist (Agril. Extension), KVK, Nagpur-II and Shri. Chandrasekhar Kadve (Ranger), Shri. Anil Rathod (Ranger) and Shri. Dinkar Tekam (Ranger) was present as a Guest.

Due to the ongoing deforestation, animals are leaving the forest & interfere human habitation, leading to 'human-animal conflicts' and making it difficult for wild animals for their survival. For that, saving the forest has become a need of the hour explained by Sachin Athavale, Officer of Khapa Range Forest. Due to deforestation, the balance of the environment has been disturbed. Farmers should cultivate forest along with mango, Jamun, ber, amla, tamarind and drumstick etc. on their farm. Fruit trees should be planted which will help in maintaining the balance of the environment and also you will get financial profit by selling fruits guided by Tushar Meshram, SMS (Agril. Extension). 14 farmers were present in this program

Fig. Celebration of “World Forest day”

०६. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, माफसू नागपूर द्वारे “जागतिक जल दिवस” साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक २२ मार्च २०२२ रोजी 'जागतिक जल दिवसाचे' आयोजन डॉ. सारीपुत लांडगे, कार्यक्रम समन्वयक, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली नत्थुजी डांगोरे महाविद्यालयात, परसोडी येथे करण्यात आले. कार्यक्रमाला विशेष अतिथी म्हणून कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ डॉ. अमोल हरणे, डॉ. अश्विनी गायधनी श्री. तुषार मेश्राम तसेच श्रीमती. जयश्री पावणकर, मुख्याध्यापिका नत्थुजी डांगोरे हे उपस्थित होते.

श्री. तुषार मेश्राम, विषय विशेषज्ञ (कृषि विस्तार) प्रास्तविकेत जागतिक जल दिवसाचे पार्श्वभूमी आणि महत्व आणि जल संवर्धन याबद्दल मार्गदर्शन केले. डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) यांनी पावसाळ्यात जल संधारण करून पाणी साठवून पाण्याचा अपव्यय टाळता येईल असे प्रतिपादन केले. डॉ. अमोल हरणे, विषय विशेषज्ञ (पिक संरक्षण) यांनी खाऱ्या पाण्याचे गोड पाण्यात कसे रूपांतर करून पाणी पिण्यायोग्य करता येईल याबद्दल चिकित्सक वृत्ती जागृत केली. तसेच स्फिरुलिना शेवाळाची आहारातील महत्व आणि स्फिरुलिना लागवड तंत्रज्ञान याबद्दल मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमात महाविद्यालयाचे ६२ विद्यार्थी आणि ११ शिक्षक उपस्थित होते. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी श्री. भुषण भक्ते, श्री. विजय ठाकरे आणि श्री. पवन तातोडे यांनी परिश्रम घेतले.

Celebration of “World Water Day” by Krishi Vigyan Kendra, Dhudhbardi

World Water Day was held at Natthuji Dangore College in Parsodi on March 22, 2022, through the Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi under Maharashtra Animal and Fisheries Science University, under the direction of Dr. Sariput Landge, Program Coordinator, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi. Dr. Amol Harne, SMS (Plant Protection), Dr. Ashwini Gaidhani, SMS (Horticulture), Mr. Tushar Meshram, SMS (Agril. Extension) and Mrs. Jayashree Pavankar, Headmistress, Mr. Natthuji Dangore attended as special guests for the function.

Mr. Tushar Meshram, introduced the background and importance of World Water Day and gave guidance on water conservation. Dr. Ashwini Gaidhani stated that water wastage can be avoided by storing water during monsoon. Dr. Amol Harne aroused the research attitude on how water can be made potable by converting salt water into fresh water and gave guidance on it. He also gave guidance on dietary importance of spirulina algae and their cultivation techniques. The program was attended by 62 students and 11 teachers of the school.

Fig. Celebration of “World Water Day”

७. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबुर्डी, नागपूर यांच्या वतीने “जागतिक हवामान दिवस” साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबुर्डी मार्फत दिनांक 23 मार्च २०२२ रोजी 'जागतिक हवामान दिवसाचे' आयोजन डॉ. सारीपुत लांडगे, कार्यक्रम समन्वयक, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबुर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली जि. प. प्राथमिक शाळा, पटकाखेडी येथे करण्यात आले. कार्यक्रमाला विशेष अतिथी म्हणून कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ डॉ. अमोल हरणे, श्री. तुषार मेश्राम तसेच श्री. शंकर येनूरकर, मुख्याध्यापक जि. प. प्राथमिक शाळा, पटकाखेडी हे उपस्थित होते. श्री. तुषार मेश्राम, विषय विशेषज्ञ (कृषि विस्तार) प्रास्तविकेत जागतिक हवामान दिवसाचे पार्श्वभूमी आणि महत्व आणि जल संवर्धन याबद्दल मार्गदर्शन केले. डॉ. अमोल हरणे, विषय विशेषज्ञ (पिक संरक्षण) यांनी कृषि आणि हवामानशास्त्र हे प्राथमिक अभ्यासक्रमात समाविष्ट करण्यात यावे जेणे करून लहानपणापासूनच विद्यार्थ्यांमध्ये रुचि निर्माण होईल याबद्दल मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमात महाविद्यालयाचे २० विद्यार्थी आणि २ शिक्षक उपस्थित होते. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी श्री. भुषण भक्ते, श्री. विजय ठाकरे आणि श्री. पवन तातोडे यांनी परिश्रम घेतले.

Celebration of “World Meteorology Day” by Krishi Vigyan Kendra, Dhudhbardi

Krishi Vigyan Kendra, Dhudhbardi, Nagpur celebrated 'World Metereology Day' programme at Government Primary School, Patakakhedi Ta. Savner, Dist. Nagpur on 23 March 2022. Dr. Amol Harne, SMS (Plant Protection), Shri. Tushar Meshram, SMS

(Agril. Extension) and Shri. Shankar Yenurkar, Headmaster, Primary School, Patkakhedi was present. Mr. Tushar Meshram gave an overview of the history and significance of "World Meteorology Day" and provided guidance on climate change's negative effects, rising pollution, and global warming. In order to foster interest in kids from an early age, Dr. Amol Harne has recommended that the primary school curriculum include topics in agriculture and meteorology

Fig. Celebration of "World Meteorology Day"

८ . कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , माफसू नागपूर द्वारे “जागतिक आरोग्य दिन” साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी च्या वतीने नरेंद्र हायस्कूल, तेलगाव ता.कळमेश्वर जि. नागपूर येथे दिनांक ७ एप्रिल २०२२ रोजी “जागतिक आरोग्य दिन” साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे श्री. रत्नाकर चिचखेडे, डॉ. अमोल हरणे, विषय विशेषज्ञ (पीक संरक्षण), कु. मयुरी ठोंबरे, विषय विशेषज्ञ (गृहविज्ञान) आणि श्री. तुषार मेश्राम, विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) उपस्थित होते.

श्री. तुषार मेश्राम यांनी जागतिक आरोग्य दिनाचे महत्त्व, त्याची पार्श्वभूमी सांगितली आणि ‘एक आरोग्य’ ही संकल्पना मांडली. डॉ. अमोल हरणे यांनी आरोग्याच्या तांत्रिक व वैज्ञानिक बाबींवर मार्गदर्शन केले. कु.मयुरी ठोंबरे यांनी बाल्यावस्था आणि प्रौढावस्थेमधील संतुलित आहाराचे महत्त्व या विषयावर व्याख्यान दिले, कुपोषणावर मात करण्यासाठी दैनंदिन आहारात लोह, कॅल्शियम, समृद्ध अन्न याविषयी माहिती दिली आणि मासिक पाळीतील स्वच्छतेबाबतही सांगितले.

Celebration of “World Health Day” Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra Dudhbardi Nagpur 2 celebrated “World Health Day” at Narendra High School, Telgaon Tal. Kalmeshwar Dist. Nagpur on date 7 April 2022. The Chief Guest of this programme Shri. Ratnakar Chichkhede, Dr. Amol Harne, Subject Matter Specialist (Plant Protection), Ms. Mayuri Thombare, Subject Matter Specialist (Home Science) and Shri. Tushar Meshram, Subject Matter Specialist (Agriculture Extension) was present.

Mr. Tushar Meshram introduces the importance of World Health Day, its background and gives the concept of 'One Health'. Dr. Amol Harne provided guidance on technical and scientific aspects of health. Ms. Mayuri Thombare delivered a lecture on importance of balance diet in Adolescent age, give the information about iron, Calcium, Rich food which consume in daily diet to overcome malnutrition and also told about menstrual hygiene.

Fig. : Celebration of "World Health Day"

९. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, माफसू नागपूर द्वारे "पशुवैद्यकीय दिन साजरा"

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत पशुवैद्यकीय रुग्णालय सावनेर, कळमेश्वर जि. नागपूर येथे दिनांक ३० एप्रिल २०२२ रोजी "पशुवैद्यकीय दिन साजरा" करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे म्हणून डॉ. नीता गोडबोले, सहाय्यक पशुधन आयुक्त, नागपूर तसेच कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यातील डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या), श्री. तुषार मेश्राम, विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) आणि कु. मयुरी ठोंबरे, विषय विशेषज्ञ (गृहविज्ञान) उपस्थित होते. श्री तुषार मेश्राम यांनी पशुवैद्यक दिनाचे महत्त्व, त्याची पार्श्वभूमी मांडली व त्यानंतर डॉ. नीता गोडबोले यांनी एफ.एम.डी. या रोगाविषयी माहिती दिली, तसेच विषाणूजन्य

आजारांच्या नियंत्रणासाठी पावसाळ्यापूर्वी जनावरांचे लसीकरण करावे असे मार्गदर्शन केले आणि शेतकऱ्यांना त्यांच्या जनावरांचे लसीकरण करून घेण्याची विनंती केली. या लसीकरण शिबिरामध्ये एकूण 60 जनावरांचे लसीकरण करण्यात आले. या कार्यक्रमात एकूण २१ शेतकरी सहभागी झाले होते.

Celebration of “Veterinary Day” Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra Dudhbardi Nagpur celebrated “Veterinary Day ” at At. Veterinary Hospital Saoner Tal. Kalmeshwar Dist. Nagpur on dated 30 April 2022. The head of this programme Dr. Neeta Godbole Asstt. Livestock Commissioner, Nagpur and from Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur Dr. Ashwini Gaidhani Subject Matter Specialist (Horticulture), Shri. Tushar Meshram, Subject Matter Specialist (Agricultural Extension) and Ms. Mayuri Thombare, Subject Matter Specialist (Home Science) were present. Mr. Tushar Meshram explained the importance of Veterinary Day, its background followed by Dr. Neeta Godbole gave information about FMD disease and also advised farmers to vaccinate their animals before monsoon to control viral diseases. And urged farmers to vaccinate their animals. After this, a total of 60 animals were vaccinated. Total 21 farmers participated in this programme.

१० . कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , माफसू नागपूर द्वारे “जागतिक मधमाशी दिन” साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी आणि सातपुडा संस्था पिपरिया यांच्या संयुक्त विद्यमानाने दिनांक २० मे २०२२ रोजी मौजा पिपरिया ता. रामटेक येथे “जागतिक मधमाशी दिन” साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे म्हणून डॉ. सारिपुत लांडगे, वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , नागपूर उपस्थित होते तसेच डॉ.शिखिन कोल्हे, प्राध्यापक (प्राणीशास्त्र) उपस्थित होते. डॉ.शिखिन कोल्हे यांनी मधमाशांचे माइट्स, कीटक आणि शत्रू आणि त्यांचे व्यवस्थापन व स्थलांतरित व्यावसायिक मधमाशीपालन आणि दर्जेदार मधमाश्या उत्पादनाचे संकलन यावर मार्गदर्शन केले. तसेच सदर कार्यक्रमाला कृषी विज्ञान केंद्रातील, श्री. तुषार मेश्राम, विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) आणि कु. मयुरी ठोंबरे, विषय विशेषज्ञ (गृहविज्ञान) तसेच गावातील २५ शेतकरी उपस्थित होते.

Celebration “International Bee day” by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra Dudhbardi Nagpur and Satpuda Foundation, Pipariya jointly celebrate “International Bee day” on dated 20th May 2022 at Pipariya Tah: Ramtek Dist Nagpur. As a chief guest of this programme Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur as well as Dr. Shikhin Kolhe, Professor (Zoology) were present. Dr. Shikhin Kolhe gave guidance on Mites, Pests and Enemies of Bees and their Management and Immigrant Commercial Beekeeping and Collection of Quality Bee Products. Likewise, Miss Mayuri Thombare, Subject Matter Specialist (Home Science), Mr. Tushar Meshram, Subject Matter Specialist (Agri. Extension) and 25 farmers of the village were present.

११ . कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , माफसू नागपूर द्वारे “जागतिक जैवविविधता दिन” साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी आणि सातपुडा संस्था पिपरिया यांच्या संयुक्त विद्यमानाने २२ मे २०२२ रोजी मौजा पिपरिया ता. रामटेक येथे “जागतिक जैवविविधता दिन” साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाला कृषी विज्ञान केंद्र दुधबर्डी , ता. कळमेश्वर येथील डॉ. सारीपुत लांडगे वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , नागपूर यांनी शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन केले. तसेच सातपुडा संस्थेचे सहाय्यक संचालक श्री. पिगले यांनी लोकांना जैवविविधतेचे महत्व समजवून सांगितले. या कार्यक्रमाला कृषी विज्ञान केंद्रातील, कु. मयूरी ठोंबरे विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान), श्री. तुषार मेश्राम विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) उपस्थित होते. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी येथील कु. मयूरी ठोंबरे विषय यांनी जैवविविधता यावर मार्गदर्शन केले त्यामध्ये त्यांनी संगितले की पारंपरिक शेती मध्ये वापरत असलेल्या रसायनिक कीटक नाशकामुळे पर्यावरणामधील मित्र कीटक, मधमाशी, आणि आणि अन्य पशुपक्षी यांचा न्हास होत आहे व त्यामुळे पर्यावरण ढासत जात आहे. त्याचे परिणाम म्हणून शेतीमध्ये पाहिजे त्या प्रमाणात उत्पादकता शेतकऱ्यांना मिळत नाही आहे आणि मातीचीही उत्पादकता कमी होत आहे तसेच वृक्ष तोडी आणि शहरीकरण या सगळ्या कारणाने जंगलांचा न्हास होतो आहे आणि तेथील आयुर्वेदिक वनस्पति लुप्त होत आहे . या कार्यक्रमात एकूण ३५ शेतकरी सहभागी झाले होते.

International Biodiversity day Celebration by KVK, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur collaboration with Satpuda Foundation Pipariya jointly Celebrate International Biodiversity day on dated 22 May 2022 At Pipariya Tah: Ramtek Dist Nagpur. As the chief guest of this programme, Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur were present Also, Assistant Director of Satpuda Foundation. Mr. Mandar Pigale made people understand biodiversity. Miss Mayuri Thombare, a subject specialist in home science, and Mr. Tushar Meshram, a subject specialist in agricultural extension, both work for Krishi Vigyan Kendra, attended the event. In a presentation on biodiversity, Ku Mayuri Thombare from Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi stated that the ecosystem is degrading as a result of the use of chemical pesticides in conventional agriculture on beneficial insects, bees, and other animals and birds. As a result, the farmers are not achieving the necessary level of agricultural output, and soil productivity is also declining. In addition, because of urbanisation and deforestation, forests are also becoming degraded, and Ayurvedic vegetation is disappearing there. 35 farmers in total took part in this programme.

Fig. : Celebration of "International Biodiversity day

जैवविविधतेसाठी मधमाशी संवर्धन आवश्यक

डॉ. लांडगे यांचे प्रतिपादन

देशीय वृत्तसंकलन...

नागपूर ■ मधमाशीपालन आता शेतीपुरक व्यवसायाकडून स्वतंत्र व्यवसाय होण्याच्या मार्गावर आहे. मधमाश्या या पर्यावरण आणि मनुष्य यांच्यात दुसरा असून त्यांचे जतन करणे आवश्यक आहे. मधमाशीप्रमाणेच आपली

जनावरेसुद्धा पर्यावरणाचा एक भाग आहे. शेण, गोमूत्रापासून बनलेली जैविक खते, खेडकनाशके, पर्यावरणाचा समतोल राखण्यासाठी मदत करतात. त्याशिवाय कुक्कुटपालन, जडीविज्ञान, शेळीपालन, दुग्धव्यवसाय करून अधिक उत्पन्न मिळवता येते, असे मत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीचे

नवतपा सुरू

नागपूर ■ रबरखते उन्न व सर्वाधिक घटके देणारा नवतपा आज (बुधवार) पासून सुरू झाला आहे. यंदाच्या नवतपावर सुरुवातीलाच डगळ वातावरणाचे आणि यावसाये साबट आहे. त्यानंतर तीन लाटेची शक्यता वर्तविण्यात आली आहे. २५ मे ते २ जून हा नऊ दिवसांचा काळ नवतपा म्हणून ओळखला जातो. नवतपासम्ये दिवस मोठा असतो. सूर्य पुढीलच्या सर्वात जास्त उजळ्याने उज्ज्याचे घटके अधिक जाणवतात. त्यामुळे कमाल तापमानात दिवसागणिक वाढ होत जाते. तसेच सूर्यापासून येणारी ऊर्जा अधिक काळ पुढीवर राहते. या मुहूर्तापासून नवतपासम्ये पाण्याने अनेकवेळा किन्न केल्याचे वैदभीयांनी यापूर्वी अनुभवले आहे.

वरिल वैज्ञानिक डॉ. सारीपुत लांडगे यांनी व्यक्त केले. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी आणि सातपुडा फर्जटेशन, सिपरिया यांच्या विद्यमाने आयोजित कार्यक्रमात ते बोलत होते. २० मे जागतिक मधमाशी दिन आणि २२ मे जागतिक जैवविविधता दिनचे औचित्य साधून 'शास्त्रोक्त मधमाशीपालन' विषयावर कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. याप्रसंगी प्रमुख मार्गदर्शक

महणू डॉ. शिखिन कोल्हे, विनयलख तुषार मैश्रम, मधुरी ठोंबरे आणि सातपुडा फर्जटेशनचे सहायक संचालक मंदार पिपळे यांनी उपस्थिती होती. लोकांनी जंगलात न जाता स्वतःच्या शेतावर व्यावसायिक मधमाशीपालन करावे. त्यासाठी फुलशेती करणे अत्यंत आवश्यक आहे, असे प्रतिपादन मंदार पिपळे यांनी केले. तुषार मैश्रम यांनी जागतिक मधमाशी दिन

आणि जैवविविधता दिनाचे महत्त्व पटवून दिले. डॉ. शिखिन कोल्हे यांनी शेतकऱ्यांना मधमाश्यांची ओळख, शास्त्रोक्त मधमाशी पालन करण्याची पद्धत, मधमाशीपालनातून मिळणारे रॉपल, जेली, वेग, मधमाशीचे विष याबद्दल सखोल माहिती दिली. आयोजनासाठी श्रमिता सावरकर, बंडू उईके आणि राखेळ खोब्रांगडे यांनी परिश्रम घेतले.

Fig. Media Coverage on International Biodiversity day Celebration

१२. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, माफसू नागपूर द्वारे "जागतिक पर्यावरण दिवस" साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी च्या वतीने ग्रामपंचायत कानियाडोल ता. कळमेश्वर जि. नागपूर दिनांक ०५ जून २०२२ रोजी येथे "जागतिक पर्यावरण दिवस" साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाला प्रमुख पाहुणे म्हणून डॉ. सारीपुत लांडगे, , वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी उपस्थित होते. श्री. तुषार मेश्रम विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) यांनी खरिप हंगामा मधील पर्यावरणाची परिस्थिती कशी राहिल यावर मार्गदर्शन केले. तर डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) यांनी बदलत्या हवामानाचा फळ बागेवरील परिणाम यावर शेतकऱ्यांना समजवून सांगितले. या कार्यक्रमाला १५ शेतकरी उपस्थित होते.

Celebration of "World Environment Day" By KVK, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi under Maharashtra Animal and Fishery Science University, Nagpur, celebrated "World Environment Day" on 05 June 2022. At Gram Panchayat Kaniyadol Kalmeshwar Dist. Nagpur, as a chief guest of this programme, Dr. Sariput Landge, senior scientist and head KVK, Dudhbardi was present. Mr. Tushar Meshram Subject Matter Specialist (Agri. Extension) gave guidance on how the

environment will be in the Kharif Season. Dr. Ashwini Gaidhani Subject Matter Specialist (Horticulture) explained to the farmers about the effect of changing climate on fruits crops. 15 farmers attended this programme.

१३. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , माफसू नागपूर द्वारे “आंतरराष्ट्रीय योग दिन” साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी च्या वतीने दिनांक 21 जून 2022 रोजी भेंडाळा ता. सावनेर येथे आंतरराष्ट्रीय योग दिन” साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे श्री. तुषार मेश्राम, विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) आणि कु. मयूरी ठोंबरे, विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान)) उपस्थित होते. श्री. तुषार मेश्राम आणि कु. मयूरी ठोंबरे यांनी दैनंदिन जीवनात योगासनांचे फायदे शेतकरी आणि शेतमजुरांना सांगितले आणि त्यांच्यासोबत योगा केला. या कार्यक्रमात एकूण 27 शेतकरी सहभागी झाले होते.

Celebration of International Yoga Day by KVK, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra Dudhbardi Nagpur celebrates International Yoga Day at Bhendala Ta. Saoner Dist. Nagpur on dated 21st June 2022. The Chief Guest of this programme, Shri. Tushar Meshram, Subject Matter Specialist (Agriculture Extension) & Ku. Mayuri Thombare, Subject Matter Specialist (Home Science) was present. Tushar Meshram and Miss. Mayuri Thombare shared the benefits of Daily Yoga to Farmers and Farm Women and did yoga with them. Total 27 farmers were participating in this programme.

Fig. Celebration of International Yoga Day

१४. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , माफसू नागपूर द्वारे ICAR स्थापना दिन साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी नागपूर 2 च्या वतीने कृषी विज्ञान केंद्राच्या कार्यालया मध्ये दिनांक 16 जुलै 2022 रोजी ICAR स्थापना दिन साजरा करण्यात आला या कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे डॉ. सारिपुत लांडगे, वरिष्ठ शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , नागपूर उपस्थित होते. आयसीएआर स्थापना दिनानिमित्त शेतकऱ्यांसाठी कार्यक्रम आयसीएआर नवी दिल्ली कडून आयोजित करण्यात आला होता आणि हा आयोजित कार्यक्रम कृषी विज्ञान केंद्र द्वारे ऑनलाइन दाखविण्यात आला होता, तसेच कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी नागपूर -2 कार्यालयाच्या परिसरात वृक्षोपणाचे कार्यक्रम राबविण्यात आले होते.

Celebration of ICAR Foundation Day by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra Dudhbardi Nagpur District celebrated ICAR Foundation Day at Krishi Vigyan Kendra Campus Office, Saoner, Dist. Nagpur, on July 16, 2022. As the Chief Guest of this programme, Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, was present. An event was telecast for farmers on ICAR Foundation Day, which was organised by ICAR New Delhi, and this programme was shown online to the farmer by Krishi Vigyan Kendra Dudhbardi. And a tree plantation programme was also organised at the premises of Krishi Vigyan Kendra Dudhbardi.

Fig. Farmer watching online celebration of ICAR Foundation Day.

Fig. Tree plantation programme held at KVK premises on ICAR Foundation Day.

१५. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, माफसू नागपूर द्वारे “राष्ट्रीय कृषी दिन” साजरा

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक २१ नोव्हेंबर, २०२२ रोजी केळवद, ता. सावनेर जिल्हा नागपूर येथे येथे “राष्ट्रीय कृषी दिन” साजरा करण्यात आला. यावेळी कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ श्री. कमलेश चांदेवार (कृषीविद्या) शेतकऱ्यांना कृषी विज्ञान केंद्राचे कार्य याबद्दल माहिती दिली. तसेच शेतकऱ्यांनी माती परीक्षण करून त्याप्रमाणे खतांचे व्यवस्थापन करावे आणि अतिरिक्त खर्च कमी करावा याबद्दल मार्गदर्शन केले व त्यानंतर यांनी कापूस व तूर पिकाची पाहणी करून कपाशीवर होणारया बोंडअळी व रस शोषण करणारे कीटक व तुरीवरील मर रोग व शेंगा खाणारी अळी यावर माहिती दिली. वाढत्या खताच्या व रासायनिक किटकनाशकाच्या किमतीमुळे शेतीमध्ये खर्च जास्त व नफा कमी होत असल्यामुळे शेतकऱ्यांनी सेंद्रीय शेतीचा अवलंब करावा असे आग्रह केले. या सदर कार्यक्रमाला १० प्रगतशील शेतकरी उपस्थित होते.

Celebration of “National Agriculture Day” Krushi vigyan Kendra, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra in Dudhbardi, Nagpur, will celebrate "National Agriculture Day" on November 21, 2022, at Kelwad, Ta Saoner Dist Nagpur. Mr. Kamlesh Chandewar, SMS (Agronomy), Krushi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, informed to the farmers about the various functions and roles of Krishi Vigyan Kendra. They also advise farmers on how to properly manage fertilisers and save money by conducting soil tests. Following that, they inspected cotton and redgram crops and provided pest control information for bollworm, aphid, and jasad on cotton, as well as wilting, Helicoverpa larva, and sucking pest on redgram. He urged the farmers to adopt organic farming as the cost of agriculture is high and profits are decreasing due to increasing cost of fertilizers and chemical pesticides. 10 progressive farmers attended this program.

१६. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , माफसू नागपूर द्वारे “राष्ट्रीय दुध दिवस” साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक २६ नोव्हेंबर २०२२ रोजी 'जागतिक दूध दिनाचे' आयोजन डॉ. सारिपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली जि. प. उच्च माध्यमिक विद्यालय, खानगाव येथे करण्यात आले. कार्यक्रमाला प्रमुख पाहुणे म्हणून डॉ. सारिपुत लांडगे वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख हे उपस्थित होते. तर विशेष अतिथी म्हणून कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ, कमलेश चांदेवार, प्रक्षेत्र व्यवस्थापक श्री. भूषण भक्ते, तसेच श्री. दशरथ सातपुते, मुख्याध्यापक, सौ. संगिता पिंगे, सौ. लता रंभाळ, सौ. स्वाती दुर्गे, सौ. दानेश्वरी कमाले, सहायक शिक्षिका जि. प. उच्च माध्यमिक विद्यालय, खानगाव ह्या उपस्थित होत्या. डॉ. सारिपुत लांडगे यांनी जागतिक दूध दिवसाची पार्श्वभूमी आणि दूध क्रांती घडवून आणणारे जनक डॉ. वर्गीस कुरियन यांना अभिवादन करून भारत हा आज जागतिक पातळीवर दूध उत्पादनात क्रमांक एक वर असून श्वेत क्रांती ने जगात अभूतपूर्व असे बदल घडवून आणण्याची क्षमता भारतात आहे असे प्रतिपादन त्यांनी केले. त्याच बरोबर २६ नोव्हेंबर रोजी आपल्या देशाचे संविधान स्वीकारले गेले आणि जगातील सर्वात मोठे आणि लिखित संविधान अशी ख्याती असलेल्या संविधानाचे शिल्पकार डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांना अभिवादन केले. आणि संविधानाचे महत्त्व विषद करून आपल्या संविधानानुसार कर्तव्य आणि जबाबदारी पार पाडण्याची शपथ दिली. श्री. कमलेश चांदेवार यांनी दुधतंत्रज्ञान व दूध पिण्याचे आपल्या शरीरावर होणारे फायदे याबद्दल मार्गदर्शन केले. राष्ट्रीय दूध दिवसाचे औचित्य साधून एकूण ४५ विद्यार्थ्यांना प्रमुख पाहुणे यांच्या उपस्थितीत दूध वाटप करण्यात आले. सदर कार्यक्रमाचे सूत्र संचालन व आभार प्रदर्शन सौ. स्वाती दुर्गे, सहायक शिक्षिका यांनी केले. कार्यक्रमात विद्यालयाचे विद्यार्थी आणि शिक्षक उपस्थित होते. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी श्री. राकेश खोब्रागडे आणि श्री. पवन तातोडे यांनी परिश्रम घेतले.

Celebration of “National Milk Day” by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi

Krushi Vigyan Kendra under the Maharashtra Animal and fishery Science University, Nagpur celebrate “National Milk Day” on dated 26th November 2022 at Z. P. High School Khangao Tah Saoner Dist: Nagpur. On this occasion Dr. Sariput Landge Senior Scientist and Head were present as chief guest. As a special guest, Kamlesh Chandewar, SMS (Agronomy), Field Manager Mr. Bhushan Bhakte, as well as Shri. Dashrath Satpute, Principal, Mrs. Sangita Pinge, Mrs. Lata Rambhal, Mrs. Swati Durge, Mrs. Daneshwari Kamale, Assistant Teacher Dist. W. Higher Secondary School, Khangaon were present. Dr. Dr. Sariput Landge gave the background of World Milk Day and the father who brought about the milk revolution. Greeting Varghese Kurian, he asserted that India is the number one producer of milk in the world today and India has the potential to bring unprecedented changes in the world through the White Revolution. At the same time, the constitution of our country was adopted on November 26 and the architect of the constitution, which is known as the largest and written constitution in the world, Dr. Salute to Babasaheb Ambedkar. Mr. Kamlesh Chandewar guided about dairy technology and the benefits of drinking milk for our body. On the occasion of National Milk Day, milk was distributed to a total of 45 students in the presence of chief guests. Moderator of the said program and thank-you show Mrs. Swati Durge, Assistant Teacher. Students and teachers of the school were present in the program. For the success of this program Mr. Rakesh Khobragade and Shri. Pawan Tatode worked hard.

१७. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , माफसू नागपूर द्वारे “कृषी शिक्षण दिवस” साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक ०३ डिसेंबर २०२२ रोजी “कृषी शिक्षण दिवस दिनाचे” आयोजन डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली मु. नीळगाव, ता. सावनेर, जिल्हा. नागपूर येथे करण्यात आले. कार्यक्रमाला प्रामुख्याने विशेष अतिथी म्हणून कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ, कमलेश चांदेवार, प्रक्षेत्र व्यवस्थापक श्री. भूषण भक्ते, उपस्थित होते. श्री. कमलेश चांदेवार यांनी कृषी शिक्षण दिवस पार्श्वभूमी मांडून भारत हा कृषी प्रधान असून बहुतांश लोकांचा शेती हा प्रमुख व्यवसाय आहे, सर्व लोकसंख्येला मुबलक प्रमाणात अन्नधान्य मिळावे याकरिता नवीन तंत्रज्ञानाचा वापर करून जास्तीत जास्त उत्पादन कश्याप्रकारे घेता येईल याकरिता येणाऱ्या पिढीने कृषी शिक्षण घ्यावे यावर मागदर्शन केले तसेच बदलत्या युगानुसार शेतीमध्ये ड्रोन, रेमोट सेन्सिंग, व संगणक प्रणाली यांचा वापर करून आधुनिक तंत्रध्यानाचा वापर करावा असे प्रतिपादन केले. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी श्री. पवन तातोडे यांनी परिश्रम घेतले. या कार्यक्रमाला गावातील २५ शेतकरी उपस्थित होते.

Celebration of “Agricultural Education Day” By Krushi Vigyan Kendra, Dudhbardi

Krushi Vigyan Kendra under the Maharashtra Animal and Fisheries Science University Nagpur. Celebrate "Agricultural Education Day" on 03 December 2022 at Nilgao Tq Saoner Dist Nagpur. Under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krushi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur. Krushi Vigyan Kendra's Mr. Kamlesh Chandewar, Subject Matter Specialist (Agronomy), and Shri. Bhushan Bhakte, Field Manager, were present as the chief guests. Mr. Kamlesh Chandewar provides background information on Agriculture Education Day. India is an agriculturally dominated country, with agriculture being the primary occupation of the majority of the population. He directed that the next generation receive agricultural education in order to maximize production using new technology in order to produce an abundance of food grains for the entire population, and he asserted that modern technology should be used in agriculture by using drones, remote sensing, and computer systems in accordance with the changing era. Mr. Pawan Tatode worked tirelessly to ensure the success of this programme. This programme drew 25 farmers from the village.

१८. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, माफसू नागपूर द्वारे “स्वच्छ दुध उत्पादक दिवस”

साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक ०३ डिसेंबर २०२२ रोजी “स्वच्छ दुध उत्पादक दिवसाचे” आयोजन डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली मु. नीळगाव, ता. सावनेर, जिल्हा. नागपूर येथे करण्यात आले. कार्यक्रमाला प्रामुख्याने विशेष अतिथी म्हणून कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ, कमलेश चांदेवार, प्रक्षेत्र व्यवस्थापक श्री. भूषण भक्ते, उपस्थित होते. कमलेश चांदेवार यांनी स्वच्छ दुध उत्पादक दिवसाची पार्श्वभूमी मांडून शेतकऱ्यांनी स्वच्छ दुध याकरिता जनावरांची निगा व गोठ्याची स्वच्छता कश्या प्रकारे करायची यावर मार्गदर्शन केले. तसेच जनावराना होणारा लम्पी त्वचा रोग व त्याचे प्रतीबांधत्त्वक उपाय आणि लसीकरण यावर मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी श्री. पवन तातोडे यांनी परिश्रम घेतले. या कार्यक्रमाला गावातील २५ शेतकरी उपस्थित होते.

Celebration of “Clean Milk Producer Day” Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra under the Maharashtra Animal and Fisheries Science University Nagpur. Celebrate "Agricultural Education Day" on 03 December 2022 at Nilgao Tq Saoner Dist Nagpur. Under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur. Krishi Vigyan Kendra's Mr. Kamlesh Chandewar, Subject Matter Specialist (Agronomy), and Shri. Bhushan Bhakte, Field Manager, were present as the chief guests. Kamlesh Chandewar discussed the history of Swachh Dudh Producers Day and advised farmers on how to care for their animals and clean the cowshed in order to produce clean milk. Following that, he discussed Lumpy skin disease in animals and suggested various preventive measures, as well as the importance of vaccination. Mr. Pawan Tatode worked tirelessly to ensure the success of this programme. This programme drew 25 farmers from the village.

१९. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, माफसू नागपूर द्वारे “जागतिक मृदा दिवस” साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक ०५ डिसेंबर २०२२ रोजी 'जागतिक मृदा दिनाचे' आयोजन डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली मु. हत्तीसर्ग, ता. सावनेर, जिल्हा. नागपूर येथे करण्यात आले. कार्यक्रमाला प्रामुख्याने विशेष अतिथी म्हणून कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ, कमलेश चांदेवार, प्रयोग शाळा तंत्रज्ञ कु. स्मिता सावरकर, प्रक्षेत्र व्यवस्थापक श्री. भूषण भक्ते, तसेच श्री. गीताबाई वाढीवा सरपंच हत्तीसर्ग ह्या उपस्थित होत्या. श्री. कमलेश चांदेवार यांनी जागतिक मृदा दिनाची पार्श्वभूमी मांडून माती संवर्धन, माती मधील उपयुक्त घटक व इतर अन्नद्रव्य याबद्दल माहिती दिली, तसेच मातीची सुपीकता व उत्पादकता टिकून राहावी म्हणून शेतकऱ्यांनी पिकाच्या गरजेनुसार खत व्यवस्थापन करावे आणि रासायनिक खतांचा व कीटकनाशकांचा वापर टाळावा जेणे करून येणाऱ्या पिढीला सुद्धा मुभलक अन्न मिडेल असे प्रतिपादन केले. कु. स्मिता सावरकर यांनी माती परीक्षण याबद्दल माहिती दिली, त्यामध्ये माती परीक्षणाचे महत्व, फायदे, माती परीक्षना करिता माती नमुना घेण्याची पद्धत व नमुना घेताना घ्यावयाची काळजी याबद्दल मार्गदर्शन केले. सदर कार्यक्रमाचे सूत्र संचालन व आभार प्रदर्शन श्री. भूषण भक्ते प्रक्षेत्र व्यवस्थापक

यांनी केले. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी श्री. पवन तातोडे यांनी परिश्रम घेतले. या कार्यक्रमाला गावातील ५५ शेतकरी उपस्थित होते.

Celebration of “World Soil Day” By Krishi VigyanKendra, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra under the Maharashtra Animal and Fisheries Science University Nagpur. Celebrate "World Soil Day" on 05 December 2022 at Hattisarha Tq Saoner Dist Nagpur. Under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur. Kamlesh Chandewar, subject matter specialist (Agronomy), Ms. Smita Savarkar, lab technician, Shri. Bhushan Bhakte, Field Manager, from KVK, Dudhbardi, Nagpur, and Shri. Geetabai Wadhwa Sarpanch Hattisarha were all present for this programme. Mr. Kamlesh Chandewar presented the history of World Soil Day and provided information about soil conservation, beneficial elements, and other nutrients in the soil, and how, in order to maintain soil fertility and productivity, farmers should manage fertilisers according to crop needs and avoid the use of chemical fertilizers and pesticides so that the next generation has plenty of food. Mrs. Smita Savarkar spoke about soil testing, explaining the importance of soil testing, the benefits, the method of taking soil samples for soil testing, and the precautions to be taken while taking the sample. By Bhushan Bhakte Farm Manager and moderator of the said programme. Mr. Pawan Tatode worked tirelessly to ensure the success of this programme. This programme drew 55 farmers from the village.

२०. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , माफसू नागपूर द्वारे “राष्ट्रीय शेतकरी दिवस” साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक २३ डिसेंबर २०२२ रोजी 'राष्ट्रीय शेतकरी दिवस दिनाचे' आयोजन डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली मु. वाकोडी, ता. सावनेर, जिल्हा. नागपूर येथे करण्यात आले. कार्यक्रमाला प्रामुख्याने विशेष अतिथी म्हणून कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ, श्री. कमलेश चांदेवार, प्रक्षेत्र व्यवस्थापक श्री. भूषण भक्ते, श्री. मनोहर जुनघरे सरपंच वाकोडी, तसेच कृषी पर्यवेक्षक रोशन डंभारे हे उपस्थित होते. श्री. कमलेश चांदेवार यांनी राष्ट्रीय शेतकरी दिवस पार्श्वभूमी मांडून नैसर्गिक शेती व तिचे फायदे याबद्दल मार्गदर्शन केले. तसेच रासायनिक

कीटकनाशक व खतांमुळे जमिनीवर व वातावरणामध्ये होणारे विपरीत परिणाम, मानवी शरीरामध्ये होणारे आजार यावर माहिती दिली. नैसर्गिक शेती मधील विविध घटक, जीवामृत, बिजामृत, दसपणी अर्क यांना बनविण्याची पद्धत समजून सांगितले. बदलत्या काळानुसार शेतकऱ्यांनी काही प्रमाणात का होईना नैसर्गिक शेती अवलंबली पाहिजे असे प्रतिपादन केले. श्री. रोशन डंभारे यांनी कृषी विभागातील विविध उपाययोजना या विषयी माहिती दिली. शेतकऱ्यांनी शेती बरोबर जोडधंधा म्हणून पशूपालन, कुकुटपालन, शेळीपालन करण्याकरिता शासकीय उपाय योजनांचा माहिती दिली, तसेच वन्य प्राण्यांपासून पिकांचे संरक्षण कश्या प्रकारे करता येईल याबद्दल मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाला गावातील ३० शेतकरी उपस्थित होते.

Celebration of “National Farmer Day” By Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra under the Maharashtra Animal and Fisheries Science organized University, Nagpur. Celebrate “National Farmer Day” on 23 December 2022 at wakodi Tq Saoner Dist Nagpur. Under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur. Mr. Kamlesh Chandewar, SMS (Agronomy), Mr. Bhushan Bhakte, Field Manager, Mr. Manohar Junghare Sarpanch Wakodi, and Agriculture Supervisor Roshan Damhare were among those who attended the programme. Mr. Kamlesh Chandewar discussed the history of National Farmers Day and the benefits of natural farming. He also discussed the negative effects of chemical pesticides and fertilizers on the soil and environment, as well as diseases in the human body. Various natural farming elements, such as Jivamrut, Bijamrut, and Dasaparni extract, were explained. Farmers should practise natural farming to some extent in response to changing times. Mr. Roshan Damhare spoke about the various measures implemented by the Department of Agriculture. Farmers shared information about government measures for animal husbandry, poultry husbandry, goat rearing as a side business, and how to protect crops from wild animals. This event was attended by 30 village farmers.

प्रशिक्षण

०१ . कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीद्वारे शास्त्रोक्त मधमाशी पालन प्रशिक्षणाचे आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर, द्वारे आयोजित राष्ट्रीय मधमाशी पालन आणि मध अभियान अंतर्गत राष्ट्रीय मधमाशी मंडळ, कृषि आणि शेतकरी कल्याण मंत्रालय, भारत सरकार पुरस्कृत राष्ट्रीय डेअरी विकास बोर्ड च्या सहकार्याने “शास्त्रोक्त मधमाशी पालन” या ७ दिवसीय प्रशिक्षणाचे आयोजन २८ फेब्रुवारी, २०२२ ते ६ मार्च, २०२२ रोजी शेतकरी भवन, मपमविवि, नागपूर येथे करण्यात आले. याप्रसंगी, शेतकऱ्यांचे नाव नोंदणी करून त्यांना प्रशिक्षण किट वाटप करण्यात आली.

या कार्यक्रमासाठी विस्तार शिक्षण संचालनालय, म. प. म. वि. वि. नागपूर चे संचालक डॉ. अनिल भिकाने उदघाटक म्हणून तर कृषी विज्ञान केंद्र दुधबर्डी चे डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख, फेडरीक सेबॅस्टियन सहव्यवस्थापक पाहुणे म्हणून उपस्थित होते आणि प्रशिक्षण समन्वयक कु. मयुरी ठोंबरे विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान) यांनी प्रशिक्षणाची रूपरेषा आखली. या प्रशिक्षणाच्या समारोपीय कार्यक्रमाला विशेष अतिथि म्हणून लाभलेले प्रा. डॉ. अनिल भिकाने, संचालक, विस्तार शिक्षण संचालनालय, म. प. म. वि. वि. नागपूर आणि राष्ट्रीय डेअरी विकास बोर्डचे वरिष्ठ प्रबंधक डॉ. राजेश शर्मा उपस्थित होते. यावेळी डॉ. अनिल भिकाने यांनी “शेती पूरक मधमाशी पालन हे मध क्रांति घडवेल” असे प्रतिपादन केले. या ७ दिवसीय प्रशिक्षणामध्ये विविध विषयांशी निगडित तज्ञांकडून व्याख्यान देण्यात आले. या कार्यक्रमाचे आयोजन कृषि विज्ञान केंद्रातील डॉ. अमोल हरणे विषय विशेषज्ञ (पिक संरक्षण), डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) आणि श्री. तुषार मेश्राम विषय विशेषज्ञ (कृषि विस्तार) यांनी केले. या प्रशिक्षणाला नागपूर जिल्ह्यातील विविध तालुक्यातील २५ शेतकरी उपस्थित होते.

Training on Scientific bee keeping by Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur, in collaboration with National Bee board and National Dairy Development Board, sponsored by the Ministry of Agriculture and Farmers Welfare, Government of India organized a 7-days training. On this training farmers registration was done and training kits were distributed to farmers.

Dr. Anil Bhikane, Director of Extension Education, MAFSU, Nagpur was the inaugural speaker while Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, KVK, Dudhburdi, Mr. Frederick Sebastian, Assistant Manager was present as Guest. The training was conducted by training coordinator ku. Mayuri Thombre, SMS (Home Science). Prof. Dr. Anil Bhikane, Director, DET, MAFSU and Dr. Rajesh Sharma, Senior

लोकमत

डॉ. अनिल भिकाने : सात दिवसीय शास्त्रोक्त मधमाशी पालन प्रशिक्षण

शेतीपूरक मधमाशी पालन मध क्रांती घडवेल

लोकमत न्यूज नेटवर्क
नागपूर : मधाचा प्राचीन काळापासून अन्न व औषध म्हणून वापर केला जातो. मध गोळा करणे हा भारतीयांचा पारंपरिक व्यवसाय आहे. पारंपरिक पद्धतीमुळे मधमाशांचा नाश होत असल्याने त्यांच्या संख्येत घट होऊन पर्यावरणास धोका निर्माण झाला आहे. त्यामुळे शेतीपूरक शास्त्रोक्त मधमाशी पालन व्यवसाय करून मध क्रांती घडवेल, असे प्रतिपादन महाराष्ट्र पशू व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठाचे संचालक (विस्तार शिक्षण विभाग) डॉ. अनिल भिकाने यांनी नागपूर येथे आयोजित सातदिवसीय शास्त्रोक्त मधमाशी पालन प्रशिक्षणाच्या समारोपीय कार्यक्रमात केले.
या शिबिराचे आयोजन 'माफसू' अंतर्गत येणाऱ्या दुधबर्डी येथील कृषी विज्ञान केंद्राच्या वतीने राष्ट्रीय

कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना डॉ. अनिल भिकाने. व्यासपीठावर उपस्थित डॉ. राजेश शर्मा, डेव्हिल डायस, फ्रेडरिक सेबॅस्टियन व अतिथी.

मधमाशी पालन आणि मध अभियान व राष्ट्रीय डेअरी विकास बोर्डच्या सहकार्याने २८ फेब्रुवारी ते ६ मार्च या काळात नागपुरातील शेतकरी भवनात करण्यात आले होते.

समारोपीय कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी डॉ. अनिल भिकाने होते, तर विशेष अतिथी म्हणून राष्ट्रीय डेअरी विकास बोर्डचे वरिष्ठ प्रबंधक डॉ. राजेश शर्मा, उपप्रबंधक डेव्हिल डायस, फ्रेडरिक सेबॅस्टियन उपस्थित होते.

डॉ. सारिपुत लांडगे, मयुरी ठोंबरे, एस. व्ही. गुहे, विनायक मुलकुलवार, प्रा. डॉ. आशिष झा, जागृती रॉय, ममता भदाडे, डॉ. शिखीन कोल्हे, मधमाशी पालक आनंद जवकुलवार, विकास क्षीरसागर, डॉ. अमोल हरणे, डॉ. अश्विनी गायधनी या तज्ज्ञांनी प्रशिक्षणाची मार्गदर्शन केले. यावेळी 'शास्त्रोक्त मधमाशी पालन' या माहिती पुस्तिकेचे प्रकाशन व प्रशिक्षणाची प्रमाणपत्रांचे वितरण करण्यात आले. यशस्वितेसाठी तुषार मेश्राम, स्मिता सावरकर, अश्विनी धोटकर, भूषण भवते, राकेश खोब्रागडे, पवन तातोडे यांनी सहकार्य केले.

Hello Nagpur Gramin
Page No. 4 - Mar 09, 2022
Powered by: erelego.com

Manager, National Dairy Development Board was present as a chief guest. Dr. Anil Bhikane stated that "Agriculture base bee keeping will bring a honey revolution". In this 7-days training programme 26 lectures were delivered by experts from various subjects. The program was planned by Dr. Amol Harne SMS (Plant Protection), Dr. Ashwini Gaidhani SMS (Horticulture) and Shri. Tushar Meshram, SMS (Agril. Extension). The training was attended by 25 farmers from various talukas of Nagpur district.

Fig. Training of "Scientific bee keeping"

०२ & ०३. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीद्वारे हरितगृह व्यवस्थापन व सेंद्रिय शेती प्रशिक्षणाचे आयोजन

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन आणि वनस्पती मंडळ, पुणे आणि महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळ मर्यादित, पुणे यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'हरितगृह व्यवस्थापन प्रशिक्षण' दिनांक १४ ते १७ मार्च तर 'सेंद्रिय शेती प्रशिक्षण' दिनांक १६ ते १७ मार्च दरम्यान संपन्न झालेल्या कार्यक्रमाच्या समारोप प्रसंगी अध्यक्षस्थानावरून डॉ. देवानंद पंचभाई, सहयोगी अधिष्ठाता, कृषी महाविद्यालय नागपूर, बोलत होते, डॉ. अनिल भिकाने, संचालक, विस्तार शिक्षण माफसू, नागपूर, डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर, श्री. हेमंत जगताप, प्रशिक्षण अधिकारी, एम.सी. डी. सी., पुणे, डॉ. अश्विनी गायधनी, प्रशिक्षण समन्वयक, विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) व श्री तुषार मेश्रम, विषय विशेषज्ञ हे मान्यवर उपस्थित होते.

विदर्भात उत्कृष्ट प्रतीचे भाजीपाला लागवड करण्यास वाव आहे त्यासाठी शेतकऱ्यांनी गटशेती करून ते परदेशात विक्रीस न्यावे. रसायनिक भाजीपाला सेवन केल्यामुळे कर्करोग वाढत चालला आहे यावर उपाय म्हणून जैविकखते, जैविक कीड नियंत्रण आणि फर्टीगेशन या तंत्राचा वापर करून आपण पुढच्या पिढीला कर्करोगासारख्या बिमारीपासून वाचवू शकतो असा संदेश डॉ. देवानंद पंचभाई यांनी दिला. डॉ. सारीपुत लांडगे यांनी 'प्रशिक्षण ही केवळ सुरुवात असून शेतकऱ्यांनी तिथेच थांबू नये आणि पुढे शेतकऱ्यांना आपली शेतकरी उत्पादक कंपनी स्थापन करावी असे प्रतिपादन केले.

सहभागी प्रशिक्षणार्थी श्री. दिपक देशमुख यांनी अभिप्रायात यशस्वी आणि अयशस्वी शेतकऱ्यांमध्ये काय फरक असतो यावर प्रकाश टाकला तसेच समृद्धीकडे जाण्यासाठी सेंद्रिय शेतीला जोड म्हणून हरितगृह व्यवस्थापन सुद्धा महत्वाचे आहे असे ते म्हणाले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ. अश्विनी गायधनी तर आभार श्री. हेमंत जगताप यांनी मानले. हरितगृह व्यवस्थापन प्रशिक्षणाला ३० आणि सेंद्रिय शेती प्रशिक्षणाला २५ असे एकूण ५५ शेतकरी उपस्थित

होते. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी डॉ. अमोल हरणे, कु. मयुरी ठोंबरे, कु. पूजा वासाडे आणि श्री. राकेश खोब्रागडे यांनी परिश्रम घेतले.

Training on greenhouse and organic farming

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi in collaboration with State Horticulture and Plantation Board, Pune and Maharashtra Co-operative Development Corporation Limited, Pune organized a 4 days training from 14th to 17th March, 2022 on 'Polyhouse Management' and 2 days training from 16th to 17th March, 2022 on 'Organic Farming' at Shetkari Bhavan, MAFSU, Nagpur. Prof. Dr. Anil Bhikane, Director, Extension Education, MAFSU, Nagpur, Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, KVK, Dudhbardi, Mr. Hemant Jagtap, Training Officer, M.C.D.C., Pune, Dr. Ashwini Gaidhani, SMS (Horticulture), Training Coordinator and Mr. Tushar Meshram, SMS (Agril. Extension) were present as a chief guest and In valedictory function Dr. Devanand Panchbhai, Associate Dean, College of Agricultural Nagpur was present as chairman.

Prof. Dr. Anil Bhikane, Director, Extension Education, MAFSU, Nagpur said that Agriculture is the backbone of the Indian economy. Today, even though India is self-dependent in food grains except oilseeds, farmers cannot be self-dependent by net agriculture or animal husbandry. There is no animal husbandry without agriculture and there is no organic farming without animals. Food is becoming toxic due to overuse of chemical fertilizers and pesticides. Therefore, for better human health, farmers need to shift from animal husbandry to organic farming,

Dr. Devanand Panchbhai said that, in order to cultivate high quality vegetables in Vidarbha, farmers should cultivate them and sell them abroad. The message that we can save the next generation from diseases like cancer by using bio-fertilizers, biological pest control and fertilization techniques as a solution to the growing cancer due to consumption of chemical vegetables. Dr. Sariput Landage said, "Training is just the beginning and farmers should not stop here" and Participating trainee Shri. Mr. Deepak Deshmukh commented on the difference between successful and unsuccessful farmers as well as greenhouse management in addition to organic farming to move towards prosperity.

In this Four days training programme on 'Polyhouse Management' 12 lectures were delivered by experts from various subjects and the training was attended by 34 farmers from various 7 districts. On Two days training programme on 'Organic Farming' 07 lectures were delivered by experts from various subjects and the training was attended by 38 farmers from various 7 districts.

Fig. Training of “Greenhouse Management and Organic Farming”

Fig. Media Coverage on “Greenhouse Management and Organic Farming”

०४. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , नागपुर, आणि महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन, औषधी वनस्पति मंडळ, पुणे, महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळ पुणे, यांच्या संयुक्त विद्यमाने प्रशिक्षणाचे आयोजन

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , नागपुर, राज्य फलोत्पादन, औषधी वनस्पति मंडळ, पुणे आणि महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळ पुणे, यांच्या संयुक्त विद्यमाने 21 जुलै 2022 ते 23 जुलै 2022 रोजी “ रोपवाटिका व्यवस्थापन” या विषयाचे 3 दिवसीय प्रशिक्षणाचे आयोजन शेतकरी भवन, मपमविवी, नागपुर येथे करण्यात आले. या कार्यक्रमाला अध्यक्ष म्हणून डॉ. आशीष पातूरकर, कुलगुरू , म.प.म.वि.वि. तर विशेष अतिथि म्हणून प्रा. डॉ. अनिल भिकाने, संचालक, विस्तार शिक्षण, माफसु, श्री. मिलिंद आकरे, व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळाचे, रविंद्र भोसले, विभागीय कृषि सहसंचालक, डॉ. सरीपूत लांडगे, वरिष्ठ शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , नागपुर आणि हेमंत जगताप, प्रशिक्षण अधिकारी, महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळाचे उपस्थित होते. यावेळी डॉ. आशीष पातूरकर यांनी शेतकऱ्यांना रोपवाटिका व्यवस्थापन यावर मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाचे संचालन डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) यांनी केले तर आभार प्रदर्शन कु. मयूरी ठोंबरे विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान) यांनी केले. रोप वाटिका प्रशिक्षणाला ५५ प्रशिक्षणार्थी शेतकरी उपस्थित होते.

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, Maharashtra state Horticulture and Medicinal Plant Board, Pune And Maharashtra Cooperative Development Corporation, Pune Jointly Conduct Training

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, Maharashtra state Horticulture and Medicinal Plant Board, Pune Board, Pune and Maharashtra Cooperative Development Corporation, Pune jointly organized 3-day training programme on “Nursery Management” and it was organized from 21st July 2022 to 23rd July 2022 at Shetkari Bhavan, MAFSU, Nagpur. The programme was chaired by Dr. Ashish Paturkar, Vice-Chancellor, MAFSU and as a special guest Prof. Dr. Anil Bhikane, Director, Extension Education, MAFSU, Shri. Milind Akare, Managing Director, Maharashtra Cooperative Development Corporation, Ravindra Bhosale, Divisional Joint Director of Agriculture, Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Agricultural Science Centre, Dudhbardi, Nagpur and Hemant Jagtap, Training officer, Maharashtra Cooperative Development Corporation were present. At this training programme Dr. Ashish Paturkar guided the farmers on nursery management. This programme was conducted by Dr. Ashwini Gaidhani Subject Matter Specialist (Horticulture) and Miss Mayuri Thombare Subject Matter Specialist (Home Science) gave the vote of thanks. 55 trainee farmers attended the nursery management training.

शेतमाल आणि पशू उत्पादनात मूल्यवर्धन करणे आवश्यक आशिष पातूरकर : रोपवाटिका लागवड, मधुमक्षिका पालन प्रशिक्षण

लोकमत न्यूज नेटवर्क
नागपूर : शेतकऱ्यांनी शेतीसोबतच शेळी, मत्स्य व कुक्कुट पालन करावे. शिवाय, पशू व शेतमाल उत्पादनाचे मूल्यवर्धन करून अर्थार्जन वाढवावे. सौंदर्य शेतीला चालना देत रोप वाटिका व मधुमाशी पालन सारखे पूरक व्यवसाय करणे व त्यासाठी त्याचे प्रशिक्षण घेणे आवश्यक आहे, असे प्रतिपादन महाराष्ट्र पशू व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ (माफसू) नागपूरचे कुलगुरू कर्नल प्रा. डॉ. आशिष पातूरकर यांनी दुधबर्डी येथील रोप वाटिका लागवड व मधुमक्षिका पालन प्रशिक्षणाच्या समारोप प्रसंगी केले.

या प्रशिक्षण कार्यक्रमाचे आयोजन कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन आणि वनस्पती मंडळ, पुणे आणि महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळ मर्यादित यांच्या संयुक्त विद्यमाने करण्यात आले होते. समारोपीय कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी कुलगुरू कर्नल प्रा. डॉ. आशिष पातूरकर होते तर विशेष अतिथी म्हणून माफसूचे विस्तार संचालक प्रा. डॉ. अनिल भिकाने,

प्रशिक्षण कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना कुलगुरू कर्नल डॉ. आशिष पातूरकर, यावेळी प्रा. डॉ. अनिल भिकाने, मिलिंद आकरे, रवींद्र भोसले, डॉ. सारीपूत लांडगे, हेमंत जगताप उपस्थित होते.

महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळाचे व्यवस्थापकीय संचालक मिलिंद आकरे, विभागीय कृषी सहसंचालक रवींद्र भोसले, वरिष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ. सारीपूत लांडगे, हेमंत जगताप उपस्थित होते.

प्रा. डॉ. अनिल भिकाने यांनी प्रशिक्षण ही केवळ सुरुवात असून, शेतकऱ्यांनी तिथेच थांबू नये तर उद्योजक बनावे. कृषी विज्ञान केंद्रामार्फत आयोजित विविध शेती उपयोगी प्रशिक्षणाचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन केले. शेतकऱ्यांनी आपापल्या क्षमतेप्रमाणे विविध शेती उपयोगी

तंत्रज्ञानाचा वापर करून शेती करण्याची सूचना मिलिंद आकरे यांनी केली. रवींद्र भोसले यांनी कृषी विभागाच्या शेतीपूरक योजनांचा लाभ घेऊन वैज्ञानिक शेती करण्याचे व भरघोस उत्पादन घेण्याचे आवाहन केले.

कृषी विज्ञान केंद्र नेहमीच शेतकऱ्यांसाठी विविध प्रशिक्षणाचे आयोजन करते. त्यामुळे शेती व्यवसायातील नवीन तंत्रज्ञान शेतकऱ्यांपर्यंत पोहचते. शेतकऱ्यांनी या संधीचा लाभ घ्यावा, असे प्रतिपादन डॉ. सारीपूत लांडगे यांनी

केले. हेमंत जगताप यांनी एमसीडीच्या मार्फत विविध प्रशिक्षण आयोजित करण्याची हमी दिली.

संचालन डॉ. अश्विनी गायधनी यांनी केले तर आभार मयूरी ठोंबरे यांनी आभार मानले. रोप वाटिका लागवड प्रशिक्षणाला ५५ तर मधुमक्षिका पालन प्रशिक्षणाला ४० प्रशिक्षणार्थी शेतकरी उपस्थित होते.

यशस्वितेसाठी मोहन गौतम, पूजा वासाडे, राजेश गहलौद, राकेश खोब्रागडे यांनी सहकार्य केले.

Hello Nagpur Gramin
Page No. 4 Jul 26, 2022
Powered by: erelego.com

Fig. Media Coverage on Nursurey Management

०५. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर, आणि महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन आणि औषधी वनस्पति मंडळ, पुणे, महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळ पुणे, यांच्या संयुक्त विद्यमाने प्रशिक्षणाचे आयोजन

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर, राज्य फलोत्पादन, औषधी वनस्पति मंडळ, पुणे आणि महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळ पुणे यांच्या संयुक्त विद्यमाने २२ जुलै २०२२ रोजी “शास्त्रोक्त मधुमक्षिका पालन” या विषयाचे १ दिवसीय प्रशिक्षणाचे आयोजन शेतकरी भवन, मपमविवी, नागपूर येथे करण्यात आले. या कार्यक्रमाला अध्यक्ष म्हणून डॉ. आशिष पातूरकर तर विशेष अतिथी म्हणून माफसूचे विस्तार संचालक प्रा. डॉ. अनिल भिकाने, महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळाचे व्यवस्थापकीय संचालक मिलिंद आकरे, विभागीय कृषी सहसंचालक रवींद्र भोसले, वरिष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ. सारीपूत लांडगे, महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळाचे प्रशिक्षण अधिकारी हेमंत जगताप उपस्थित होते. यावेळी डॉ. आशिष पातूरकर यांनी शेतकऱ्यांना शास्त्रोक्तमधुमक्षिका पालन यावर मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाचे संचालन डॉ. आश्विनी गायधनी यांनी केले तर आभार कु. मयूरी ठोंबरे, विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान) यांनी केले. “शास्त्रोक्त मधुमक्षिका पालन” प्रशिक्षणाला ४० प्रशिक्षणार्थी शेतकरी उपस्थित होते.

Training conducted in association with Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur, Maharashtra state Horticulture and Medicinal Plant Board, Pune and Maharashtra Cooperative Development Corporation, Pune

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur; Maharashtra State Horticulture and Medicinal Plant Board, Pune; and Maharashtra Cooperative Development Corporation, Pune, jointly organised a 3-day training programme on "Scientific Beekeeping," which was held from July 22, 2022 at Shetkari Bhavan, MAFSU, Nagpur. The programme was chaired by Dr. Ashish Paturkar, Vice-Chancellor, MAFSU. And as a special guest, Prof. Dr. Anil Bhikane, Director, Extension Education, MAFSU; Shri. Milind Akare, Managing Director, Maharashtra Cooperative Development Corporation; Ravindra Bhosale,

Divisional Joint Director of Agriculture; Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Agricultural Science Centre, Dudhburdi, Nagpur; and Hemant Jagtap, Training Officer, Maharashtra Cooperative Development Corporation, were present. At this time, Dr. Ashish Paturkar guided the farmers on scientific beekeeping. This programme was conducted by Dr. Ashwini Gaidhani, subject matter specialist (horticulture) and Miss Mayuri Thombare, a subject matter specialist (home science) gave the vote of thanks. 40 trainee farmers attended the plant garden training.

लोकमत

शेतमाल आणि पशू उत्पादनात मूल्यवर्धन करणे आवश्यक

आशिष पातूरकर : रोपवाटिका लागवड, मधुमक्षिका पालन प्रशिक्षण

लोकमत न्यूज नेटवर्क

नागपूर : शेतकऱ्यांनी शेतीसोबतच शेळी, मत्स्य व कुक्कुट पालन करावे. शिवाय, पशू व शेतमाल उत्पादनाचे मूल्यवर्धन करून अर्थार्जन वाढवावे. सेंद्रिय शेतीला चालना देत रोप वाटिका व मधमाशी पालन सारखे पूरक व्यवसाय करणे व त्यासाठी त्याचे प्रशिक्षण घेणे आवश्यक आहे, असे प्रतिपादन महाराष्ट्र पशू व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ (माफसू) नागपूरचे कुलगुरू कर्नल प्रा. डॉ. आशिष पातूरकर यांनी दुधबर्डी येथील रोप वाटिका लागवड व मधुमक्षिका पालन प्रशिक्षणाच्या समारोप प्रसंगी केले.

या प्रशिक्षण कार्यक्रमाचे आयोजन कृषी विज्ञान केंद्र दुधबर्डी, महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन आणि वनस्पती मंडळ, पुणे आणि महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळ मर्यादित यांच्या संयुक्त विद्यमाने करण्यात आले होते. समारोपीय कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी कुलगुरू कर्नल प्रा. डॉ. आशिष पातूरकर होते तर विशेष अतिथी म्हणून माफसूचे विस्तार संचालक प्रा. डॉ. अनिल भिकाने,

प्रशिक्षण कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना कुलगुरू कर्नल डॉ. आशिष पातूरकर. यावेळी प्रा. डॉ. अनिल भिकाने, मिलिंद आकरे, रवींद्र भोसले, डॉ. सारीपूत लांडगे, हेमंत जगताप उपस्थित होते.

महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळाचे व्यवस्थापकीय संचालक मिलिंद आकरे, विभागीय कृषी सहसंचालक रवींद्र भोसले, वरिष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ. सारीपूत लांडगे, हेमंत जगताप उपस्थित होते.

प्रा. डॉ. अनिल भिकाने यांनी प्रशिक्षण ही केवळ सुरुवात असून, शेतकऱ्यांनी तिथेच थांबू नये तर उद्योजक बनावे. कृषी विज्ञान केंद्रामार्फत आयोजित विविध शेती उपयोगी प्रशिक्षणाचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन केले. शेतकऱ्यांनी आपापल्या क्षमतेप्रमाणे विविध शेती उपयोगी

तंत्रज्ञानाचा वापर करून शेती करण्याची सूचना मिलिंद आकरे यांनी केली. रवींद्र भोसले यांनी कृषी विभागाच्या शेतीपूरक योजनांचा लाभ घेऊन वैज्ञानिक शेती करण्याचे व भरघोस उत्पादन घेण्याचे आवाहन केले.

कृषी विज्ञान केंद्र नेहमीच शेतकऱ्यांसाठी विविध प्रशिक्षणाचे आयोजन करते. त्यामुळे शेती व्यवसायातील नवीन तंत्रज्ञान शेतकऱ्यांपर्यंत पोहचते. शेतकऱ्यांनी या संधीचा लाभ घ्यावा, असे प्रतिपादन डॉ. सारीपूत लांडगे यांनी

केले. हेमंत जगताप यांनी एमसीडीच्या मार्फत विविध प्रशिक्षण आयोजित करण्याची हमी दिली.

संचालन डॉ. अश्विनी गायधनी यांनी केले तर आभार मयुरी ठोंबरे यांनी आभार मानले. रोप वाटिका लागवड प्रशिक्षणाला ५५ तर मधुमक्षिका पालन प्रशिक्षणाला ४० प्रशिक्षणार्थी शेतकरी उपस्थित होते.

यशस्वितेसाठी मोहन गौतम, पूजा वासाडे, राजेश गहलोद, राकेश खोब्रागडे यांनी सहकार्य केले.

Hello Nagpur Gramin
Page No. 4 Jul 26, 2022
Powered by: erslego.com

Fig. Media coverage on “Scientific Beekeeping” training.

०६. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर, आणि महाराष्ट्र राज्य फलोत्पादन व औषधी वनस्पति मंडळ, पुणे, महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळ पुणे, यांच्या संयुक्त विद्यमाने प्रशिक्षणाचे आयोजन

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर, राज्य फलोत्पादन, औषधी वनस्पति मंडळ, पुणे आणि महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळ पुणे, यांच्या संयुक्त विद्यमाने २२ ऑगस्ट २०२२ ते २६ ऑगस्ट २०२२ “ हरितगृह व्यवस्थापन ” या विषयाचे ५ दिवसीय प्रशिक्षणाचे आयोजन शेतकरी भवन, मपमविवि, नागपूर येथे करण्यात आले. या कार्यक्रमाला अध्यक्ष म्हणून डॉ. अनिल भिकाने, संचालक, विस्तार शिक्षण, माफसू, नागपूर लाभले होते. डॉ. सारिपुत लांडगे, वरिष्ठ शास्त्रज्ञ व प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र दुधबर्डी, नागपूर, श्री. प्रभाकर शिवणकर, उपसंचालक, आत्मा, नागपूर, श्री हेमंत जगताप (प्रशिक्षण अधिकारी, MCDC, पुणे) प्रमुख पाहुणे म्हणून या कार्यक्रमाला उपस्थित होते तर डॉ. अश्विनी गायधनी, विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) कार्यक्रमाचे संचालन केले आणि कु. मयुरी ठोंबरे, विषय विशेषज्ञ (गृहविज्ञान) यांनी मान्यवरांचे आभार मानले. ५ दिवसीय प्रशिक्षणात विविध विषयातील तज्ज्ञ व अनुभवी शेतकऱ्यांनी मार्गदर्शन केले. सदर कार्यक्रमाला ४७ प्रशिक्षणार्थी शेतकरी उपस्थित होते.

Training conducted in association with Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur, Maharashtra state Horticulture and Medicinal Plant Board, Pune Board, Pune and Maharashtra Cooperative Development Corporation, Pune

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur; Maharashtra State Horticulture and Medicinal Plant Board, Pune Board, Pune; and Maharashtra Cooperative Development Corporation, Pune, jointly organised a 5-day training programme on "Greenhouse Management" which was organised from August 22nd, 2022, to August 26th, 2022 at Shetkari Bhavan, MAFSU, Nagpur. The programme was chaired by Dr. Anil Bhikane, Director, Extension Education, MAFSU, Nagpur, Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur; Shri. Prabhakar Shivankar, Deputy Director, Atma, Nagpur; and Mr. Hemant Jagtap (Training Officer, MCDC, Pune) were present as the chief guests, while Dr. Ashwini Gaidhani, Subject Matter Specialist (Horticulture), conducted the programme, and Ms. Mayuri Thombre, Subject Matter Specialist (Home Science), thanked the dignitaries for their honor. The 5-day training was guided by experts in various fields and experienced farmers. 47 trainee farmers attended the programme.

Fig. Certification distribution for completion of Greenhouse Management training.

०७. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी आणि महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळ मर्यादित, पुणे तर्फे “शेतकरी उत्पादक कंपनी संचालक मंडळ (FPC-BOD)” यावर प्रशिक्षणाचे आयोजन

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी आणि महाराष्ट्र सहकार विकास महामंडळ मर्यादित, पुणे यांचा संयुक्त विद्यमानाने २८-३० नोव्हेंबर २०२२ रोजी तीन दिवसीय निवशी प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित करण्यात आले. या प्रशिक्षणाचे उत्पादन २८ नोव्हेंबर २०२२ रोजी श्री. प्रभाकर शिवणकर, प्रकल्प उपसंचालक आत्मा, नागपूर यांचा हस्ते करण्यात आले. तसेच याप्रसंगी श्री. डी. ए.म साबळे, विभाग प्रमुख प्रशिक्षण, एमसीडीसी, पुणे, श्री. दीपक बेदरकर, विभागीय व्यवस्थापक, एमसीडीसी, नागपूर, डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी नागपूर,

कार्यक्रम समन्वयक म्हणून श्री. कमलेश चांदेवार, विषय विशेषज्ञ (कृषीविद्या), मयूर पवार, प्रशिक्षण समन्वयक, एमसीडीसी, पुणे उपस्थित होते. शेतकऱ्यांनी मिळून एकमेकांच्या हितासाठी शेतकरी उत्पादक कंपनी स्थापन करून संचालक मंडळ सह सभासदांना जास्तीत जास्त फायदा होईल असा उद्देश ठेवून कार्य करायला हवे असे प्रतिपादन प्रा. डॉ. अनिल भिकाने, संचालक, विस्तार शिक्षण, मपमविवी यांनी शेतकरी उत्पादक कंपनी संचालक मंडळ प्रशिक्षणाच्या निरोप समारंभ प्रसंगी अध्यक्षस्थानावरून केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन कु. स्मिता सावरकर यांनी तर आभार श्री. कमलेश चांदेवार यांनी मानले. या प्रशिक्षणाला ३५ शेतकरी उपस्थित होते. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी कु. अश्विनी धोटकर, कु. प्रेरणा सोमनाथे, श्री. भूषण भक्ते, श्री. राकेश खोब्रागडे, श्री. पवन तातोडे, यांनी परिश्रम घेतले.

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, and Maharashtra Cooperative Development Corporation. Pune provided training on "Board of Directors of Farmer Producer Companies (FPC-BOD)."

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi and Maharashtra Cooperative Development Corporation. Pune Jointly organized three-day residential training program on dated November 28-30, 2022. Shri. Prabhakar Shivankar, Deputy Director Project ATMA, Nagpur, inaugurated this training on November 28, 2022. Mr. D. M. Sable, Divisional Training Head, MCDC, Pune, Mr. Deepak Bedarkar, Divisional Manager, MCDC, Nagpur, Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krushi Vigyan Kendra, Dudhbardi Nagpur, as Program Coordinator Shri. Kamlesh Chandewar, SMS (Agronomy), and Mayur Pawar, Training Coordinator, MCDC, Pune were also present on this occasion. Dr. Anil Bhikane is the Director of Extension Education at MAFSU in Nagpur. Presided over the Farewell Ceremony Training of Farmer Producers Company, asserting that farmers should establish a farmer producer company for the benefit of each other and work with the goal of maximising the benefit to the board of directors and members. Ms. Smita Savarkar, the program's coordinator, expressed gratitude to Mr. Kamlesh Chandewar. This training was attended by 35 farmers. Ms. Ashwini Dhotkar, Ms. Perna Somnath, Shri. Bhushan Bhakte, Shri. Rakesh Khobragade, and Shri. Pawan Tatode worked tirelessly to ensure the success of this programme.

कार्यशाळा

०१. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी आणि नागपूर पशुवैद्यक महाविद्यालय, नागपूर मार्फत 'ग्रामीण महिलांना रोजगार आधारित विविध उद्योगाचे प्रशिक्षण, व्याप्ती व मार्गदर्शन' या विषयावर एक दिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ, नागपूर अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी आणि नागपूर पशुवैद्यक महाविद्यालय, नागपूरद्वारे दिनांक १ ते १५ मार्च दरम्यान राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष शिबीराचे आयोजन ग्राम पंचायत सोनोली (ता. कळमेश्वर) येथे डॉ. वैशाली बांठीया, आयोजक तथा कार्यक्रम समन्वयिका रा.से.यो. आणि डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनात करण्यात आले होते. या राष्ट्रीय सेवा योजना अंतर्गत विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते, या दरम्यान दिनांक १३ मार्च २०२२ ला जागतिक महिला दिनाचे औचित्य साधून 'ग्रामीण महिलांना रोजगार आधारित विविध उद्योगाचे प्रशिक्षण, व्याप्ती व मार्गदर्शन' या विषयावर एक दिवसीय कार्यशाळा घेण्यात आली. श्रीमती सरोज लोखंडे, (एम.एस.डब्ल्यू) कार्यक्रम समन्वयक, भंडारा खादी ग्राम उद्योजक, अध्यक्ष, माया फाऊंडेशन तसेच नागपूर पशुवैद्यक महाविद्यालय, नागपूरचे प्राध्यापक डॉ. किशोर राठोड, सहा. प्राध्यापिका डॉ. मयुरा गोळे, डॉ. अर्चना पाटील, डॉ. वैशाली बांठीया, डॉ. शायनी जांय तर कृषी विज्ञान केंद्राचे वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख डॉ. सारीपुत लांडगे आणि विषय विशेषज्ञ श्री. तुषार मेश्राम (कृषि विस्तार) प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते.

कार्यक्रमात डॉ. किशोर राठोड यांनी शेळीच्या दुधाचे तसेच कोंबडीच्या मांसाचे मूल्यवर्धित पदार्थ बनवण्याचे धडे दिले. श्रीमती सरोज लोखंडे यांनी महिलांना चॉकलेट, केक, आगरबती, मेणबत्ती बनवून रोजगार निर्माण करता येईल असा संदेश दिला. कृषि विज्ञान केंद्र हे महिलांच्या सर्वांगीण विकासाकरिता प्रयत्नशील असून महिलांना गरजेनुसार प्रशिक्षण देण्यास नेहमी तत्पर असे प्रतिपादन डॉ. सारीपुत लांडगे यांनी केले. डॉ. मयुरा गोळे यांनी कुक्कुटपालन, अंडी विक्री करून आत्मनिर्भर व्हा असा संदेश दिला. कार्यकमाला सोनोली, पाणउबाडी आणि कानियाडोल अशा विविध गावातून बचत गटातील ४५ महिला उपस्थित होत्या.

One day workshop on 'Training, scope and guidance of various employment based Industries for rural women'.

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi in collaboration with Nagpur Veterinary College, Nagpur organized various programs and activities under this National Service Scheme. During this event a one day workshop on 'Training, scope and guidance of various employment based industries for rural women' was held on 13th March, 2022. Mrs. Saroj Lokhande, (MSW) Program Coordinator, Bhandara, Khadi Village Entrepreneur, President, Maya Foundation, Kishore Rathod, Professor, NVC, Nagpur, Dr. Mayura Gole, Asstt. Professor, Dr. Archana Patil, Assit. Professor Dr. Vaishali Banthia, Assit. Professor, Dr. Shiny Joy, Assit. Professor, NVC, Nagpur and Dr. Sariput Landage, Senior scientist and Head, KVK, Nagpur-II, Shri. Tushar Meshram, SMS (Agril. Extension) were present as a chief guest.

Dr. Kishore Rathod discusses making value-added products of goat milk and chicken. Mrs. Saroj Lokhande conveyed the message that making chocolates, cakes, incense sticks and candles can be created by employment for women. Dr. Sariput Landage

said that Krishi Vigyan Kendra is striving for the overall development of women and always ready to provide training to women as per their need. Dr. Mayura Gole conveyed the message of becoming self-reliant by raising poultry and selling eggs. The event was attended by 45 women from various villages like Sonoli, Panaubadi and Kaniyadol.

Fig. one-day workshop on 'Training, scope and guidance of various employment based industries for rural women'

०२. कृषी विज्ञान केंद्राच्या वतीने एकदिवसीय १४ वे राज्यस्तरीय कार्यशाळेचे

आयोजन

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबडी नागपूर पशुवैद्यक महाविद्यालय, सकाळ व अँग्रोवन संलग्नित शैक्षणिक संस्था एसआयआयएलसी आणि जीओलाईफ अँग्रोटेक प्रा. लि. यांच्या संयुक्त विद्यमाने १४ वे राज्य स्तरीय बांबू शेती कार्यशाळाचे आयोजन दिनांक २६/०३/२०२२ रोजी नागपूर पशुवैद्यक महाविद्यालयाच्या सभागृहात कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते.

याप्रसंगी व्यासपीठावर उद्घाटक म्हणून कर्नल प्रा. डॉ.आशिश पातुरकर, कुलगुरू महोदय, महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ, नागपूर हे उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून मा. पाशा पटेल, माजी अध्यक्ष, राज्य

कृषिमूल्य आयोग, तर प्रमुख उपस्थितीत श्री. अशोक धोटे, माफसू कार्यकारी परिषद सदस्य, डॉ. आ. पा. सोमकुवर, सहयोगी अधिष्ठाता, नागपूर पशुवैद्यकीय महाविद्यालय, डॉ. श्रीनिवास राव, सहव्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र बांबू विकास महामंडळ, डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, जिओ लाइफ अग्रोटेक चे विपणन अधिकारी, विक्रम करेमोरे, बांबू तज्ञ संजीव करपे, बांबू फॅब्रिक उद्योजक आशिष कास्वा, सकाळ विदर्भ आवृत्तीचे कार्यकारी संपादक संदीप भारंबे, एसआयआयएलसी चे अमोल बिरारी या वेळी उपस्थित होते.

आशिष पातुरकर यांनी उद्घाटनपर भाषणात सांगितले की, शेती हे शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नाचे प्राथमिक स्रोत असल्याने व्यावसायिक पिकांच्या निवडीवर भर द्यावा. कृषी मूल्य आयोगाचे माजी अध्यक्ष पाशा पटेल यांनी त्यांच्या मार्गदर्शनात बांबू उत्पादन आणि त्याची मागणी याविषयी सल्ला दिला आणि बांबू हा उत्पन्नाचा स्रोत आणि पर्यावरणपूरक उत्पादन असल्याचेही स्पष्ट केले. डॉ. ए. पी. सोमकुमार यांच्या मते, बांबूच्या हिरव्या पानांचा पशुखाद्य म्हणून वापर करण्यासाठी संशोधन आवश्यक आहे. माफसू कार्यकारी परिषदेचे सदस्य श्री. अशोक धोटे यांनी उद्योगात बांबूच्या वापराबाबत माहिती दिली. बांबू उद्योजक आशिष कास्वा आणि बांबू तज्ञ संजीव करपे यांनी प्रशिक्षणार्थींच्या प्रश्नांना उत्तरे दिली.

One day 14th state level workshop on Bamboo cultivation

Krishi Vigyan Kendra Dudhbardi in collaboration with Nagpur Veterinary College, Sakal and Agrowon affiliated educational institutes, SIILC and Geolife Agrotech Pvt. Ltd. Organized 14th state level workshop on Bamboo Farming on 26 March, 2022 at the Auditorium Hall of Nagpur Veterinary College.

Colonel Dr. Ashish Paturkar, Vice Chancellor, MAFSU, Nagpur was present on this occasion. Hon. Pasha Patel, a former chairman of the state agricultural value commission, presided over the event as president. while the chief presence was Mr. Ashok Dhote, MAFSU Executive Council Member, Dr. A. P. Somkuwar, Associate Dean, Nagpur Veterinary College, Dr. Srinivas Rao, Joint Managing Director, Maharashtra Bamboo Development Corporation, Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, 'Krishi Vigyan Kendra', Dudhbardi, Marketing Officer of Geo Life Agrotech, Vikram Karemore, Bamboo Expert Sanjeev Karpe, Bamboo Fabric Entrepreneur Ashish Kaswa, Executive Editor of Sakal Vidarbha Edition Sandeep Bharambe, Amol Birari of SIILC.

Ashish Paturkar said during the opening speech that since agriculture is one of the farmers' primary sources of income, emphasis should be placed on the choice of commercial crops. Pasha Patel, a former chairman of the Agricultural Prices Commission, provided advice on bamboo production and its demand in his guidance and also clarified that bamboo is both an income source and an environmentally friendly product. According to Dr. A. P. Somkumar, research is required into the usage of green bamboo leaves as animal feed. Member of the Mafsu Executive Council Shri. Ashok Dhote provided information about bamboo's use in industry. Ashish Kaswa, a bamboo entrepreneur, and bamboo specialist Sanjeev Karpe responded to trainee questions.

Fig. One day 14th state level workshop on Bamboo cultivation

३. लहान मुलांचे आरोग्य आणि पोषण यावरील मार्गदर्शनाकरिता कार्यशाळेचे आयोजन

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर, यांचा वतीने दि. ०८ एप्रिल २०२२ रोजी मौजा तेलगाव ता. कळमेश्वर जि. नागपुर येथे लहान मुलांचे आरोग्य आणि पोषण या विषयवार महिला बचत गट व शेतकरी महिलांना मार्गदर्शन करण्याकरिता एकदिवसीय कार्यशाळा घेण्यात आली. या प्रशिक्षणात कु. मयूरी ठोंबरे, विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान) कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर, यांनी गावातील महिलांना लहान मुलांमधील कुपोषण, माता आरोग्याच्या खराबतेमुळेही मुलांमध्ये कुपोषण होऊ शकते हेही त्यांना समजावून सांगितले आणि कुपोषणावर उपचार करण्यासाठी रानभाज्या मुलांमधील कुपोषणावर उपचार करण्यासाठी कशा उपयुक्त ठरू शकतात आणि माता आरोग्य कसे सुधारू शकतात हेही सांगितले, तसेच जीवनसत्त्वांच्या अभावामुळे होणारे आजार आणि नवजात बालकांची घ्यावयाची काळजी यासंबंधीही मार्गदर्शन केले. या कार्यशाळेमध्ये १५ महिला सहभागी होत्या.

Organized workshops for guidance on child health and nutrition

On April 8, 2022, at Mauja Telgaon, Ta. Kalameshwar, Nagpur, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur held a one-day workshop to instruct women self-help organisations and farmer women on child nutrition and health. In this training, Ms. Mayuri Thombare, Subject Matter Expert (Home Science), KVK, Dudhbardi, Nagpur, guided village women on child malnutrition, also explained to them that poor maternal health can also cause malnutrition in children, and, to treat malnutrition, told them how wild vegetables can be useful for treating malnutrition in children as well as how they can improve maternal health. Illnesses caused by vitamin insufficiency were also discussed, along with newborn care. This workshop had 15 women in attendance.

४. कार्यशाळेमध्ये शेतकऱ्यांना सेंद्रिय शेती बद्दल मार्गदर्शन

शेतकऱ्यांची एकदिवसीय कार्यशाळा कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर, यांचा वतीने दिनांक ०६ मे २०२२ रोजी मौजा करंभाड तह पारशिवनी जि. नागपुर येथे सेंद्रिय शेती या संबंधी माहिती देणे या विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळा घेण्यात आली. या कार्यक्रमाला अध्यक्ष म्हणून श्रीमती अर्चना भोयर (सेंद्रिय शेतीसाठी सक्षम शेतकरी आणि महिला) या उपस्थित होत्या. तसेच या प्रशिक्षणात श्री. तुषार मेश्राम, विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) यांनी शेतकऱ्यांना सेंद्रिय शेतीचे वैशिष्ट्य सांगितले, त्यामध्ये त्यांनी पटवून दिले की सेंद्रिय शेतीमुळे मातीचा सुपीकपणा कायम राहते. सेंद्रिय शेतीकेल्याने कमी संसाधने व पाऊसपाणी असलेल्या क्षेत्रांतही उत्पादनाची वाढ कशाप्रकारे होऊ शकते, तसेच कमी लागत मध्ये दर्जेदार उत्पन्न घेणे व त्यामुळे मिळकत वाढवणे, सुरक्षित आणि विभिन्न खाद्यान्नांचे उत्पादन घेणे, स्वतःच बियाण्याचा विकास करणे, कंपोस्ट, वर्मीकंपोस्ट, वर्मीवॉश, द्रव खते आणि वनस्पति अर्काचे उत्पादन यासंबंधीचीही माहिती दिली. या कार्यशाळेमध्ये ३८ शेतकरी व महिला उपस्थित होते.

One day workshop on Organic Farming

On May 6, 2022, at Mauja Karambhad Teh Parshivani Nagpur, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, held a one-day workshop on the subject of disseminating knowledge about organic farming. The event's chairperson was Smt. Archana Bhoeyer

(Farmers and Women Empowered for Organic Farming). In this session, Mr. Tushar Meshram, a subject specialist for agricultural extension at KVK, gave the farmers information on organic farming and persuaded them that it preserves soil fertility. How organic farming can produce more even in rain-fed and resource-poor regions, boost revenue, make high-quality goods at reasonable prices, grow a wider variety of safe food crops, and create self-seeds, compost, vermicompost, vermiwash, liquid fertilisers, and vegetation additionally included was information on the extract's creation. There were 38 farmers and women there.

प्रात्याक्षिक

१. “बोर्डो मलम (पेस्ट)” बनविण्याचे या विषयावर प्रात्यक्षिक

कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर, च्या वतीने दिनांक १९ जानेवारी, २०२२ रोजी ग्रामपंचायत कनीयाडोल, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर येथे एकदिवसीय “बोर्डो मलम (पेस्ट)” या विषयावर शेतकरी प्रात्यक्षिक घेण्यात आले. सदर प्रात्यक्षिकामध्ये पीक संरक्षण या विषयाचे विषय विशेषज्ञ डॉ. अमोल हरणे यांनी सततच्या हवामान बदलामुळे पिकाचे आधुनिक पद्धतीने नियोजन करणे आवश्यक आहे असे प्रतिपादन केले तसेच बोर्डो मलम (पेस्ट) बनविण्याचे प्रात्यक्षिक करून दाखविले व रब्बी पिके (गहू, हरभरा, कांदा, मिरची) तसेच फळपिके (संत्रा) वरील रोग व किडीचे व्यवस्थापन कसे करावे याबद्दल मोलाचे मार्गदर्शन केले. सदर कार्यक्रमांमध्ये सरपंच श्री दादासाहेब जुनघरे अध्यक्ष म्हणून उपस्थित होते. या प्रात्यक्षिकामध्ये २० शेतकऱ्यांनी सहभाग नोंदवला.

Demonstration on Bordeaux mixture

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur organized a demonstration on "Bordeaux mixture" at Kaniyadol, Tal. Kalmeshwar, Dist. Nagpur on 19th January, 2022. In this demonstration, Dr. Amol Harne, Subject Matter Specialist (Plant Protection) said that modern crop planning is required due to persistent climate change and also demonstrated Bordeaux mixture in an orange orchard. He gave valuable guidance about how to manage diseases and pests on Rabi crops (wheat, gram, onion, chilli) as well as fruit crops (orange). In this programme, Sarpanch Shri. Dadasaheb Junaghare was present as a chairman. 20 farmers participated in this demonstration.

२. “मूल्यवर्धित शिंगाडा पेढा” या विषयावर प्रात्यक्षिक

कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर, च्या वतीने दिनांक २७ जानेवारी, २०२२ रोजी ग्रामपंचायत कनीयाडोल, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर येथे एकदिवसीय “मूल्यवर्धित शिंगाडा पेढा” या विषयावर शेतकरी प्रात्यक्षिक घेण्यात आले. या प्रशिक्षणात श्री. तुषार मेश्राम, विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) यांनी “मूल्यवर्धित शिंगाडा पेढा” या विषयावर ग्रामस्थांना प्रात्यक्षिक दाखवून प्रशिक्षण दिले. त्यामध्ये त्यांनी शिंगाडा या फळाचे औषधी गुणधर्म, शिंगाडा पिठात असणारे पौष्टिक घटक, शिंगाडा सेवनाचे मानवी आहारातील महत्त्व स्पष्ट केले. शिंगाडा मधून मिळणाऱ्या पोषक घटकांचे पोषणमूल्य मानवाचे योग्य आरोग्य राखण्यासाठी कसे फायदेशीर आहे हे समजावून सांगितले. शिंगाडा पेढा बनवून लघु उद्योग करून व्यवसाय करता येईल तसेच शिंगाडा पिठाचे दुग्धजन्य पदार्थात मूल्यवर्धन केल्यास पारंपारिक पद्धतीपेक्षा उत्पादन खर्च कमी येईल आणि महाराष्ट्रातील इतर भागात शिंगाडा लागवड करण्यास वाव मिळेल असे प्रतिपादन केले. सदर कार्यक्रमात कनीयाडोलचे सरपंच श्री. दादासाहेब जुनघरे अध्यक्ष म्हणून उपस्थित होते. या कार्यक्रमाला २० शेतकऱ्यांनी सहभाग नोंदवला आणि त्यात बचत गटातील स्त्रियांची विशेष उपस्थिती होती.

Demonstration on "Value Added Shingada Pedha"

A one-day farmer demonstration on "Value Added Shingada Pedha" was held by "Krishi Vigyan Kendra" on January 27, 2022 at Gram Panchayat Kaniyadol, Tal. Kalmeshwar, Dist. Nagpur. Mr. Tushar Meshram, a subject specialist in agricultural extension, gave the villagers practical instruction on "Value Added Shingada Pedha" during this programme. In it, he discussed the nutritional value of Shingada flour, the

therapeutic benefits of Shingada fruit, and the significance of Shingada consumption in the diet of humans. Describe the nutritional benefits of the nutrients gained from Shingada and how they help to preserve a person's good health. It has been said that small scale industry may be done by creating Shingada Pedha and value addition of Shingada flour in milk products will reduce the cost of production as compared to the old approach and additionally, there is room for shingada cultivation in other regions of Maharashtra. The chairperson was Mr. Dadarao Junaghare, Sarpanch. Twelve farmers attended the programme. There was a special presence of women from the self help group.

Fig. Demonstration on “Value Added Shingada Peda”

३. नैसर्गिकरीत्या रंग बनवण्याचे प्रात्यक्षिक

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ, नागपूर अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत ग्राम पंचायत सोनाली (ता. कळमेश्वर) येथे दि. ११ मार्च, २०२२ नैसर्गिकरीत्या रंग बनवण्याचे प्रात्यक्षिक डॉ. सारीपुत लांडगे, कार्यक्रम समन्वयक, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली आयोजित करण्यात आले. सदर कार्यक्रमाला नागपूर पशुवैद्यक महाविद्यालय, नागपूरच्या प्राध्यापिका डॉ. वैशाली बंठीया, डॉ. शिनी जॉय आणि डॉ. शिल्पश्री शिंदे, कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ कु. मयुरी ठोंबरे (गृह विज्ञान) व तुषार मेश्राम (कृषि विस्तार) आणि ग्रामपंचायत सोनालीचे सचिव सौ. मंदा राऊत हे प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते.

कु. मयुरी ठोंबरे (गृह विज्ञान) यांनी पालेभाज्या, फळभाज्या आणि फुलांचा वापर करून नैसर्गिकरीत्या रंग बनवण्याचे प्रात्यक्षिक बघत गटांतील महिलांना दिले. प्रात्यक्षिकामध्ये हळद, बिट, पालक, पळसांची फुले,

सदाफुलीचे फुले आणि निळ यांचा वापर करून रंग बनवण्यात आले व होळी अगोदर नैसर्गिकरित्या रंग बनवून विक्री करून रोजगार निर्मिती करता येईल असा संदेश दिला. कार्यक्रमांमध्ये एकूण ४२ बचत गटांच्या महिला व विद्यार्थीनी सहभाग नोंदविला. कार्यक्रमाच्या यशस्वितेसाठी श्री. तुषार मेश्राम, श्री. पवन तातोडे, श्री. विजय ठाकरे आणि श्री. अरुण जुवार यांनी परिश्रम घेतले.

Demonstration on Natural colour making

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi and Nagpur Veterinary College, Nagpur under the Maharashtra University of Animal Fisheries Sciences, Nagpur jointly organized demonstration on 'Natural colour making' on occasion of Holi at Gram Panchayat- Sonoli Tal. Kalmeshwar, Dist. Nagpur on dated 11 March, 2022. Dr. Vaishali Banthia (NSS Coordinator), Dr. Shini Joy and Dr. Shilpashree Shinde, Subject Specialist of Krishi Vigyan Kendra Miss. Mayuri Thombre SMS (Home Science) and Mr. Tushar Meshram SMS (Agril. Extension) and Mrs. Manda Raut, Secretary of Gram Panchayat Sonoli were present as a Guest.

Ms. Mayuri Thombre SMS (Home Science) gave a demonstration on the natural colour of leafy vegetables, fruits and flowers to the women in the self-help group. The colours were made by using turmeric, beets, spinach, Palas flowers, periwinkle flowers and Indigo. It was conveyed that creating and selling naturally occurring colours prior to Holi may generate employment. Total 42 women from self help groups participated in the programme.

Fig. Demonstration on 'Natural colour making'

४. निकृष्ट चान्यावर यूरिया प्रक्रिया व मुरघास बनवण्याचे प्रात्यक्षिक

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ, नागपूर अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी आणि नागपूर पशुवैद्यक महाविद्यालय, नागपूरद्वारे दिनांक ९ ते १५ मार्च दरम्यान राष्ट्रीय सेवा योजना विशेष शिबीराचे आयोजन ग्राम पंचायत सोनोली (ता. कळमेश्वर) येथे डॉ. वैशाली बांठीया, आयोजक तथा कार्यक्रम समन्वयिका रा.से.यो. आणि डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनात करण्यात आले होते. या राष्ट्रीय सेवा योजना अंतर्गत विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले होते, या दरम्यान दिनांक १२ मार्च २०२२ ला निकृष्ट चान्यावर यूरिया प्रक्रिया व मुरघास बनवण्याचे प्रात्यक्षिक घेण्यात आले होते. यामध्ये नागपूर पशुवैद्यक महाविद्यालय, नागपूरच्या सहा. प्राध्यापिका डॉ. वैशाली बांठीया, डॉ. शिनी जॉय आणि डॉ. अतुल ढोक तर कृषी विज्ञान केंद्राचे वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख डॉ. सारीपुत लांडगे आणि विषय विशेषज्ञ श्री. तुषार मेश्राम (कृषि विस्तार) प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. डॉ. अतुल ढोक यांनी निकृष्ट चान्यावर यूरिया प्रक्रियेचे प्रात्यक्षिक दिले तर श्री. तुषार मेश्राम यांनी मुरघास बनवण्याचे प्रात्यक्षिक दिले. कार्यक्रमाला २० शेतकऱ्यांनी तसेच नागपूर पशुवैद्यक महाविद्यालयाचे विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवला. श्री. पवन तातोडे, श्री. विजय ठाकरे आणि श्री. अरुण जुवार यांनी परिश्रम घेतले.

Demonstration on Urea treatment and Silage Making

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi in collaboration with Nagpur Veterinary College, Nagpur organized various programs and activities under this National Service Scheme during 9th to 15th march, 2022 at gram panchayat sonoli. During this event demonstration on 'Urea treatment on inferior fodder and Silage making' was held on 13th March, 2022. In this programme, Asst. Professor of NVC, Nagpur Dr. Atul Dhok, Dr. Vaishali Banthia, and Dr. Shiny Joy along with Dr. Sariput Landage, Senior scientist and Head, KVK, Shri. Tushar Meshram, SMS (Agril. Extension) were present as the Chief Guest.

On inferior fodder, Dr. Atul Dhok performed a urea treatment demonstration. Mr. Tushar Meshram performed a silage-making demonstration. Twenty farmers and students from the Nagpur Veterinary College attended the event.

Fig. Demonstration on 'Urea treatment on inferior fodder and Silage making'

५. अझोला लागवडीचे प्रात्याक्षिक

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर तर्फे 16 एप्रिल 2022 रोजी 'अझोला लागवडीचे प्रात्याक्षिक' या विषयावर मौजा आदासा, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर येथे प्रात्याक्षिक आयोजित करण्यात आले. या कार्यक्रमात कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर येथील श्री. तुषार मेश्राम, विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) यांनी शेतकऱ्यांशी अझोला लागवड करण्याकरिता लागणारे साहित्य व त्यांचा उपयोग करून अझोलाचे उत्पन्न कसे घ्यावयाचे याबद्दलचे प्रात्याक्षिक दिले आणि जनावरांसाठी खाद्य पूरक म्हणून वापरणे कसे फायदेशीर आहे हे स्पष्ट केले व त्याच्या वापराबाबत चर्चा केली त्यात त्यांनी संगितले की, अझोला हे गुरेढोरे, मासे, डुकर आणि कुक्कुटपालनासाठी एक आदर्श शाश्वत खाद्य आहे. याशिवाय, ते शेतात जैव खत म्हणून देखील वापरले जाते. अझोला लागवडीसाठी कमी गुंतवणूक लागते ; त्यामुळे चांगल्या खाद्यासाठी आणि चांगल्या जैव खतासाठी हा कमी खर्चाचा पर्याय उपलब्ध आहे. पोल्ट्री पक्षांना अझोला खायला दिल्याने ब्रॉयलर कॉबडीचे वजन सुधारते आणि थर असलेल्या पक्ष्यांच्या अंडी उत्पादनात वाढ होते. जनावरांमध्ये, 1.5-2 किलो अझोला नियमित खाद्यासोबत एकत्रित केल्यावर एकूण दूध उत्पादनात 15-20% वाढ होऊ शकते. सदर कार्यक्रमाला 12 शेतकरी उपस्थित होते.

Demonstration on Azolla Cultivation

On April 16, 2022, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur staged a demonstration on "Azolla Cultivation Demonstration" at Mauja Adasa, Ta Kalameshwar, District Nagpur. As part of this programme, Shri. Tushar Meshram, Subject Specialist (Agriculture Extension), KVK showed the farmers the equipment needed for azolla production and how to utilise it to produce azolla yield. He also went over the benefits of azolla as a feed supplement for livestock and how to use it. For pigs, chicken, piglets, fish, and cattle, azolla is the best sustainable feed. In addition, it is used to fields as a bio-fertilizer. Azola can be grown for less money, making it an affordable option for high-quality feed and bio-fertilizer. The weight gain of broiler chickens is improved and the egg output of layer birds is increased when Azolla is fed to poultry. Animals' total milk production can be increased by 15-20% by feeding them 1.5–2 kg of azole along with normal feed. The programme was attended by 12 farmers.

Fig. Demonstration on Azolla Cultivation

Fig. Azolla Cultivation

६. गांडूळ खत निर्मितीचे प्रात्यक्षिक

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधवडी, नागपूर यांनी 11 मे 2022 रोजी 'गांडूळ खताचे प्रात्यक्षिक' या विषयावर मौजा मंगसा ता. सावनेर, जिल्हा नागपूर येथील शेतकऱ्यांच्या शेतावर 'गांडूळ खताची निर्मिती' या विषयावर प्रात्यक्षिक आयोजित करण्यात आले. या प्रात्यक्षिकमध्ये कु. मयुरी ठोंबरे, विषय विशेषज्ञ (गृहविज्ञान) यांनी शेतकऱ्यांना गांडूळ खत कसे तयार करावे, त्याचे खड्डे कशाप्रकारे भरायचे व गांडूळ खताचे महत्व समजावून सांगितले. तसेच सेंद्रिय शेतीसाठी प्रोत्साहित केले. सर्व प्रथम गांडूळ खत तयार करतांना जागेची निवड कशी करावी याबद्दल सांगितले ज्या ठिकाणी गांडूळ तयार करावयाचे आहे तिथे छप्पर तयार करून घ्यावा जेणे करून पावसाचे पाणी व उच्च तापमान या पासून संरक्षण करता येईल. तसेच गढिवाफे भरण्याची प्रक्रिया समजावून सांगितली त्यांतर गांडूळ खतापासून होणारे फायदे तसेच उत्पादनामध्ये होणारी विलक्षण वाढ याबद्दल मार्गदर्शन केले सदर प्रात्यक्षिकाला ३१ शेतकरी उपस्थित होते.

Demonstration on vermicompost production

On May 11, 2022, Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur arranged a demonstration on "Production of vermicompost" at a farmer's field at Mauja Mangsa Ta Savner, District Nagpur. During this demonstration, Ms. Mayuri Thombre, a subject specialist in home science, showed the farmers how to prepare vermicompost, fill their pits, and discuss the value of vermicompost while also promoting organic farming. And explain them, In order to protect the vermicompost from rain and extreme temperatures, it is first important to consider where to make it. The location should have a roof in place. Additionally, he walked them through the vermibed filling procedure and discussed the amazing rise in production and advantages of vermicomposting. The event was attended by 31 farmers.

Fig. Preparation of Vermicompost bed

७. माती नमुन्याचे प्रात्यक्षिक

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर यांनी 12 मे, 2022 रोजी पिप्रिया ता. रामटेक, जिल्हा नागपूर येथे माती नमुन्याचे प्रात्यक्षिक आयोजित करण्यात आले होते. कु. स्मिता सावरकर प्रकल्प सहाय्यक (प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ) यांनी शेतकऱ्यांना जमिनीची सुपीकता आणि आरोग्य याविषयी मार्गदर्शन केले त्यात त्यांनी संगितले की माती परीक्षणाने जमिनीतील उपलब्ध अन्नद्रव्यांचे प्रमाण समजते. त्यानुसार खतांचा पुरवठा करणे सोपे जाते. खारपट व चोपण जमिनी सुधारण्यासाठी माती परीक्षणाचा फायदा होतो. पिकांच्या वाढीस आवश्यक असलेल्या अन्नद्रव्यांचा समतोल राखता येतो. माती परीक्षणानुसार खत व्यवस्थापन करून पीक उत्पादनात वाढ होते. खतांची बचत होण्यास मदत मिळते. जमिनीची सुपीकता टिकवून उत्पादनक्षमता वाढविण्यासाठी योग्य त्या उपाययोजना करता येतात. तसेच त्यांनी माती परीक्षण करण्याकरिता मातीचे नमुने घेण्याच्या पद्धतीचे प्रात्यक्षिक करून दाखविले व मातीचे नमुने घेतांना घ्यावयाची काळजी या बाबत मार्गदर्शन केले. तसेच नमुना तपासणीसाठी देताना द्यावयाची माहिती या बाबतची माहिती पुरविली. शेतकऱ्यांना सेंद्रिय शेतीसाठी प्रोत्साहित केले. या सदर कार्यक्रमास 10 शेतकरी उपस्थित होते.

Demonstration on Soil Sampling

On May 12, 2022, near Pipriya Ta Ramtek, District of Nagpur, KVK, Dudhbardi, Nagpur did a demonstration of soil sampling. Ku Smita Savarkar, Project Assistant (Laboratory Technician) at Krishi Vigyan Kendra, offered advice to the farmers regarding the fertility and health of the soil, pointing out that soil testing is a gauge of the nutrients that are readily available in the soil. Fertilizer supply consequently becomes simple. The improvement of alluvial and salty soils benefits from soil testing. It is possible to maintain the nutritional balance needed for crop growth. Utilizing soil test results to manage fertiliser boosts crop productivity. Saving fertilisers is beneficial. By maintaining soil fertility, appropriate actions can be implemented to raise productivity. Additionally, he gave instructions on how to take soil samples for testing and illustrated the proper technique. Additionally, information about the data that must be disclosed for sample inspection was provided. Organic farming was promoted among farmers. The event was attended by 10 farmers.

Fig. Demonstration on Soil Sampling

८. गांडूळ खत निर्मितीचे प्रात्यक्षिक

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर यांनी 12 मे 2022 रोजी KVK दुधबर्डी, नागपूर- II, पोस्ट सोनोली, तालुका कळमेश्वर, जिल्हा नागपूर येथे 'गांडूळ खताचे प्रात्यक्षिक' या विषयावर प्रात्यक्षिकाचे आयोजन केले होते. या प्रात्यक्षिकमध्ये कु. मयुरी ठोंबरे, विषय विशेषज्ञ (गृहविज्ञान) यांनी शेतकऱ्यांना गांडूळ खत कसे तयार करावे, त्याचे खड्डे कशाप्रकारे भरायचे व गांडूळ खताचे महत्व समजावून सांगितले तसेच सेंद्रिय शेतीसाठी प्रोत्साहित केले. सर्व प्रथम गांडूळ खत तयार करतांना जागेची निवड कशी करावी याबद्दल सांगितले ज्या ठिकाणी गांडूळ तयार करावयाचे आहे तिथे छप्पर तयार करून घ्यावा जेणे करून पावसाचे पाणी व उच्च तापमान या पासून संरक्षण करता येईल. तसेच गढिवाफे भरण्याची प्रक्रिया समजावून सांगितली त्यांतर गांडूळ खतापासून होणारे फायदे तसेच उत्पादनामध्ये होणारी विलक्षण वाढ याबद्दल मार्गदर्शन केले. सदर कार्यक्रमास २७ शेतकरी उपस्थित होते.

Demonstration on Production of Vermicompost

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur, organized demonstration on 'Demonstration on Vermicompost' on 12, May, 2022 At KVK Dudhburdi, Nagpur II, At Post Sonoli, Taluka Kalmeshwar, Dist Nagpur. During this demonstration, Ms. Mayuri

Thombre, a subject specialist in home science, showed the farmers how to prepare vermicompost, fill their pits, and discuss the value of vermicompost while also promoting organic farming. And explain them, In order to protect the vermicompost from rain and extreme temperatures, it is first important to consider where to make it. The location should have a roof in place. Additionally, he walked them through the vermibed filling procedure and discussed the amazing rise in production and advantages of vermicomposting. This demonstration was attended by 27 farmers.

Fig. Demonstration on making vermibed

९. माती नमुन्याचे प्रात्यक्षिक

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर यांनी २६ मे २०२२ रोजी 'माती नमुन्याचे प्रात्यक्षिक' या विषयावर प्रात्यक्षिक आयोजित केले होते. बोरुजवाडा ता. सावनेर, जिल्हा नागपूर. कु. स्मिता सावरकर प्रकल्प सहाय्यक (प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ) यांनी शेतकऱ्यांना जमिनीची सुपीकता आणि आरोग्य याविषयी मार्गदर्शन केले त्यात त्यांनी संगितले की माती परीक्षणाने जमिनीतील उपलब्ध अन्नद्रव्यांचे प्रमाण समजते. त्यानुसार खतांचा पुरवठा करणे सोपे जाते. खारपट व चोपण जमिनी सुधारण्यासाठी माती परीक्षणाचा फायदा होतो. पिकांच्या वाढीस आवश्यक असलेल्या अन्नद्रव्यांचा समतोल राखता येतो. माती परीक्षणानुसार खत व्यवस्थापन करून पीक उत्पादनात वाढ होते. खतांची बचत होण्यास मदत मिळते. जमिनीची सुपीकता टिकवून उत्पादनक्षमता वाढविण्यासाठी योग्य त्या उपाययोजना करता येतात. तसेच त्यांनी माती परीक्षण करण्याकरिता मातीचे नमुने घेण्याच्या पद्धतीचे प्रात्यक्षिक करून दाखविले व मातीचे नमुने घेतांना घ्यावयाची काळजी या बाबत मार्गदर्शन केले. तसेच नमुना तपासणीसाठी देताना घ्यावयाची माहिती या बाबतची माहिती पुरविले. कार्यक्रमास १६ शेतकरी उपस्थित होते.

Demonstration on Soil Sampling

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur, organized demonstration on 'Demonstration on Soil Sampling' on 26, May, 2022 at Borujwada Ta. Saoner, Dist Nagpur. Ku Smita Savarkar, Project Assistant (Laboratory Technician) at Krishi Vigyan Kendra, offered advice to the farmers regarding the fertility and health of the soil, pointing out that soil testing is a gauge of the nutrients that are readily available in the soil. Fertilizer supply consequently becomes simple. The improvement of alluvial and salty soils benefits from soil testing. It is possible to maintain the nutritional balance needed for crop growth. Utilizing soil test results to manage fertiliser boosts crop productivity. Saving fertilisers is beneficial. By maintaining soil fertility, appropriate actions can be implemented to raise productivity. Additionally, he gave instructions on how to take soil samples for testing and illustrated the proper technique. Additionally, information about the data that must be

disclosed for sample inspection was provided. Organic farming was promoted among farmers. The programme was attended by 16 farmers.

Fig. Demonstration on Soil Sample Collection

१०. माती नमुन्याचे प्रात्यक्षिक

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधवडी, नागपूर यांच्या वतीने ७ जून रोजी सोनोली येथे 'माती नमुन्याचे प्रात्यक्षिक' आणि पाणबुडी ता. कळमेश्वर जि. नागपूर शेतकरी शेत. कु. स्मिता सावरकर प्रकल्प सहाय्यक प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ यांनी शेतकऱ्यांना जमिनीची सुपीकता आणि आरोग्य याविषयी मार्गदर्शन केले त्यात त्यांनी संगितले की माती परीक्षणाने जमिनीतील उपलब्ध अन्नद्रव्यांचे प्रमाण समजते. त्यानुसार खतांचा पुरवठा करणे सोपे जाते. खारपट व चोपण जमिनी सुधारण्यासाठी माती परीक्षणाचा फायदा होतो. पिकांच्या वाढीस आवश्यक असलेल्या अन्नद्रव्यांचा समतोल राखता येतो. माती परीक्षणानुसार खत व्यवस्थापन करून पीक उत्पादनात वाढ होते. खतांची बचत होण्यास मदत मिळते. जमिनीची सुपीकता टिकवून उत्पादनक्षमता वाढविण्यासाठी योग्य त्या उपाययोजना करता येतात. तसेच त्यांनी माती परीक्षण करण्याकरिता मातीचे नमुने घेण्याच्या पद्धतीचे प्रात्यक्षिक करून दाखविले व मातीचे नमुने घेतांना घ्यावयाची काळजी या बाबत मार्गदर्शन केले. तसेच नमुना तपासणीसाठी देताना घावयाची माहिती या बाबतची माहिती पुरविले. या कार्यक्रमास ५० शेतकरी उपस्थित होते.

Demonstration on Soil Sampling

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur, organized demonstration on 'Demonstration on Soil Sampling' on 7th Jun 2022, At Sonoli and Panubadi Ta. Kalmeshwar Dist. Nagpur Farmers Field. Ku Smita Savarkar, Project Assistant (Laboratory Technician) at Krishi Vigyan Kendra, offered advice to the farmers regarding the fertility and health of the soil, pointing out that soil testing is a gauge of the nutrients that are readily available in the soil. Fertilizer supply consequently becomes simple. The improvement of alluvial and salty soils benefits from soil testing. It is possible to maintain the nutritional balance needed for crop growth. Utilizing soil test results to manage fertiliser boosts crop productivity. Saving fertilisers is beneficial. By maintaining soil fertility, appropriate actions can be implemented to raise productivity. Additionally, he gave instructions on how to take soil samples for testing and illustrated the proper technique. Additionally, information about the data that must be disclosed for sample

inspection was provided. Organic farming was promoted among farmers. The programme was attended by 8 farmers.

Fig. Demonstration on Soil Sample collection

१०. बीज उपचाराचे प्रात्यक्षिक

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर यांनी १६ जून २०२२ रोजी पिपरिया, ता. रामटेक जि. नागपूर येथील शेतकरी शेतात 'बीज उपचाराचे प्रात्यक्षिक' या विषयावर प्रात्यक्षिकाचे आयोजन केले होते. डॉ. अमोल आर. हरणे विषय विशेषज्ञ (पीक संरक्षण) यांनी शेतकऱ्यांना बीज प्रक्रियेचे महत्त्व व उत्पादन वाढी बाबत माहिती पटवून दिली. त्यात त्यांनी सांगितले की प्रत्येक वर्षी शेतकऱ्यांना पेरणीपूर्वी प्रत्येक बियाण्यांची बीज प्रक्रिया करणे अत्यंत गरजेचे असते त्यामुळे जमिनीद्वारे किंवा बियांद्वारे होणाऱ्या रोगांचे व्यवस्थापन करता येते व पिकांच्या संपूर्ण वाढीच्या अवस्थेपर्यंत संरक्षण होते. तसेच त्यांनी शेतकऱ्यांना भात बियाण्यांचे बीज उपचार (जैव खत) यावर प्रात्यक्षिक करवून दाखविले आणि बियाणे प्रक्रियेसाठी वापरल्या जाणाऱ्या जिवाणू खते/संवर्धके, जैविक बुरशीनाशके आणि कीटकनाशकांची ओळख करून दिली आणि त्यांचे महत्त्व समजावून सांगितले. सदर प्रात्यक्षिकाला एकूण १६ शेतकरी उपस्थित होते.

Demonstrated to Seed Treatment

On June 16, 2022, KVK, Dudhbardi, Nagpur organised a demonstration of "Seed Treatment" in a farmer's field in Pipria, Ta Ramtek District, Nagpur. The necessity of seed processing and yield improvement was discussed with the farmers by Dr. Amol R. Harne, a subject specialist in crop protection. In order to control soil or seed-borne diseases and protect the crops throughout the growing stage, he continued, it is crucial for farmers to treat every seed before sowing each year. He presented and discussed the significance of bacterial fertilizers/fertilizers, biological fungicides, and biological insecticides used for seed treatment, and he gave the farmers a demonstration on seed treatment (biofertilization) of rice seeds. 16 farmers in total showed up for the event.

Fig. Demonstration on Seed Treatment

१२. बीज व्यवहार्यता चाचणीचे प्रात्यक्षिक

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर यांनी १७ जून २०२२ रोजी पिपरीया ता. येथील शेतकरी शेतात 'बीज व्यवहार्यता चाचणी' या विषयावर प्रात्यक्षिकाचे आयोजन केले होते. रामटेक जि. नागपूर. श्री तुषार मेश्राम विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) यांनी शेतकऱ्यांना भात बियाण्याच्या उगवण टक्केवारीसाठी बीज व्यवहार्यता चाचणीचे प्रात्यक्षिक दाखवले आणि या चाचणीचे महत्त्व शेतकऱ्यांना सांगितले. कार्यक्रमाला १५ शेतकरी उपस्थित होते.

Demonstrated to Seed Viability test

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur, organized demonstration on 'Seed Viability Test' on 17 Jun 2022, At Farmers Field, Pipariya Ta. Ramtek, Dist. Nagpur. Mr. Tushar Meshram Subject Matter Specialist (Agril. Extension) demonstrated seed viability test for the germination percentage of Paddy Seed to Farmers and shared the importance of these tests to the farmers. The programme was attended by 15 farmers.

Fig. Demonstration on Seed Viability test

१३. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर, यांच्या विद्यमाने परसबाग यावर प्रात्यक्षिकाचे आयोजन

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर, विद्यमाने २७ जुलै २०२२ रोजी “परसबाग व्यवस्थापन ” या विषयाचे १ दिवसीय प्रशिक्षणाचे आयोजन मु. टाकळी, ता. सावनेर येथे करण्यात आले. या कार्यक्रमाला कु. मयूरी ठोंबरे विषय विशेषज्ञ गृह विज्ञान उपस्थित होत्या. त्यांनी या कार्यक्रमात परसबाग विषयी माहिती देऊन त्यात सेंद्रिय खतांचा आणि उत्पादन पद्धतींचा वापर करून विविध हंगामी वाण कसे वाढवू शकतो या संबंधीची मार्गदर्शन केले. घरातील सांडपाणी आणि इतर कंपोस्टेबल साहित्याचा वापर करून कुटुंबाच्या गरजेसाठी भाजीपाला कसा पिकवायचा याबाबत माहिती दिले, तसेच परसबागेचे महत्व व त्याचा आराखडा कशाप्रकारे आखायचा याबद्दल महिलांना मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाला गावातील २६ महिला उपस्थित होत्या.

Organized demonstration on Parasbagh by Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur

A one-day course on "Parasbag Management" was held on July 27, 2022, at Mu. Takli in Savner, under the supervision of Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur. Ms. Mayuri Thombre, a subject matter specialist (Home science), attended this demonstration. He explained how to grow various seasonal types utilising organic fertilisers and production techniques, as well as information on the garden featured in this programme. Taught how to cultivate veggies for family consumption utilising biodegradable materials and home waste water. He also taught the women how to construct their backyards and how important they are. This session was attended by 26 rural women.

१४. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीच्या वतीने “टाकाऊ काचरया पासून गांडूळ खत निर्मिती” या कार्यक्रमाचे आयोजन

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक २८ ऑक्टोबर २०२२ रोजी 'स्वच्छता पंधरवाडा' चे आयोजन भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद अंतर्गत विशेष मोहीम २.० च्या अनुषंगाने “गांडूळखत वापरून सूक्ष्मजीव आधारित टाकाऊ कचरयाचे व्यवस्थापना” या संकल्पनेवर डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे नियोजन ग्रामपंचायत मौजा कोदेगाव तह सावनेर जिल्हा नागपूर करण्यात आले. यात कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी येथील कृषि विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ (कृषिविद्या) श्री. कमलेश चांदेवार, यांनी गांडूळ खत निर्मिती तसेच त्याचे महत्व शेतकऱ्यांना समजून सांगितले तसेच गांडूळ खत तयार करण्याच्या पद्धती, गांडूळ यांचा जाती, गांडूळ खत तयार करताना घ्यावयाची काळजी, आणि बाजारपेठेमध्ये किंवा विक्री करताना त्याचे दर या बाबत समजून सांगितले. शेंद्रीय खते वापरून शेतामध्ये लागणारा खर्च कशाप्रकारे कमी करता येईल व उत्पादनात कश्या प्रकारे भर करता येईल यावर मार्गदर्शन केले. तसेच या कार्यक्रमाला कृषि विज्ञान केंद्राचे प्रक्षेत्र व्यवस्थापक श्री. भूषण भक्ते, प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ कु. स्मिता सावरकर उपस्थित होते. आणि श्री. राकेश खोब्रागडे आणि श्री. पवन तातोडे, कुशल सहायक यांनी परिश्रम घेतले. आणि सदर कार्यक्रमाला गावातील १५ शेतकरी उपस्थित होते.

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi Organized Program on "Microbial Based Wastes Using Vermicomposting"

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi under the Maharashtra Animal and Fisheries Science University, Nagpur, was organised "Management of Microbial Based Wastes Using Vermicomposting" under "Swachhta Abhiyan" Special Campaign 2.0, on dated 28 October 2022 a programme done under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi. This programme was planned in Gram Panchayat Kodegaon Tah Savner District Nagpur. Subject matter specialist (Agronomy) at Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi Shri. Kamlesh Chandewar, explained the importance of vermicomposting to farmers, as well as different methods for filling vermicompost pits, verm species used for vermicompost preparation, care taken while filling the pit and vermicompost market value. Guidance was given on how to reduce farm costs by using organic manure and how to increase production. Also, this programme are Shri. Bhushan Bhakte, and Ms. Smita Savarkar. And Mr. Rakesh Khobragade, Shri. Pawan Tatode, worked hard. And 15 farmers from the village attended the program.

१५. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी तर्फे "कंपोस्ट निर्मिती" यावर प्रात्यक्षिक

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर यांच्या तर्फे दि. १८ नोव्हेंबर २०२२ रोजी शेतकरी भवन, मपमविवि, नागपूर येथे कंपोस्ट निर्मिती यावर प्रात्यक्षिकाचे आयोजन करण्यात आले. सदर प्रात्यक्षिकामध्ये डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, यांनी शेतकऱ्यांना सेंद्रिय शेती, पशू संवर्धन व जनावरांची काडजी आणि दुध उत्पादन यावर मार्गदर्शन केले. तसेच कमलेश चांदेवार, विषय विशेषज्ञ (कृषीविद्या) यांनी कंपोस्ट निर्मिती यावर प्रात्यक्षिक करून, कंपोस्ट खड्डे भरताना घ्यावयाची काडजी, त्याचे फायदे व जमिनीवर होणारे परिणाम, आणि कंपोस्ट खत वापरण्याची पद्धत यावर मार्गदर्शन केले. या प्रात्यक्षिकामध्ये १५ शेतकऱ्यांनी सहभाग नोंदवला. या प्रात्यक्षिकाच्या यशस्वीतेसाठी श्री. भूषण भक्ते, श्री. राकेश खोब्रागडे, श्री. पवन तातोडे, यांनी परिश्रम घेतले.

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, conducts a "Compost Production" demonstration.

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, organised a composting demonstration programme at Shetkari Bhavan, MAFSU, Nagpur. Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, guided the farmers on organic farming, animal husbandry, animal feed and milk production on November 18, 2022. In addition, Kamlesh Chandewar, Subject Specialist (Agriculture), demonstrated composting, guidelines for filling compost pits, its benefits and effects on soil, and how to use compost manure. This demonstration was attended by 15 farmers. Mr. Bhushan Bhakte, Shri. Rakesh Khobragade, and Shri. Pawan Tatode worked tirelessly to ensure the success of this demonstration.

शास्त्रज्ञ शेतकरी परिसंवाद

१. कृषि तज्ञांनी सोनोली येथे केले शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन

कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक १५ फेब्रुवारी, २०२२ रोजी गट-ग्राम पंचायत - सोनोली, पो. तेलकामठी, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर येथील प्रगतशील शेतकरी श्री. संजय अंबाडकर यांच्या प्रक्षेत्रामध्ये 'शास्त्रज्ञ - शेतकरी परिसंवादाचे' आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमांमध्ये कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) डॉ. अश्विनी गायधनी यांनी 'कांदा पीक व्यवस्थापन व बीजोत्पादन' या विषयावर शास्त्रोक्त मार्गदर्शन केले. या परिसंवादात एकूण १५ शेतकरी सहभागी होते.

Agricultural experts guided the farmers at Sonoli

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur dated 15th February, 2022 Group-Gram Panchayat - Sonoli, P.O. Telkamathi, Kalameshwar, Dist. Nagpur. A 'Scientist-Farmer Meet ' was organized in the field of progressive farmer Mr. Sanjay Ambadkar. In this program, Dr. Ashwini Gaidhani, subject Matter specialist(Horticulture) of Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, gave scientific guidance on 'Onion crop management and seed production'. A total of 15 farmers participated in this seminar.

Fig. "Scientist-Farmer Meet" at Sonoli

शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट

१. कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट

कृषि विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक १८ फेब्रुवारी, २०२२ रोजी भेंडाळा, ता. सावनेर येथे 'शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट' कार्यक्रम घेण्यात आला. हा कार्यक्रम दिपक बोबडे यांच्या शेतावर संपन्न झाला. यावेळी कृषि विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ तसेच डॉ. अश्विनी गायधनी (उद्यानविद्या) यांनी फळबागांची सेंद्रिय पद्धतीने शेती कशी करायची व आंबा आणि संत्रा पिकांचे मोहर, पाणी व खत व्यवस्थापन कसे करावे या विषयांवर सखोल मार्गदर्शन केले. तसेच त्यांनी कृषि विज्ञान केंद्राच्या महत्वपूर्ण कार्याबद्दल उपस्थितांना माहिती सांगितली. सदर कार्यक्रमाला १२ प्रगतशील शेतकऱ्यांनी उपस्थिती दर्शवली.

Organization of Scientist visit to farmer's field at Bhendala

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur organized Scientist visit to farmer's field on 18st February, 2022 at Bhendala. The program concluded at Deepak Bobde's farm. On this occasion Dr. Ashwini Gaidhani SMS(Horticulture) gave in-depth guidance on how to manage mango and orange crops by using organic farming method, water and fertilizer management and what measure to be taken during inflorescence development period in Mango. He also informed the audience about the important work of the Krishi Vigyan Kendra. 12 progressive farmers attended the said program.

Fig. "Scientist-Farmer Scientist visit to farmer's field

२. कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट

कृषि विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर, आणि विस्तार शिक्षण संचालनालय, म. प. म. वि. वि. नागपूर च्या वतीने दिनांक २१ फेब्रुवारी, २०२२ रोजी भेंडाळा, ता. सावनेर येथे शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट या कार्यक्रमा अंतर्गत नागपूर जिल्ह्यातील हवामान बदल तसेच मान्सूनोत्तर पावसाने फळबाग व पिकांचे नुकसान झाले त्या प्रसंगी कृषि विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी येथील शास्त्रज्ञ डॉ. अमोल हरणे विषय विशेषज्ञ (पीक संरक्षण) आणि डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) यांनी श्री. मुरलीधर बालाजी मुसळे, श्री. तुकाराम बोबडे व किरण मुसळे यांच्या शेतावर जाऊन पीक पाहणी करून त्यांना योग्य ते मार्गदर्शन केले. या परिसंवादात एकूण २२ शेतकरी सहभागी होते.

Scientist visit to farmer's field

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur organized Scientist visit to farmers field on 21st February, 2022 at Bhendala ta. Saoner Dist. Nagpur. In Nagpur district, orchards and crops suffer damage as a result of both climate change difficulties and post-monsoon rains. Dr. Amol Harne, Subject Matter Specialist (Plant Protection) and Dr. Ashvini Gaidhani, subject matter specialist (Horticulture) visited the fields of Mr. Tukaram Bobade, Mr. Kiran Musle and Mr. Muralidhar Balaji Musle, inspected the field crops and gave them proper guidance. Total 9 farmers participated in field visit.

Fig. Scientist visit to farmers field

३. कृषि तज्ञांनी सोनोली येथे केले शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन

कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक २२ फेब्रुवारी, २०२२ रोजी भेंडाळा, ता. सावनेर जि. नागपूर येथील प्रगतशील शेतकरी श्री. संजय अंबाडकर यांच्या प्रक्षेत्रामध्ये “शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट” या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमांमध्ये कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) डॉ. अमोल हरणे यांनी 'कांदा पिकावरील कीड व रोग व्यवस्थापन' या विषयावर शास्त्रोक्त मार्गदर्शन केले. या परिसंवादात एकूण १० शेतकरी सहभागी होते.

Guidance to farmers by KVK scientist at sonoli

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur organized 'Scientist visit to farmers field' on 22th February, 2022 at progressive farmer Sanjay Ambadkar's field, Sonoli, Po. Telkamathi, Tal. Kalmeshwar, Dist. Nagpur. Dr. Amol Harne SMS (Plant Protection) of Krishi Vigyan Kendra provided scientific guidance on 'Pest and disease management of Onion'. Total 6 farmers were participating in this programme.

Fig. Scientist visit to farmers field

४. कृषि तज्ञांनी केली शेतकऱ्यांच्या शेतावर भेट

कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक २३ फेब्रुवारी, २०२२ रोजी भेंडाळा, ता. सावनेर, जि. नागपूर येथील प्रगतशील शेतकरी श्री. भागवतराव मुसळे यांच्या प्रक्षेत्रामध्ये भेट देण्यात आली. यावेळी शास्त्रज्ञ डॉ. अमोल हरणे, विषय विशेषज्ञ (पीक संरक्षण) यांनी 'जवस पिकावरील कीड व रोग व्यवस्थापन' या विषयावर शास्त्रोक्त मार्गदर्शन केले आणि डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) या कार्यक्रमांमध्ये उपस्थित होत्या. या कार्यक्रमात एकूण ९ शेतकरी सहभागी होते.

Scientist visit to farmer's field

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur arrange Scientist visit to Progressive farmer Shri. Bhagwatrao Musle's farm at Bhendala Ta. Savner, Dist. Nagpur on 23st February, 2022, Dr. Amol Harne, Subject Matter Specialist (Plant Protection) guided on 'Pest and Disease Management of Lentils'. And Dr. Ashwini Gaidhani, Subject Matter Specialist (Horticulture) was present on the occasion. A total number of 9 farmers participated in this program.

Fig. Scientist visit to farmers field

५. कृषि तज्ञांनी केली शेतकऱ्यांच्या शेतावर भेट

कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक २५ फेब्रुवारी, २०२२ रोजी भेंडाळा, ता. सावनेर, जि. नागपूर येथील प्रगतशील शेतकरी श्री. अमोल सहारे यांच्या संत्रा रोपवटीकेला भेट देण्यात आली. यावेळी शास्त्रज्ञ डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) यांनी संत्र व मोसंबी रोपवाटिका व्यवस्थापन, पाणी नियोजन, खत नियोजन इ. विषयांवर मार्गदर्शन केले. तसेच डॉ. अमोल हरणे, विषय विशेषज्ञ (पीक संरक्षण) यांनी संत्रा व मोसंबी रोपवाटिकेतील कीड व रोग व्यवस्थापन ' या विषयावर शास्त्रोक्त मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमात एकूण ९ शेतकरी सहभागी होते.

Agriculture Scientist visit to farmer's field

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur organized scientist visits to Progressive farmer Shri. Amol Sahare's Citrus nursery at Bhendala, Tal. Savner, Dist. Nagpur on 25th February, 2022. Dr. Ashvini Gaidhani SMS (Horticulture) guided on Citrus Nursery Management, Water and Fertilizer Planning etc. Dr. Amol Harne, SMS (Plant Protection) provided scientific guidance on Pest and Disease Management of Citrus Nursery. A total number of 9 farmers participated in this programme.

Fig. Scientist visit to farmers field

६. कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर आणि विस्तार शिक्षण संचालनालय, म. प. म. वि. वि. नागपूर यांच्या वतीने दिनांक ०८ एप्रिल २०२२ रोजी धनला ता. सावनेर येथे शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट या कार्यक्रमांतर्गत नागपूर कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी येथील शास्त्रज्ञ डॉ. अमोल हरणे विषय विशेषज्ञ (पीक संरक्षण) आणि डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या), यांनी शेतावर पाहणी करून मिरची पीक लागवड तंत्रज्ञान व त्या वरील कीड व रोग व्यवस्थापन यावर मार्गदर्शन केले. डॉ. अमोल हरणे यांनी मिरची वरील रसशोषण करणाऱ्या किडी त्यामध्ये मुख्यतः तुडतुडे, मावा, फुलकिडे यांची ओळख व त्यांच्या नियंत्रणाबद्दल माहिती दिली आणि डॉ. अश्विनी गायधनी यांनी मिरची पीक लागवड त्यामध्ये वाफे तयार करताना घ्यावयाची काळजी, त्यामधील पाणी व आंतरमशागत याबद्दल माहिती दिली. या परिसंवादात १९ शेतकरी सहभागी होते.

Visit of the scientist of Krishi Vigyan Kendra to the farmer's field

A programme of scientific visits to farmer fields was organised on April 8, 2022, at Savner, Dhanla, by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, and the Directorate of Extension Education, MAFSU Nagpur. Dr. Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur Amol Harane provided knowledge regarding the identification and treatment of insects that consume the juice from chillies, primarily jassids, mites, and whiteflies, as part of this initiative. Additionally, Dr. Ashwini Gaidhani provided information on the precautions that should be followed when intercropping, watering, and nursery the chilli crop. This seminar attended by 19 farmers.

७. कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर, आणि विस्तार शिक्षण संचालनालय, म. प. म. वि. वि. , नागपूर यांच्या वतीने दिनांक १२ एप्रिल २०२२ रोजी मौजा सावंगी ता. सावनेर जिल्हा नागपुर येथे शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट या कार्यक्रमाचे आयोजन केले. या कार्यक्रमा अंतर्गत नागपुर कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी येथील शास्त्रज्ञ डॉ. अमोल हरणे विषय विशेषज्ञ (पीक संरक्षण) आणि डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) यांनी शेतकऱ्यांची भेट घेतली व त्यांनी सेंद्रिय शेती या बद्दल मार्गदर्शन केले. डॉ. अमोल हरणे यांनी शेतकऱ्यांना सेंद्रिय शेतीचे महत्त्व समजावून संगितले तसेच सेंद्रिय शेती मध्ये निंबोली अर्क, दर्शपणी अर्क, जीवमृत याबद्दल माहिती दिली. डॉ. अश्विनी गायधनी सेंद्रिय शेतीकेल्याने कमी लागत मध्ये दर्जेदार उत्पन्न घेणे व त्यामुळे मिळकत वाढवणे, सुरक्षित आणि विभिन्न खाद्यान्नांचे उत्पादन घेणे, स्वतःच बियाण्याचा विकास करणे , कंपोस्ट, वर्मीकंपोस्ट, वर्मीवॉश, द्रव खते उत्पादन यासंबंधी माहिती दिली व त्यांना सेंद्रिय शेतीसाठी प्रोत्साहित केले. या भेटी दरम्यान १३ शेतकरी सहभागी होते.

Visit of the scientist of Krishi Vigyan Kendra to the farmer's field

A programme of scientists visiting farmers' fields was held by the Krishi Vigyan Kendra in Dudhbardi, Nagpur, and the Directorate of Extension Education in Mafsu, Nagpur, on April 12, 2022, in the Savner District of Nagpur. Dr. Ashwini Gaidhani, a subject specialist in horticulture, and Dr. Amol Harne, a subject specialist in crop protection from Nagpur Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, met with the farmers as part

of this initiative and gave them advice on organic farming. In addition to discussing the use of 5% neem seed kernel extract, Darshapni extract, and Jeevmut in organic farming, Dr. Amol Harane also discussed the significance of organic farming to the farmers. Dr. Ashwini Gaidhani provided information on organic farming to get quality yield at a low cost and thereby increase income, production of safe and diverse food grains, development of one's own seeds, production of compost, vermicompost, vermiwash, and liquid fertilisers, and encouraged them to practise organic farming. 13 farmers took part in the visit.

८. कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर, आणि विस्तार शिक्षण संचालनालय, म. प. म. वि. वि., नागपूर यांच्या वतीने दिनांक ०६ मे २०२२ रोजी मौजा करंभाड ता. पारशिवनी जिल्हा नागपूर येथे शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट या कार्यक्रमा अंतर्गत नागपूर कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी येथील शास्त्रज्ञ कु. मयूरी ठोंबरे विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान) यांनी शेतकऱ्यांची भेट घेतली व त्यांना मधुमक्षिका पालन या विषयावर माहिती दिली. त्यामध्ये त्यांनी मधुमक्षिका पालन या विषयावर मार्गदर्शन केले तसेच मधुमक्षिका पालन यावर शासकीय योजना याबद्दल माहिती व जास्तीत जास्त शेतकऱ्यांनी या सर्व योजनेचा लाभ घ्यावा असे संगितले. शेतकऱ्यांसाठी शेती बरोबर एक जोडधंदा म्हणून मधुमक्षिका पालन हा एक उपयोक्त पर्याय असू शकतो हे पटवून दिले. या भेटी दरम्यान ३८ शेतकरी सहभागी होते.

Visit of the scientist of Krishi Vigyan Kendra to the farmer's field

On May 6, 2022, at Mauja Karambad, Parshivani District, Nagpur, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, and Directorate of Extension Education, Mafsu, Nagpur, visited the field of scientists as part of this programme; the scientists from Nagpur. The farmers were introduced to Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, and Ms. Mayuri Thombare, a subject specialist in home science, who gave them information on beekeeping. In it, he offered advice on beekeeping, provided details on the government programme related to it, and urged as many farmers as possible to take advantage of it. Convinced that using beekeeping as a side business for farmers can be a successful alternative. 38 farmers took part in the visit.

९. कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक १९ ऑक्टोबर, २०२२ रोजी परसोडी, ता. कळमेश्वर जिल्हा नागपूर येथे 'शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट' कार्यक्रम घेण्यात आला. हा कार्यक्रम संजय जुनघरे यांच्या शेतावर संपन्न झाला. यावेळी कृषि विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ श्री. कमलेश चांदेवार (कृषिविद्या) यांनी कापूस, मोसंबी, पान कोबी, टमाटर पिकाची पाहणी करून कपाशी वरील रोग व कीड व्यवस्थापन यावर माहिती दिली आणि कपाशी फुलोऱ्यावर असतांना २% युरिया किव्हा डीएपी याच्या फवारणी बद्दल माहिती देऊन त्याचे फायदे समजून सांगितले. तसेच शेतकऱ्याला शेंद्रीय शेती यावर मार्गदर्शन केले. या सदर कार्यक्रमाला १० प्रगतशील शेतकरी उपस्थित होते.

Krishi Vigyan Kendra scientist visited the farmer's field

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur. An organised "Scientist's Visit to Farmers Field" programme at Parsodi Tah Kalameshwar, dated October 20, 2022, the programme was concluded at the farm of Sanjay Junghare. On this occasion, Mr. Kamlesh Chandewar, subject matter specialist (Agronomy) at Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, inspected the crops of cotton, mosambi, leaf cabbage, and tomato and gave information on diseases and pest management in cotton. And explained the benefits of spraying 2% urea and DAP when cotton is in bloom. Also guided the farmer on organic farming. Ten progressive farmers attended this program.

१०. कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट

कृषि विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक २१ नोव्हेंबर, २०२२ रोजी तेलकामठी, ता. कळमेश्वर जिल्हा नागपूर येथे 'शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट' कार्यक्रम घेण्यात आला. यावेळी कृषि विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ श्री. कमलेश चांदेवार (कृषीविद्या) यांनी कापूस व तूर पिकाची पाहणी करून सध्याच्या वातावरणामुळे होणारे रोग व कीटकांचा व्यवस्थापनासाठी मार्गदर्शन केले त्यामध्ये त्यांनी तुरीवरील मर रोग व कपाशी वरील रस शोषण करणाऱ्या कीटकाची उदा. तुळतूळे, फुलकीळे, मावा इत्यादी यावर माहिती देऊन त्यांचा प्रधुर्भाव कसा कमी करता येईल यावर माहिती दिली. तसेच कपाशी फुलोऱ्यावर असतांना २% युरिया किंवा डीएपी याच्या फवारणी बदल माहिती देऊन त्याचे फायदे समजून सांगितले. या सदर कार्यक्रमाला १० प्रगतशील शेतकरी उपस्थित होते.

Krishi Vigyan Kendra scientist visited to farmer Field

On November 21, 2022, Krushi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, organised a visit to farmer field at Telkamphthi Tah Kalmeshwar Dist Nagpur. Mr. Kamlesh Chandewar, Subject Matter Specialist (Agronomy) Krushi Vigyan Kendra Dudhbardi, Nagpur, inspected the Cotton and Pigeon Pea crop and guided the management of diseases and pests using various cultural, biological, and chemical methods on this occasion. He also discussed the benefits of spraying 2% Urea Kiva DAP on cotton when it is in bloom. This programme drew ten forward-thinking farmers.

११. कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट

कृषि विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक २४ नोव्हेंबर, २०२२ रोजी वाकोळी, ता. सावनेर जिल्हा नागपूर येथे 'शास्त्रज्ञांची शेतकऱ्यांच्या प्रक्षेत्रावर भेट' कार्यक्रम घेण्यात आला. यावेळी कृषि विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ श्री. कमलेश चांदेवार (कृषीविद्या) यांनी तूर पिकाची पाहणी करून सध्याच्या वातावरणामुळे होणारे रोग व कीटकांचा व्यवस्थापनासाठी मार्गदर्शन केले त्यामध्ये त्यांनी तुरीवरील मर रोग, पाने व शेंगा खाणारी अळी, पिसारी पतंग, शेंगे वरील माशी यांच्या व्यवस्थापनासाठी उपाय योजना सांगितले. अळीचा प्रादुर्भाव पाहता ५% निंबोळी अर्क, प्रति हेक्टर ५०० मिली. एचएनपीव्ही ची फवारणी, हेक्टरी ५-१० पक्षी थांबे, किंवा जास्त प्रमाणामध्ये प्रादुर्भाव असल्यास रासायनिक कीटकनाशकाची फवारणी करावे असे सांगितले. सदर कार्यक्रमाच्या यशस्वीते करिता कृषि विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी येथील श्री. भूषण भक्ते, श्री. पवन तातोडे, व श्री. राकेश खोब्रागडे यांनी परिश्रम घेतले. या कार्यक्रमांमध्ये १० शेतकरी उपस्थित होते.

Krishi Vigyan Kendra scientist visited to farmer Field

Krushi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, organised a field visit to a farmer field at Telkampthi Tah Kalmeshwar Dist Nagpur on November 24, 2022. On that occasion Mr. Kamlesh Chandewar, Subject Matter Specialist (Agronomy) Krushi Vigyan Kendra Dudhbardi, Nagpur, inspected the Pigeon Pea crop and suggested different biological and chemical control measures for pigeon pea wilting disease, pod borer, pod fly, shoot and pod borer. As long as the pest incidence is below the ETL level, apply 5% Neem seed kernel extract, 500 mL HanPv/ha, and install 5-10 Bird purchases per ha. Alternatively, pest incidence at abow ETL Level, recommended chemical insecticide. Mr. Rakesh Khobragade, Mr. Bhushan Bhakte, and Mr. Pawan Tatode worked tirelessly to ensure the program's success. There were ten farmers in attendance.

१२. कृषि विज्ञान केंद्राच्या शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रशेत्यावर भेट

कृषि विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक ०५ डिसेंबर २०२२ रोजी मु. हत्तीसर्ग, ता. सावनेर, जिल्हा. नागपूर येथे 'शास्त्रज्ञाची शेतकऱ्यांच्या प्रशेत्यावर भेट' कार्यक्रम घेण्यात आला. यावेळी कृषि विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ श्री. कमलेश चांदेवार (कृषीविद्या) यांनी कापूस व तूर पिकाची पाहणी करून सध्याच्या वातावरणामुळे होणारे रोग व कीटकांचा व्यवस्थापनासाठी मार्गदर्शन केले त्यामध्ये त्यांनी तुरीवरील मर रोग व कपाशी वरील रस शोषण करणाऱ्या कीटकाची उदा. तुळतूळे, फुलकीळे, मावा इत्यादी यावर माहिती देऊन त्यांचा प्रधुर्भाव कसा कमी करता येईल यावर माहिती दिली. तसेच कपाशी फुलोऱ्यावर असतांना २% युरिया किंवा डीएपी याच्या फवारणी बदल माहिती देऊन त्याचे फायदे समजून सांगितले. या सदर कार्यक्रमाला ०६ प्रगतशील शेतकरी उपस्थित होते.

Krishi Vigyan Kendra scientist visited the farmer's field

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur was organized "scientist visited the farmer's field" program on dated 05th December, 2022 at Hattisarra, Tq. Savner, Distt. Nagpur. Mr. Kamlesh Chandewar, SMS (Agronomy), inspected the cotton and Pigeon Pea crop on this occasion and guided the management of diseases and pests caused by the current environmental conditions. Following that, he provides information on how Jassids, Whitefly, Aphids, and other insects attach to cotton and suggests various cultural, biological, and chemical methods to reduce infestation. He also discussed the benefits of spraying 2% Urea or DAP on cotton during the flowering stage. This programme drew six progressive farmers.

किसान गोष्ठी

१. भेंडाळा येथे 'किसान गोष्टी' चे यशस्वी आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक १८ फेब्रुवारी, २०२२ रोजी भेंडाळा, ता. सावनेर येथे 'किसान गोष्टी' कार्यक्रम घेण्यात आला. हा कार्यक्रम दिपक बोबडे यांच्या शेतावर संपन्न झाला. यावेळी कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ तसेच डॉ. अश्विनी गायधनी (उद्यानविद्या) यांनी फळबागांची सेंद्रिय पद्धतीने शेती कशी करायची व आंबा आणि संत्रा पिकांचे मोहर, पाणी व खत व्यवस्थापन कसे करावे या विषयांवर सखोल मार्गदर्शन केले. तसेच त्यांनी कृषी विज्ञान केंद्राच्या महत्वपूर्ण कार्याबद्दल उपस्थितांना माहिती सांगितली. सदर कार्यक्रमाला १२ प्रगतशील शेतकऱ्यांनी उपस्थिती दर्शवली.

Organization of 'Kisan Goshti' Programme at Bhendala

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur organized Kisan Goshti on 18st February, 2022 at Bhendala. The event was held on the farm of Mr. Dipak Bobde. Dr. Ashvini Gaidhani, subject matter specialist (Horticulture), Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi gave detailed guidance about the organic farming in fruit crops and its benefits, Mango and Orange Ambia Bahar, Water and Fertilizer Management and also informed the audience about the important work of Krishi Vigyan Kendra to farmers. Total 12 farmers participated in the programme.

Fig. Organised "Kisan Goshti" Programme

२. सोनोली येथे 'किसान गोष्टी' चे यशस्वी आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर आणि कृषि विभाग महारष्ट्र शासन च्या वतीने दिनांक २ मार्च, २०२२ रोजी गट-ग्राम पंचायत - सोनोली, पो. तेलकामठी, ता. कळमेश्वर, जि. नागपूर येथे राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियाना अंतर्गत श्री. राहुल जुनघरे यांच्या शेतावर 'किसान गोष्टी' कार्यक्रम घेण्यात आला. यावेळी श्री. अंकुश कांकळे, कृषि सहाय्यक, कळमेश्वर, श्री. दादासाहेब जुनघरे, सरपंच, कानियडोल, श्री. सूरज मेश्राम, सरपंच, सोनोली, श्री. मोरेश्वर रामपुरे, सरपंच, पानउबाडी आणि कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ डॉ. अमोल हरणे विषय विशेषज्ञ (पिक संरक्षण) पाहुणे म्हणून उपस्थित होते. विषय विशेषज्ञ डॉ. अमोल हरणे विषय विशेषज्ञ (पिक संरक्षण) यांनी डाळ वर्गीय, तेलबिया

वर्गीय तसेच नगदी पिकांचे कीड व रोग व्यवस्थापन या विषयांवर सखोल शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन केले. तसेच शेतकऱ्यांच्या उपस्थित प्रश्नांचे निराकरण केले. सदर कार्यक्रमाला ३० प्रगतशील शेतकऱ्यांनी उपस्थिती दर्शवली.

Organizing “Kisan goshti” programme for farmers at Sonoli

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur in collaboration with the Department of Agriculture Government of Maharashtra Telkamathi, Tal. Kalmeshwar, Dist. Nagpur under the National Food Security Mission organized ‘Kisan Goshti’ program on Rahul Junghare's farm at sonoli. Dr. Amol Harne, SMS (Plant Protection), KVK, Dudhbardi, Shri. Ankush Kankale, (Agril. Assistant), Kalmeshwar, Shri. Dadasaheb Junaghare, (Sarpanch, Kaniyadol), Shri. Suraj Meshram, Sarpanch, Sonoli, Shri. Moreshwar Rampure, (Sarpanch, Panubadi) were present as a guest. Dr. Amol Harne provided in-depth guidance to the farmers on Pest and Disease Management of Pulses, Oilseeds and Cash Crops. Also solved the queries of farmers. The program was attended by 30 progressive farmers.

Fig. Organised “Kisan Goshti” Programme

३. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी द्वारा मारोडी येथे “किसान गोष्टी” चे यशस्वी आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर आणि विस्तार शिक्षण संचालनालय, म. प. म. वि. नागपूर यांच्या वतीने दिनांक २० एप्रिल २०२२ रोजी मारोडी, ता. मौदा येथे “किसान गोष्टी” कार्यक्रम घेण्यात आला. या वेळी कृषी विज्ञान केंद्राचे डॉ. अमोल हरणे विषय विशेषज्ञ (पीक संरक्षण) यांनी पपई या पिकांवरील रोग व किड नियंत्रणाबाबत मार्गदर्शन केले. तसेच तुषार मेश्राम हरणे विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) यांनी पपई पासून बनविता येणार वेगवेगळे पदार्थ आणि पपई पिकमधील आंतर मशागत यावर माहिती दिली. सदर कार्यक्रमाला १२ प्रगतशील शेतकऱ्यांनी उपस्थिती दर्शवली.

Organized of “Kisan Gashti” at Marodi by Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur along with Directorate of Extension Education, MAFSU, Nagpur organized a programme "Kisan Gashti" on dated 20th April 2022 at Marodi ta. Mouda. On this occasion Dr. Amol Harne Subject Matter Specialist (Plant Protection) gave guidance on disease and pest control of papaya crops. Also, Tushar Meshram Subject Matter Specialist (Agri. Extension) gave an information on different foods that can be made from papaya and different intercultural operations in papaya crop. 12 progressive farmers attended the programme.

४. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, द्वारा मारोडी येथे “किसान गोष्टी” चे यशस्वी आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर आणि विस्तार शिक्षण संचालनालय म. प. म. वि. वि., नागपूर यांच्या वतीने दिनांक २१ एप्रिल २०२२ रोजी मारोडी, ता. मौदा येथे “किसान गोष्टी” कार्यक्रम घेण्यात आला. या वेळी कृषी विज्ञान केंद्राचे डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) यांनी तृणधान्य आणि कडधान्य यांचे लागवड यावर मार्गदर्शन केले. तसेच डॉ. अमोल हरणे विषय विशेषज्ञ (पीक संरक्षण) यांनी त्यावरील कीड आणि रोग व्यवस्थापन यावर मार्गदर्शन केले. तसेच तुषार मेश्रम विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) यांनी कडधान्य आणि तृणधान्य यांचे महत्व व कडधान्य यांचे जमिनीवरील होणारे परिणाम आणि फायदे समजवून सांगितले. या कार्यक्रमाला २० प्रगतशील शेतकऱ्यांनी उपस्थिती दर्शवली.

Organized of “Kisan Gashti” at Marodi by Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur along with Directorate of Extension Education, MAFSU, Nagpur organized a programme "Kisan Gashti" on dated 21th April 2022 at Marodi ta. Mouda. At this time Dr. Ashwini Gaidhani Subject Matter Specialist (Horticulture) guided farmer about the cultivation of cereals and pulses. Also Dr. Amol Harane Subject Matter Specialist (Plant Protection) gave guidance on pest and disease management. Also, Tushar Meshram Subject Matter Specialist (Agri. Extension) explained the importance of pulses and cereals and the effects and benefits of pulses on the soil. 20 progressive farmers attended this programme.

५. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, द्वारा बोरूजवाडा ता. सावनेर येथे “किसान गोष्टी” चे यशस्वी आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर आणि विस्तार शिक्षण संचालनालय म. प. म. वि. वि. नागपूर यांच्या वतीने दिनांक ०४ मे २०२२ रोजी बोरूजवाडा ता. सावनेर येथे “किसान गोष्टी” कार्यक्रम घेण्यात आला. या कार्यक्रमा मध्ये श्री. तुषार मेश्रम विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) यांनी माती परीक्षण पद्धती आणि त्यांचे फायदे यावर सखोल मार्गदर्शन केले. तसेच डॉ. अमोल हरणे विषय विशेषज्ञ (पीक संरक्षण) यांनी जैवखतांचा वापर यावर माहिती दिली. त्यानंतर डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) यांनी मृदा संवर्धन यावर व्याख्यान केले. कु. मयूरी ठोंबरे विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान) यांनी गांदुळ खत तयार करण्याच्या पद्धतीवर मार्गदर्शन केले. सदर कार्यक्रमाला २८ प्रगतशील शेतकऱ्यांनी उपस्थिती दर्शवली.

Organized of “Kisan Goshti” at Borujwada Ta. Saoner by Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur along with Directorate of Extension Education, MAFSU, Nagpur organized a programme "Kisan Goshti" on dated 04 May 2022 at Burjwada, Ta Saoner. In this programme Mr. Tushar Meshram Subject Matter Specialist (Agri. Extension) gave a good in-depth guide on soil testing and its benefits. Also Dr. Amol Harane Subject Matter Specialist (Plant Protection) gave information on the use of organic fertilizers. After that Dr. Ashwini Gaidhani Subject Matter Specialist (Horticulture) gave a lecture on soil conservation. And Mayuri Thombare Subject Matter Specialist (Home Science) guided on the method of preparing vermicompost. 28 progressive farmers attended this programme.

६. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, द्वारा करंभाड ता. पारशीवनी येथे “किसान गोष्टी” चे यशस्वी आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर आणि विस्तार शिक्षण संचालनालय म. प. म. वि. नागपूर यांच्या वतीने दिनांक ०६ मे २०२२ रोजी करंभाड ता. पारशीवनी येथे “किसान गोष्टी” कार्यक्रम घेण्यात आला. या कार्यक्रमामध्ये डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) यांनी केळी फळ पिक बदल माहिती दिली त्यामध्ये त्यांनी केली पिकाकरीता लागणारा हवामान, जमीन, पाणी व्यवस्थापन व खत व्यवस्थापन, लागवडीसाठी लागणारे परागकंद यांची निवड यावर मार्गदर्शन केले. तसेच त्यांनी केळीचे गुणधर्म त्याचे फायदे यावर माहिती दिली. या कार्यक्रमाला ३८ प्रगतशील शेतकरी उपस्थित होते.

Organized of “Kisan Goshti” at Karambhad Tah. Parshivani by Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi

On May 6, 2022, the Karambad and Parshivani locations of the Krishi Vigyan Kendra in Dudhbardi, Nagpur, and the Directorate of Extension Education in Mafsu, Nagpur, performed a programme on "Kisan Goshti." Dr. Ashwini Gaidhani, a subject specialist in horticulture, provided information on the banana fruit crop in this programme. He also provided advice on how to manage the soil, water, fertiliser, and climate as well as how to choose the right rhizome for planting. Additionally, he provided information on the qualities and advantages of bananas. This programme was attended by 38 progressive farmers.

७. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, द्वारा कोदेगाव ता. कळमेश्वर येथे “किसान गोष्टी” चे यशस्वी आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक २७ ऑक्टोबर, २०२२ रोजी मु. कोदेगाव, ता. सावनेर, जिल्हा नागपूर येथे ‘किसान गोष्टी’चे आयोजन करण्यात आले. हा कार्यक्रम कोमल ठाकरे यांच्या शेतावर संपन्न झाला. यावेळी कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ श्री. कमलेश चांदेवार (कृषीविद्या) यांनी कापूस, उस, हळद पिकाची पाहणी करून कपाशी व उसावरील रोग व कीड व्यवस्थापन यावर माहिती दिली आणि तसेच शेंद्रीय शेती

संघर्भातील शासकीय योजनांची माहिती दिली, व तसेच शेतकऱ्याला शेंद्रीय शेती यावर मार्गदर्शन केले. या सदर कार्यक्रमाला १५ प्रगतशील शेतकरी उपस्थित होते.

Organized of “Kisan Goshti” at Kodegao Tah. Parshivani by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur. An organised "Kisan Goshti" programme at Kodegao, Tah Saoner, Dist Nagpur dated October 28, 2022, The program was concluded at the farm of Komal Thackeray. On this occasion, Mr. Kamlesh Chandewar, subject matter specialist (Agronomy) at Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, inspected cotton, sugarcane and turmeric crops and gave information on diseases and pest management of cotton and sugarcane. And also gave information about the government schemes in the context of organic farming, and also guided the farmer on organic farming. 15 progressive farmers attended this program.

८. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, द्वारा केळवद ता. कळमेश्वर येथे “किसान गोष्ठी” चे यशस्वी आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक १४ नोव्हेंबर, २०२२ रोजी केळवद, ता. सावनेर जिल्हा नागपूर येथे येथे “किसान गोष्ठीचे” आयोजन करण्यात आले. यावेळी कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ श्री. कमलेश चांदेवार (कृषीविद्या) यांनी कापूस पिकाची पाहणी करून कपाशीवर होणारया बोंडअळी व रस शोषण करणाऱ्या कीटकांचा प्रादुर्भाव कमी करण्यासाठी उपाय योजना सांगितली. त्यामध्ये कपाशी पिकावर येणाऱ्या बोंडअळी रस शोषण करणाऱ्या कीटकांच्या नियंत्रणासाठी ५% निंबोळी अर्क, प्रति हेक्टरी १०-१५ पक्षी थाम्बे, प्रति हेक्टरी ५ कामगंध सापडे तसेच आर्थिक नुकसानीची मर्यादा गाठली असल्यास कुठलेही सीआयबीआरसी लेबलक्लेम असलेल्या आंतरप्रवाही कीटकनाशकाची फवारणी करावी. तसेच वाढत्या खताच्या व रासायनिक किटकनाशकाच्या किमतीमुळे शेतीमध्ये खर्च जास्त व नफा कमी होत असल्यामुळे शेतकऱ्यांनी शेंद्रीय शेतीचा अवलंब करावा असे आग्रह केले. या सदर कार्यक्रमाला १० प्रगतशील शेतकरी उपस्थित होते.

Organized of “Kisan Goshti” at Kelvad Tah. Parshivani by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, organised a “Kishan Goshti” on dated 14th November, 2022, at Kelwad, Tq. Saoner Dist Nagpur. A "Kisan Goshti" was

organized here at Savner District. Mr. Kamlesh Chandewar, SMS (Agronomy), KVK, Dudhbardi, inspected the cotton crop and suggested control measures for the incidence of bollworms complex and sucking insects on cotton on this occasion. They recommend that farmers apply 5% neemseed extract or installed 10-15 birds purchase/ha. If the insect incidence exceeds the ETL, a CIBRC-labelled claim insecticide should be used. He also urged farmers to switch to organic farming because the cost of agriculture is high and profits are shrinking due to the rising cost of fertilisers and chemical pesticides. This programme drew ten forward-thinking farmers.

९. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , द्वारा तेलकामठी ता. कळमेश्वर येथे “ किसान गोष्टी” चे यशस्वी आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक २१ नोव्हेंबर, २०२२ रोजी तेलकामठी, ता. कळमेश्वर जिल्हा नागपूर येथे ‘किसान गोष्टी’चे आयोजन करण्यात आले. यावेळी कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ श्री. कमलेश चांदेवार (कृषीविद्या) यांनी कापूस व तूर पिकाची पाहणी करून कपाशीवर होणारया बोंडअळी व रस शोषण करणाऱ्या कीटकांचा प्रादुर्भाव व तुरीवरील रोग मुख्यतः मर रोग यावर माहिती दिली. कपाशी पिकावर येणाऱ्या बोंडअळी व रस शोषण करणाऱ्या कीटकांचा प्रादुर्भाव कमी करण्यासाठी ५% निंबोळी अर्क, प्रति हेक्टरी १०-१५ पक्षी थाम्बे, प्रति हेक्टरी ५ कामगंध सापडे तसेच आर्थिक नुकसानीची मर्यादा गाठली असल्यास कुठलेही सीआयबीआरसी लेबलक्लेम असलेल्या आंतरप्रवाही कीटकनाशकाची फवारणी करावी तसेच तुरीवरील मर रोग पाहता प्रादुर्भित झाडे काढून नष्ट करावेत असे मार्गदर्शन केले. या सदर कार्यक्रमाला १० प्रगतशील शेतकरी उपस्थित होते.

Organized of “Kisan Goshti” at Telkamthi Tah. Parshivani by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi

On November 21, 2022, Krushi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, organised a farmer field visit at Telkampthi Tah Kalmeshwar Dist Nagpur. Mr. Kamlesh Chandewar, Subject Matter Specialist (Agronomy) Krushi Vigyan Kendra Dudhbardi, Nagpur After inspecting the cotton and Pigeon crop crop, he gave information about the incidence of bollworm and sucking pest on cotton and different diseases on mainly wilting on Pigeon pea. To reduce the incidence of bollworm and sucking pest on cotton crop, use 5% neem seed kernel extract, 10-15 bird purchase per hectare, 5 Pheromone trap per hectare, if

infestation more than ETL use CIBRC labelled insecticide should be sprayed. For wilting disease in pigeon pea destroyed infested plant. 10 progressive farmers attended this program.

१०. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , द्वारा हत्तीसर्गा ता. कळमेश्वर येथे “ किसान गोष्टी” चे यशस्वी आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक ०५ डिसेंबर, २०२२ रोजी मु. हत्तीसर्गा, ता. सावनेर, जिल्हा. नागपूर येथे ‘किसान गोष्टीचे’ आयोजन करण्यात आले. यावेळी कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ श्री. कमलेश चांदेवार (कृषीविद्या) यांनी कापूस व तूर पिकाची पाहणी करून कपाशीवर होणारया बोंडअळी व रस शोषण करणाऱ्या कीटकांचा प्रादुर्भाव व तुरीवरील रोग मुख्यतः मर रोग यावर माहिती दिली. कपाशी पिकावर येणाऱ्या बोंडअळी व रस शोषण करणाऱ्या कीटकांचा प्रादुर्भाव कमी करण्यासाठी ५% निंबोळी अर्क, प्रति हेक्टरी १०-१५ पक्षी थाम्बे, प्रति हेक्टरी ५ कामगंध सापडे तसेच आर्थिक नुकसानीची मर्यादा गाठली असल्यास कुठलेही सीआयबीआरसी लेबलक्लेम असलेल्या आंतरप्रवाही कीटकनाशकाची फवारणी करावी तसेच तुरीवरील मर रोग पाहता प्रादुर्भित झाडे काढून नष्ट करावेत असे मार्गदर्शन केले. या सदर कार्यक्रमाला १५ प्रगतशील शेतकरी उपस्थित होते.

Organized of “Kisan Goshti” at Hattisarha Tah. Parshivani by Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur was organized “Kisan Goshhti” program on dated 05th December, 2022 at Hattisarra, Tq. Savner, Distt. Nagpur. Mr. Kamlesh Chandewar, SMS (Agronomy), inspected the cotton and Pigeon Pea crops on this occasion and informed about the incidence of bollworms and sucking insects on cotton as well as diseases on Pigeon Pea, primarily wilting disease. Apply 5% neem seed kernel extract or install 10-15 bird perches/ha to reduce the incidence of bollworm and sucking insects on cotton, or use a CIBRC-labeled insecticide if the insect population exceeds the ETL level. Remove and destroy infected plants to control wilt disease in Pigeon Pea. This programme drew 15 forward-thinking farmers.

११. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी , द्वारा बोरुजवाडा ता. कळमेश्वर येथे “ किसान गोष्टी” चे यशस्वी आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर च्या वतीने दिनांक १५ डिसेंबर २०२२ रोजी मु. बोरुजवाडा, ता. सावनेर, जिल्हा. नागपूर येथे “किसान गोष्टीचे” कार्यक्रम घेण्यात आला. यावेळी कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ श्री. कमलेश चांदेवार (कृषीविद्या) यांनी रब्बी हंगामातील पिक जसे कि, गहू, हरभरा याबद्दल पिकाबद्दल माहिती दिली, त्यामध्ये त्यांनी गहू पिकामध्ये अती संवेदनशील अवस्थेमध्ये पाणी व खत व्यवस्थापन तसेच हरभरा पिकावरील घाटे अळी तिचे प्रतिबंधात्मक उपाय व नियोजन यावर मार्गदर्शन केले. तसेच रासायनिक कीटकनाशकांचा वापर कमी करून सेंद्रिय कीटकनाशकांचा व खतांचा वापर करावा असे प्रतिपादन केले. या सदर कार्यक्रमाला १७ प्रगतशील शेतकरी उपस्थित होते.

Organized of “Kisan Goshti” at Borujwada Tah. Parshivani by Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur was organized “Kisan Goshhti” program on dated 15th December, 2022 at Borujwada, Tq. Savner, Distt. Nagpur. Mr. Kamlesh Chandewar, SMS (Agronomy), spoke about rabi season crops such as wheat, gram, and sugarcane, and advised farmers on water and fertiliser management in wheat crop in highly sensitive stages, as well as preventive and control measures for gram pod borer. He also stated that organic pesticides and fertilisers should be used instead of chemical pesticides to maintain soil health and the environment. This programme drew 17 forward-thinking farmers.

इतर विस्तार कार्य

०१. दूरचित्रवाणी कार्यक्रम

कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर, येथील कु. मयूरी ठोंबरे विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान) यांनी दिनांक १९ जानेवारी, २०२२ रोजी कृषि कल्याण या युट्यूब वाहिनी च्या माध्यमातून पारावरच्या गप्पा या कार्यक्रमात शेतकरी महिलांचे आहार व त्यांचे आरोग्य या विषयावर मार्गदर्शन केले. २८१ लोकांनी बघितले.

Television program

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur, Miss. Mayuri Thombare, Subject matter specialist (Home science) gave guidance on the topic of Diet and health of women farmers in the 'Paaravarchya Gappa' programme on 19th January, 2022 through the YouTube channel 'Krishi Kalyan'. The numbers of youtube viewers were 281.

Fig. 'Paaravarchya Gappa' programme on You Tube channel

२. जल-संधारणाबाबत जनजागृती करणे

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर व केंद्रीय जल सक्ती अभियान याच्या विद्यमानणे दिनांक ०७ एप्रिल २०२२ रोजी मौजा नरेंद्र उच्च माध्यमिक शाळा तेलगाव ता. कळमेश्वर येथे जल-संधारणाबाबत जनजागृती हा कार्यक्रमाचे नियोजन करण्यात आले. सदर कार्यक्रमांमध्ये प्रमुख अतिथि म्हणून कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर यातील डॉ. अमोल हरणे, विषय विशेषज्ञ (पीक संरक्षण) आणि श्री. तुषार मेश्राम विषय विशेषज्ञ (कृषि विस्तार) हे उपस्थित होते. डॉ. अमोल हरणे यांनी जल सांधरणाच्या विविध योजना यावर मार्गदर्शन केले व श्री. तुषार मेश्राम यांनी जल सांधरण याची आजच्या काळातील गरज या बाबत मार्गदर्शन केले. सादर कार्यक्रमाला १२ विद्यार्थी आणि विद्यार्थीनी उपस्थित होत्या.

Creating public awareness about water conservation

On the 7th of April 2022, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, and Kendriya Jal Shakti Mission collaborated to organise a public awareness programme on "water Conservation" at Narendra Higher Primary School, Telgao, Ta-Kalmeshwar. Dr. Amol Harane, Plant Protection Subject Matter Expert, and Shri. Tushar Meshram, Subject Matter Specialist (Agri. Extension), Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur, was the program's main guest. Dr. Amol Harane walked the students through various water

harvesting schemes. And Mr. Tushar Meshram emphasised the importance of water conservation in today's world. This programme is attended by students from the school.

३. किसान मेळावा व कृषि प्रदर्शनी

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर यांचा द्वारे दिनांक २६ एप्रिल २०२२ रोजी किसान मेळावा व कृषि प्रदर्शनी कार्यक्रम आयोजित करण्यात आले. या कार्यक्रमाला प्रमुख म्हणून श्री. तपेश्वर वैद्य, अध्यक्ष, पशुधन विकास विभाग, जि.प., नागपूर प्रमुख पाहुणे म्हणून तर उदघाटक म्हणून डॉ. अनिल भिकाणे, संचालक, विस्तार शिक्षण, म.प.म.वी.वी., नागपूर हे उपस्थित होते. डॉ. वाचस्पती पांडे, कनिष्ठ शास्त्रज्ञ, आरसीओएफ, नागपूर यांचे विशेष मार्गदर्शन शेतकऱ्यांना लाभले. प्रगतीशील शेतकरी (सेंद्रिय शेती) श्री. तुळशीदास पाटील, नांदापूर आणि श्री. सुधाकर कुबडे, कळमेश्वर यांनी त्यांचा सेंद्रिय शेतीचा उत्तम अनुभव शेतकऱ्यांसमोर सांगितले. श्री. प्रभाकर शिवणकर, प्रकल्प उपसंचालक, एटीएमए, नागपूर यांनी सेंद्रिय शेतीबाबत शेतकऱ्यांना प्रोत्साहित केले. सदर कार्यक्रमाला १२३ शेतकरी उपस्थित होते.

Kisan Mela and Agricultural Exhibition

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, organised the Kisan Melawa and Agricultural Exhibition programme on April 26, 2022. Mr. Tapeswar Vaidya, Chairman, Livestock Development Department, Z.P., Nagpur, was the chief guest, and Dr. Anil Bhikane, Director, Extension Education, MAFSU, Nagpur, was the exhibition's inaugurator. Farmers benefited from the expertise of Vachaspati Pandey, Junior Scientist at the RCOF in Nagpur. Progressive Farmers (Organic Farming) Shri. Tulshidas Patil of Nandapur and Shri. Sudhakar Kubde of Kalameshwar shared their best organic farming experiences with the farmers. Mr. Prabhakar Shivankar, Project Deputy Director, ATMA, Nagpur, encouraged farmers to practise organic agriculture. The programme drew 123 farmers.

‘किसान भागीदारी प्राथमिकता हमारी’ अंतर्गत किसान मेला संपन्न

कलमेश्वर, राप्र संवादक

नागपुर स्थित महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ- माफसु, अंतर्गत कलमेश्वर तहसील के दुधबर्डी स्थित कृषि विज्ञान केंद्र की ओर से केंद्रीय कृषि व किसान कल्याण मंत्रालय के अंतर्गत भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद- आयसीएआर द्वारा प्रायोजित ‘किसान भागीदारी, प्राथमिकता हमारी’ अभियान अंतर्गत किसान मेला व कृषि प्रदर्शनी का आयोजन किया गया. किसान भागीदारी प्राथमिकता हमारी इस मुहिम अंतर्गत तथा आजादी का अमृत महोत्सव अंतर्गत देश भर में फसल बीमा कार्यशाला आयोजित की गई है. आजादी का अमृत महोत्सव अंतर्गत 25 से 30 अप्रैल के बीच यह

मुहिम चलाई गयी. दुधबर्डी स्थित कृषि विज्ञान केंद्र के कार्यक्रम में जैविक खेती, औषधी वनस्पति, जीवामृत, सेंद्रिय पद्धती से पपीता लगाने इस विषय पर व्याख्यान दिए गये.

इस अवसर पर आयोजित कृषि

प्रदर्शनी में ट्रायकोकार्ड, ट्रायकोडर्मा, केचुआ खाद, अडोला, चाटणवट और पशुखाद्य कांडी की प्रदर्शनी लगाई गई तथा बचत गटों की महिलाओं ने लघु उद्योग के उत्पादन प्रदर्शित किए. कार्यक्रम की अध्यक्षता प्रा. डॉ.

कलमेश्वर तहसील के दुधबर्डी में आयोजन

अनिल भिकाने, संचालक, विस्तार शिक्षण, माफसु, तो तापेश्वर वैद्य, सभापति, जि.प. पशु संवर्धन विभाग तथा कार्यकारी परिषद, माफसु यह उद्घाटक थे. डॉ. सारिपुत लांडगे, आयोजक व वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृ. वि. के. दुधबर्डी, विशेष अतिथी प्रभाकर शिवणकर, उप संचालक, आत्मा (नागपुर) व सूरज मेश्राम, सरपंच, सोनोली तो मार्गदर्शक डॉ. वाचस्पती पांडे, कनिष्ठ वैज्ञानिक अधिकारी, राष्ट्रीय जैविक खेती केंद्र, नागपुर, डॉ. प्रकाश इटनकर उपस्थित थे. इस अवसर पर प्रगतशील किसान तुलसीदास पाटील (नंदापुर) व सुधाकर कुबडे (कलमेश्वर) का

सत्कार किया गया. विद्यापीठ में हुआ अनुसंधान व तंत्रज्ञान यह किसानों के बांधी तक, द्वार तक पहुंचाना यह कृषि विज्ञान केंद्र का कार्य होकर माफसु, अंतर्गत तीनों कृषि विज्ञान केंद्र - दुधबर्डी, तडसर और नागांव यह किसानों की सेवा के लिए कार्यरत है. कृषि विज्ञान केंद्र द्वारा तंत्रज्ञान प्रसारित होने से किसानों का उत्पादन खर्च कम होकर उत्पादन बढ़ेगा, ऐसा प्रतिपादन अध्यक्ष प्रा. डॉ. अनिल भिकाने ने किया. उन्होंने आगे कहा कि, किसान से किसान तक (सूक्ष्म प्रशिक्षण केंद्र) यह विद्यापीठ की संकल्पना प्रत्येक किसानों तक पहुंचाने का विद्यापीठ का मानस है.

Deshomati Edition
Apr 30, 2022 Page No. 6
Powered by : eNele.com

Fig. Kisan Mela and Agricultural Exhibition

४. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी आयोजित “मूल्यवर्धित उत्पादन” यावर चर्चासत्र

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर आणि विस्तार शिक्षण संचालनालय म. प. म. वि. वि., नागपूर यांच्या वतीने दिनांक २८ एप्रिल २०२२ रोजी मारोडी, ता. मौदा येथे महिला बचत गट यांच्या करिता चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले होते. या वेळी कृषी विज्ञान केंद्राचे कु. मयूरी ठोंबरे विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान) यांची महिला बचत गट या महिलांना विविध मूल्यवर्धित उत्पादना विषयी मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाला १३ महिला बचत गटामधील महिलांनी उपस्थिती दर्शवली.

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi organised seminar on “Value-added production”

On the 28th of April 2022, Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur, in collaboration with the Directorate of Extension Education, MAFSU, Nagpur, organised a programme at Marodi ta. Mouda. This programme was carried out with the Women's Self-Help Group. On this occasion, Mayuri Thombare, Krishi Vigyan Kendra Subject Matter Specialist (Home Science), educated the women of the women's self-help group about various value-added products. Women from 13 women's self-help groups attended the programme.

५. फुलशेती लागवड व व्यवस्थापन यावर जन जागृती

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर यांचा द्वारे दिनांक १२ मे २०२२ रोजी मौजा पिपरिया ता. रामटेक जिल्हा नागपूर या ठिकाणी फुलशेती यावर जन जागृती कार्यक्रम घेण्यात आला. या कार्यक्रमा मध्ये डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) यांनी आदिवासी लोकांना फुलांचे महत्व तसेच त्यांच्या लागवडीचे तंत्रज्ञान समजवून संगितले. त्यांना फुला पासून होणारा नफा तसेच त्यांची बाजार पेठाण मधील मागणी यावर मार्गदर्शन केले. या जन जागृती कार्यक्रमाला १७ शेतकरी उपस्थित होते.

Awareness on Flower Cultivation & Its management

On May 12, 2022, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur held a public awareness programme on flower farming at Mauja Piparia, Ramtek District, Nagpur. Dr. Ashwini Gaidhani, Subject Matter Specialist (Horticulture), explained the importance of flowers to tribal people as well as the technology used to cultivate them in this programme. I advised them on the profit potential of flowers as well as their market demand. This awareness programme drew 17 farmers.

Fig. Awareness on floriculture & Document

६. यशोगाथा

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर यांचा द्वारे दिनांक १७ मे २०२२ रोजी मौजा गुर्वे फार्म हाऊस करंभाड ता. पारशीवणी जिल्हा नागपुर, या ठिकाणी श्री. सुखदेवराव गुर्वे यांची यशोगाथा डॉकुमेण्ट्री तयार करण्यात आले. श्री. सुखदेवराव गुर्वे यांनी मधुमक्षिका पालन व त्याचबरोबर सेंद्रिय शेती करून भरघोस नफा मिळवला ही बाब लोकांपर्यंत पोहचविण्यासाठी कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर यांचा कडून त्यांची यशोगाथा (डॉकुमेण्ट्री) तयार करण्यात आली. या वेळी कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर मधील श्री. तुषार मेश्राम विषय विशेषज्ञ (कृषी विस्तार) व कु. मयूरी ठोंबरे विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान) उपस्थित होते व यासोबत गावामधील १० अन्य शेतकरी उपस्थित होते.

Documentary Shoot on Success story

On 17 May 2022 at Gurve Farm House Karambad Parshivani Dist. Nagpur, A documentary shoot on the success story of Sukhdevrao Gurve was made by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur. Mr. Sukhdevrao Gurve has made huge profit by beekeeping and organic farming, his succuses story to reach people by this purpose Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur prepared a short documentry shoot. At this time, Mr. Tushar Meshram Subject Matter Specialist (Agricultural Extension) and Ms. Mayuri Thombare Subject Matter Specialist (Home Science) was present along with 10 other farmers of the village also present.

Fig. Documentry shoot

७. गरीब कल्याण सम्मेलन

म. प. म. वि. वि. अंतर्गत कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर तर्फे दि. 31 मे 2022 रोजी सावनेर, ता. सावनेर, जि.-नागपूर येथे खरीप हंगामाच्या पूर्व नियोजनावर शेतकरी मेळावा आयोजित करण्यात आला होता. या कार्यक्रमाला मा. डॉ. तापेश्वर वैद्य यांनी आपली उपस्थिती दर्शवली होते तसेच मार्गदर्शक म्हणून डॉ. अनिल भिकाणे, संचालक विस्तार शिक्षण, माफसू, नागपूर., डॉ. सारिपुत लांडगे, प्रमुख व कार्यक्रम समन्वयक KVK, दुधबर्डी व श्री. पद्माकर शिवणकर हे देखील उपस्थित होते. शेतकरी सभेनंतर गरीब कल्याण संमेलन, मिशन अंतर्गत मा. पंतप्रधान नरेंद्र मोदीजी यांनी जनकल्याणकार्य योजनेच्या लाभार्थ्यांशी ऑनलाइन संवाद साधला. पंतप्रधान किसान सन्मान निधी योजनेतर्गत 100 दशलक्ष शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यात 21,000 कोटी रुपयांचे हप्ते जमा करण्यात आले. या कार्यक्रमाला आजूबाजूच्या गावातील 661 शेतकरी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

Garib Kalyan Sammelan

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi dist-Nagpur Organized a farmers meeting on pre-planning of Kharif season on 31st May 2022 at Savner, Tah. Savner, Dist.-Nagpur. In this programme Hon. Dr. Tapeswar Vaidya showed their presence and as guide Dr. Anil Bhikane Director Extension Education, MAFSU, Nagpur, Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head KVK, Dudhbardi & Shri. Padmakar Shivankar were also present. After the farmers' meeting, under the mission the poor welfare Conference, Hon. Prime Minister Narendra Modiji interacted with the beneficiaries of Jan Kalyankarya Yojana. Under the Pradhan Mantri Kisan Samman Nidhi Yojana, installments of Rs 21,000 crore were deposited in the bank accounts of 100 million farmers. A large number of 661 farmers from surrounding villages attended this event.

Fig. Webcast on Garib Kalyan Sammelan

दुधबर्डी द्वारे मौजे सावनेर येथे दि ३१ मे २२ रोजी आयोजित गरीब कल्याण समेलन व 'खरीप शेतकरी मेळावा' उत्साहात साजरा

खापरछेडा / विलीप वेवले-

'शेतकऱ्यांनी शेतात काय पिकते याच्याकडे लक्ष दिले पाहिजे' तसेच 'किसांयतशीर शेतीसाठी शेतकऱ्यांनी गटशेतीकडे वळावे असे आवाहन माफसूचे कार्यकारी परिषद सदस्य तथा जिल्हापरिषदेचे कृषी व पशुसंवर्धन सभापती तापेकर वैद्य यांनी केले. ते महापुरुष पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ, नागपूर येथे कुलगुरू डॉ. आशीश पातुरकर यांचे मार्गदर्शनाखाली कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी द्वारे मौजे सावनेर येथे दि ३१ मे २२ रोजी आयोजित गरीब कल्याण समेलन व 'खरीप शेतकरी मेळावा' प्रसंगी बोलत

होते.

कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्रा. डॉ. अनिल भिकने, संचालक, विस्तार शिक्षण, माफसू होते तर व्यासपिठावर प्रमुख अतिथी म्हणून तापेकर वैद्य, कार्यकारी परिषद सदस्य, माफसू, नागपूर, प्रभाकर शिवणकर, उपसंचालक, आत्मा (नागपूर), गुणवंत चौधरी,

सभापती, कृषि उत्पन्न बाजार समिती, सावनेर, कार्यक्रम संयोजक डॉ. सरीपुत लोंढे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, मार्गदर्शक डॉ. विनोद खडसे, सहयोगी प्राध्यापक (कृषिविद्या विभाग) आणि डॉ. हरिष सवाई, सहाय्यक प्राध्यापक (कौटुंबिक विभाग) उपस्थित होते. रासायनिक

किटकनाशकाचा वापर केल्यामुळे त्यातील विचारी अंश हे आपल्या अन्नत जावून आरोग्यावर विपरित परिणाम करतात त्याकरिता शेतकऱ्यांनी सेंद्रिय शेती केली पाहिजे त्यासाठी शेती पुरक व्यवसायाकडे वळले पाहिजे, खरीप पूर्व हंगामात शेतकरी जसे बीज प्रक्रिया, शेतीची मशागतसाठी

काळजी घेतात तसेच आपल्या गाय-म्हशींना घटसर्प, फर्वा आणि लाक्या खुरकूल व शेळी-मेंढयांना पिपीआर रोगावरील लसीकरणगी काळजी घेणे आवश्यक आहे असे प्रतिपादन प्रा. डॉ. भिकाने यांनी केले. डॉ. खडसे यांनी शेतकऱ्यांना खरीप पूर्व हंगामात जैविक खते, बीज प्रक्रियेचे महत्व, बीज उगवण क्षमता तसेच बियांची योग्य पेरणी याबद्दल मार्गदर्शन केले. ट्रायकोप्रेमा हे महत्वाचे मित्र कीड असून बोंडअळी, लष्करीअळीला नियंत्रण करण्यास मदत करते असे प्रतिपादन डॉ. सवाई यांनी केले. प्रभाकर शिवणकर यांनी आत्मा अंतर्गत असणाऱ्या योजना, प्रशिक्षण याबद्दल माहिती सांगितली. कार्यक्रमांमध्ये नागपूर

जिल्ह्यातील प्रगतशील शेतकरी सुखदेवजी गुर्वे (कनंभाड), दिगजी चौधरी (नंदापुर), नरेंद्र महले (इसापूर), भीमराव कडू (घारडी) व शंकरराव राजत (नंदापुर) यांचा मान्यवरांच्या हस्ते सत्कार करण्यात आला. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी डॉ. सारीपुत लोंढे, डॉ. अश्विनी गायधनी, डॉ. अमोल हल्ले, सुधार मेथाम, मयुरी ठोंबरे, भूषण भळे, रमिता सावरकर, अश्विनी घोटकर, राधेश खोब्रागडे, पवन तातोडे व विजय ठाकरे यांनी कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी पुढाकार घेतला. कार्यक्रमात ५०० हून अधिक शेतकरी, अधिकारी, कर्मचारी सहभागी झाले.

Fig. Media Coverage on Garib Kalyan Sammelan

८. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत चर्चासत्राचे आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर आणि विस्तार शिक्षण संचालनालय म. प. म. वि. वि. नागपूर यांच्या वतीने दिनांक ०९ जून २०२२ रोजी बोरुजवाडा ता. सावनेर येथे महिला बचत गट व अंगणवाडी सेविका यांच्या करिता चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले होते. या वेळी कृषी विज्ञान केंद्रांचे कु. मयुरी ठोंबरे विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान) यांनी महिलाना दैनंदिन जेवणामध्ये सकस आहार आणि पोषणा बदल माहिती दिली तसेच रोजच्या जेवणामध्ये प्रथिने, कर्बोदके, स्निग्ध पदार्थ याचे महत्व समजवून सांगितले. १७ महिला बचत गटामधील महिला व अंगणवाडी सेविका असे एकूण १७ महिलांनी या कार्यक्रमाला त्यांची उपस्थिती दर्शवली.

Organized Seminar by Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi,

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur along with Directorate of Extension Education, MAFSU, Nagpur organized a seminar on dated 9 jun 2022 at borujwada Tah. Saoner. This programme was conducted with the Women's Self-Help Group. On this occasion, Mayuri Thombare Subject Matter Specialist (Home Science) of Krishi Vigyan Kendra informed the women about healthy food and nutrition in daily meals. Also guide them about the importance of proteins, carbohydrates, fatty foods in daily meals. In this programme 17 women of self-help groups and Anganwadi workers showed their presences.

९. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी द्वारा आयोजित “उत्पन्नाचे विविध मार्ग” या विषयावरील चर्चासत्र

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर आणि विस्तार शिक्षण संचालनालय म. प. म. वि. नागपूर यांच्या वतीने दिनांक २२ जून २०२२ रोजी मानेगाव ता. सावनेर येथे महिला बचत गट यांच्याकरिता . या वेळी कृषी विज्ञान केंद्राचे कु. मयूरी ठोंबरे विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान) यांनी महिलांशी संवाद साधला आणि कमी किमतीच्या तंत्रज्ञाचा उपयोग करून पैसे कसे मिळवायचे तसेच इतर उत्पन्न वाढविणारे उपक्रम यावर मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाला महिला बचत गटाच्या १० महिला उपस्थित होत्या.

Organized Seminar on “Income generating resources” by Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi,

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Nagpur along with Directorate of Extension Education, MAFSU, Nagpur organized seminar on “Income generating resources” on dated 22 June 2022, Manegaon Ta-Saoner. This programme was held along with the Women's Self help Group. On this occasion, Mayuri Thombare of Krishi Vigyan Kendra interacted with the women and guided them on how to earn money using low cost techniques and other income generating activities. 10 women of women's self-help group were present at this event.

१०. कृषी संजीवनी कार्यक्रम

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर यांचा द्वारे दिनांक २७ जून २०२२ रोजी मौजा इसापूर ता. सावनेर जिल्हा नागपूर या ठिकाणी शेतकऱ्यांचे उत्पन्न वाढवणाऱ्या उपक्रमासाठी प्रोत्साहन यावर जन जागृती कार्यक्रम घेण्यात आला. या कार्यक्रमा मध्ये कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी येथील कु. मयूरी ठोंबरे विषय विशेषज्ञ (गृह विज्ञान) यांनी शेतकरी व महिला शेतकरी या वेगवेगळ्या उत्पन्न वाढवणाऱ्या उपक्रम बद्दल मार्गदर्शन केले. शेतीसोबत जोडधंदे किती फायदेशीर असते यावर माहिती दिली. या कार्यक्रमाला एकूण २९ शेतकरी तसेच महिला शेतकरी उपस्थित होत्या.

Krishi Sanjivani programme

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur on dated 27 June 2022 at Mauja Isapur, Savner District Nagpur was conducted an awareness programme on the promotion of activities that increase the income of farmers. In this programme Miss Mayuri Thombare Subject Matter Specialist (Home Science) guided farmers and farm-women on various income generating activities. Also given information about how joint venture along with agriculture is profitable to farmer. A total of 29 farmers and farm women were present in this programme.

Fig.

Fig. Krishi Sanjivani Programme

११. कृषी संजीवनी कार्यक्रम

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर यांचा द्वारे दिनांक २८ जून २०२२ रोजी मौजा मानेगाव ता. सावनेर जिल्हा नागपुर या ठिकाणी फळे आणि भाजीपाला पिकांच्या रोपवाटिकेच्या उत्पादनास प्रोत्साहन देणे यावर जंन जागृती कार्यक्रम घेण्यात आला. या कार्यक्रमांमध्ये डॉ. अश्विनी गायधनी यांनी शेतकरी व महिला शेतकरी यांना फळे आणि भाजीपाला पिकांच्या रोपवाटिकेचे महत्व तसेच त्याचे कश्याप्रकारे संगोपन करायचे याबद्दल मार्ग दर्शन केले. तसेच आपण घराशेजारी अल्प क्षेत्रावर सेंद्रीय शेती केली जाऊ शकते याबाबत शेतकऱ्यांना समजवुन सांगितले. या कार्यक्रमाला एकूण ४२ शेतकरी तसेच महिला शेतकरी उपस्थित होत्या.

Krishi Sanjivani Programme

An awareness programme on promoting nursery production of fruit and vegetable crops was conducted by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur dated 28 June 2022 at Mauja Manegaon Savner District Nagpur. In this programme Dr. Ashwini Gaidhani Subject Matter Specialist (Horticulture) guided the farmers and farm-women about the importance of fruit and vegetable nursery and how to nurture it. Also we made the farmers understand how organic farming will be done in a small scale near the house. Total 42 farmers and farm-women were present in this programme.

Fig. Krishi Sanjivani Programme

१२. कृषी संजीवनी कार्यक्रम

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर यांचा द्वारे दिनांक २९ जून २०२२ रोजी मौजा सुसुन्द्री ता. कळमेश्वर जिल्हा नागपुर या ठिकाणी फळे आणि भाजीपाला पिकांच्या रोपवाटिकेच्या उत्पादनास प्रोत्साहन देण्याकरिता जन जागृती कार्यक्रम घेण्यात आला. या कार्यक्रमांमध्ये डॉ. अश्विनी गायधनी विषय विशेषज्ञ (उद्यानविद्या) यांनी शेतकरी व महिला शेतकरी यांना फळे आणि भाजीपाला पिकांच्या रोपवाटिकेचे महत्व तसेच त्याचे कशाप्रकारे संगोपन करायचे याबद्दल मार्ग दर्शन केले. तसेच आपण घराशेजारी थोड्या प्रमाणात कशाप्रकारे सेंद्रीय शेती केली जाईल या बाबत शेतकऱ्यांना समजवून सांगितले. या कार्यक्रमाला एकूण ३२ शेतकरी तसेच महिला शेतकरी उपस्थित होत्या.

Krishi Sanjivani Programme

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur Conducted an awareness programme promoting nursery production of fruit and vegetable crops on dated 29 June 2022 At Susundri Ta. Kalameshwar District Nagpur. In this programme Dr. Ashwini Gaidhani Subject Matter Specialist (Horticulture) guided the farmers and farm-women about the importance of fruit and vegetable nurseries and how to nurture them. Also we made the farmers understand how organic farming will be done on a small scale near the house. A total of 32 farmers and farm-women were present in this programme.

Fig. Krishi Sanjivani programmem

१३. कृषी संजीवनी कार्यक्रम

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर यांचा द्वारे दिनांक २९ जून २०२२ रोजी मौजा कवठा ता. सावनेर जिल्हा नागपुर या ठिकाणी मृदा परीक्षण, मृदा आरोग्य तसेच खत व्यवस्थापन यावर कार्यक्रम घेण्यात आला. या कार्यक्रमांमध्ये कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर येथील कु. स्मिता सावरकर, प्रकल्प सहाय्यक (प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ) यांनी शेतकरी व महिला शेतकरी यांना मातीमधील अन्नद्रव्य, मातीचे परीक्षण, परीक्षण करण्याकरिता मातीचे नमूने कसे घ्यावयाचे, मातीचे आरोग्य कसे जपावे या बाबत शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाला एकूण २४ शेतकरी तसेच महिला शेतकरी उपस्थित होत्या.

Krishi Sanjivani programme

A programme on soil testing, soil health and fertilizer management was conducted by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur on dated 29th June 2022 at Kavtha, Tah Savner, District Nagpur. In this programme Ms. Smita Savarkar, Programme Assistant (Lab. Technician) of Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur guided the people of the village about the importance of nutrients in the soil to the farmers and women farmers, soil testing, how to take soil sample for soil testing, soil health. Total 24 farmers and farm-women were present in this programme.

Fig. Krishi sanjivini programme on dated 29th June 2022

१४. पशु लसीकरण शिबीर

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपुर यांचा द्वारे दिनांक ०३ ऑगस्ट २०२२ रोजी मौजा मानेगाव ता. सावनेर जिल्हा नागपुर या ठिकाणी पशु लसीकरण शिबीर कार्यक्रम घेण्यात आला. या कार्यक्रमात प्रमुख पाहुणे म्हणून डॉ. वैशाली अंजनकर (एलडीओ, सावनेर), श्री. त्र्यंबक शहारे (सरपंच), श्री. तुषार मेश्राम (विषय विशेषज्ञ, कृषी विस्तार) कु. मयुरी ठोंबरे (विषय विशेषज्ञ, गृह विज्ञान) उपस्थित होते. या कार्यक्रमांमध्ये येणाऱ्या पावसाळ्या ऋतुमध्ये जनावरांचे ब्लॅक कोटर या रोगापासून बचाव करण्यासाठी लसीकरण कार्यक्रम राबविण्यात आले व तसेच लसीकरणाचे महत्व पटवून दिले. या कार्यक्रमाला ४२ शेतकरी उपस्थित होते तसेच १२० जनावरांना लसीकरण करण्यात आले.

Animal vaccination camp

Krishi Vigyan Kendra, (Dudhbardi, Nagpur) organized an Animal vaccination camp programme on dated 03 August 2022 at Mauja Manegaon Saoner District Nagpur. As the chief guest in this programme, Dr. Vaishali Anjankar LDO, (Savner), Mr. Trimbak Shahare (Sarpanch), Mr. Tushar Meshram Subject Matter Specialist (Agricultural Extension) and Miss Mayuri Thombare Subject Matter Specialist (Home Science) were present. In this programme, vaccination programme was implemented to protect animals from black coat disease in the coming rainy season also made them understand the importance of vaccination. In this programme 120 animals of 42 farmers were vaccinated

Fig. Animal vaccination camp

१५. कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, द्वारा निलगाव ता. कळमेश्वर येथे “पोषण आहार” यावर मार्गदर्शन

कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर यांच्या वतीने दिनांक २ सप्टेंबर २०२२ रोजी निलगाव, ता. कळमेश्वर जि. नागपूर. या कार्यक्रमात डॉ. वैशाली बंठिया (विभाग प्रमुख, विस्तार शिक्षण), कु. मयुरी ठोंबरे विषय विशेषज्ञ (गृहविज्ञान), केव्हीके आणि श्री. मनोज धोटे (उपसरपंच), निलगाव प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते.

कु. मयुरी ठोंबरे यांनी मानवी आरोग्यासाठी संतुलित आहाराचे महत्त्व, प्रथिने, कार्बोहायड्रेट, जीवनसत्व, लोह, कॅल्शियम, कुपोषणावर मात करण्यासाठी रोजच्या आहारात पौष्टिक आहाराबद्दल मार्गदर्शन केले आणि महिलांच्या आरोग्यासाठी पोषण उद्यानाविषयी चर्चा केली. या कार्यक्रमाला एकूण २३ महिला उपस्थित होत्या.

Organized of “Awareness Program” at Nilagao, Ta. Kalmeshwar Dist. Nagpur by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur organized kisan gosthi under Poshan Maha Abhiyan on dated 2nd September, 2022 at Nilagao, Ta. Kalmeshwar Dist. Nagpur. In this Programme, Dr. Vaishali Banthiya (HOD of Extension Department, NVC), Ms. Mayuri Thombare SMS (Home Science), KVK and Shri. Manoj Dhote (Upsarpanch), Nilgao was present as a chief guest.

Ms. Mayuri Thombare discussed about importance of balance diet in human health, give the information about Protien, carbohydrate, vitamin, iron, Calcium, Rich food which consume in daily diet to overcome malnutrition and Discuss about Nutritional Garden for women health. A total of 23 women's were present in this program.

Fig. “Awerness Program” at Nilagao

१६. कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, नागपूर -II द्वारे राष्ट्रीय पोषण अभियान आणि वृक्षारोपण कार्यक्रमाचे आयोजन

कृषी विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी, महाराष्ट्र पशू व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ नागपूर अंतर्गत दिनांक १७ सप्टेंबर २०२२ रोजी ता. बोरुजवाडा सावनेर जि. नागपूर. येथे राष्ट्रीय पोषण अभियान व वृक्षारोपण कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. या कार्यक्रमात केंद्रीय कृषी आणि शेतकरी कल्याण मंत्री नरेंद्र सिंह तोमर यांनी ऑनलाइन माध्यमाद्वारे शेतकरी आणि महिलांना मार्गदर्शन केले. मानवी आरोग्यासाठी चांगल्या पोषणाचे महत्त्व त्यांनी स्पष्ट केले. यावेळी अध्यक्ष म्हणून डॉ. सरिपुत लांडगे (वरिष्ठ शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख) कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी तर चंदा निंबाळकर (सरपंच) बोरुजवाडा प्रमुख पाहुणे म्हणून उपस्थित होते, कु. मयुरी ठोंबरे, विषय विशेषज्ञ (गृहविज्ञान) कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, श्री. शुभम मोहरे (इफको), संदिप तुमराम (एमडीए) नागपूर आणि श्री. महेश सोळसे, कार्यक्रम व्यवस्थापक, सॉलिडरीदाद, नागपूर उपस्थित होते. या कार्यक्रमाला बोरुजवाडा गावातील ६० शेतकरी व शेतमजूर महिला उपस्थित होत्या.

National Nutrition Mission and Tree Plantation program by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur –II

Krishi Vigyan Kendra, Dudhburdi, Under Maharashtra Animal and Fishery Science University Nagpur was organized National Nutrition Mission and Tree Plantation program on dated 17th September, 2022 at Borujwada Ta. Saoner Dist. Nagpur. At this event, Union Agriculture and Farmers Welfare Minister Narendra Singh Tomar guided the farmers and farm womens through online media. He explain the importance of good nutrition for human health. At this moment Dr. Sariput Landge (Senior scientist cum Head) KVK was present as Chairman, Chanda Nimbalkar(Sarpanch) Borujwada was present as Chief guest, Miss. Mayuri Thombare, subject Matter specialist (Home Science) KVK, Shubham Mohare (IFFCO) Nagpur, Sandip Tumram (MDA) Nagpur and Mr. Mahesh Solase, Programme Manager, Solidaridad, Nagpur was present. The program was attended by 60 farmers and farm Women's at Borujwada Village.

Fig. Celebration of National Nutrition Mission

Fig. Media Coverage on National Nutrition Mission

१७. “पीएम किसान सम्मान सम्मेलन” कृविके दूधबर्डी तर्फे साजरा.

सावनेर:- “पीएम किसान सम्मान सम्मेलन” कृषि विज्ञान केंद्र दूधबर्डी नागपूर तर्फे ग्राम मंगसा येथे दिनांक १७ ऑक्टोबर २०२२ रोजी आयोजित करण्यात आले होते. या संमेलनाचे मुख्य उद्घाटक मा. नरेन्द्र मोदी, प्रधानमंत्री यांनी पुसा मैदान, नवी दिल्ली येथून ऑनलाईन मार्गदर्शन करून पीएम किसान सम्मान निधीची बारावी किस्त अदा केली. त्याच बरोबर 'वन नेशन - वन फर्टीलायजर' या अभियानाचे उद्घाटन केले. या कार्यक्रमाचे औचित्य साधून भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद अंतर्गत आणि महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ नागपूर द्वारा संचालित कृषि विज्ञान केंद्र, दूधबर्डी द्वारे ग्राम मंगसा येथे सदर कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते. या प्रसंगी प्रमुख अतिथी श्रीमती मिनाताई रहाटे, सरपंच, श्री. ज्ञानेश्वर मरकाम, उपसरपंच, मंगसा, तुकाराम रहाटे, यादव रहाटे, विश्वस्त, कबीर कुटी, मंगसा, श्री. कमलेश चांदेवार, विषय विशेषज्ञ, कृषिविद्या हे प्रामुख्याने उपस्थित होते. तर सदर कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ. सारिपुत लांडगे वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृविके दूधबर्डी हे होते. आयोजित कार्यक्रमात अध्यक्ष स्थानावरून बोलताना डॉ. सारिपुत लांडगे यांनी केंद्र सरकारच्या नवीन योजनांवर प्रकाश टाकून पीएम किसान सम्मान निधी ही शेतकरी बंधूंना

फायदेशीर ठरत असून या निधीमुळे शेतीशी निगडीत कामे मार्गी लावता येते. कृषि विज्ञान केंद्र हे शेतकऱ्याच्या उत्थानासाठी नेहमी कार्यरत असून कृषिशी निगडीत प्रशिक्षण आणि तंत्रज्ञान देण्याचे कार्य करीत असते. तसेच सध्या जनावरांमध्ये लंपी चा प्रादुर्भाव वाढत असताना काय काळजी घ्यावी लागेल आणि आपल्या पशुधनाची रक्षा कशी करता येईल यावर सखोल असे मार्गदर्शन केले. श्री. कमलेश चांदेवार, विषय विशेषज्ञ यांनी सेंद्रिय शेती बदल माहिती देत त्याला आधुनिकतेची जोड देऊन शेतकरी आपले उत्पन्न कसे वाढवू शकतात यावर माहिती दिली. तसेच माती परीक्षण करून आपल्या जमिनीची उत्पादकता वाढीसाठी आवश्यक ते परीक्षण शेतकरी बंधूंनी करावे असे आवाहन कु. स्मिता सावरकर, प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ यांनी केले. सदर कार्यक्रमाचे सुत्रसंचालन कु. स्मिता सावरकर, प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ यांनी केले तर आभार भूषण भक्ते, प्रक्षेत्र व्यवस्थापक यांनी मानले. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी राकेश खोब्रागडे, कुशल सहायक पवन तातोडे, कुशल सहायक यांनी परिश्रम घेतले.

Celebration of “PM Kisan Samman Sammelan” by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi.

Krishi Vigyan Kendra Dudhbardi Nagpur was organized Live Webcast of “PM Kisan Samman Sammelan” on dated 17th October 2022 at village Mangsa. Tah. Saoner Dist. Nagpur. The chief inaugurator of this sammelan was Hon. Prime Minister Narendra Modi, and also they release twelfth instalment of PM Kisan Samman Nidhi and start the campaign 'One Nation - One Fertilizer' through virtual mode from Pusa Maidan, New Delhi. on this occasion Mrs. Minatai Rahate, Sarpanch, Shri. Dyaneshwar Markam, Upsarpanch, Tukaram Rahate, Yadav Rahate, Trustee, Kabir Kuti, Mangsa, was present as chief guest.

The chairman of the said program was Dr. Sariput Landge Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi. Highlighted the new schemes of the central government and said that the PM Kisan Samman Nidhi is beneficial to the farmers and due to this fund the works related to agriculture can be carried out. Krishi Vigyan Kendra is always working for the upliftment of farmers and provides training and technology related to agriculture. He also gave in-depth guidance on lumpy disease in animals what needs to be taken care of and how to protect our livestock.

Shri. Kamlesh Chandewar, Subject Matter Specialist KVK, Dudhbardi was mainly present and gave information about organic farming and how farmers can increase their income by adding modernity to in it. Miss. Smita Savarkar, Laboratory Technician appealed to the farmers to do the necessary soil tests to increase the productivity of soil. The program was anchored by Miss. Smita Sawarkar, and proposed vote of thanks by Shri. Bhushan Bhakte. Rakesh Khobragade and Pawan Tatode worked hard for the success of the program.

१८. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीच्या वतीने “स्वच्छता पंधरवाडा” साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक २० ऑक्टोबर २०२२ रोजी 'स्वच्छता पंधरवाडा' चे आयोजन भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद अंतर्गत विशेष मोहीम २.० च्या अनुषंगाने 'स्वच्छता ही सेवा' या सदराखाली डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे नियोजन कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीच्या प्रशेत्त्रावर करण्यात आले. यात उपस्थित कर्मचार्यांनी प्रशेत्त्रावर स्वच्छता केली. या स्वच्छता कार्या मध्ये कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी येथील कृषि विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ (कृषिविद्या) श्री. कमलेश चांदेवार, प्रक्षेत्र व्यवस्थापक श्री. भूषण भक्ते, प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ कु. स्मिता सावरकर उपस्थित होते. आणि श्री. राकेश खोब्रागडे आणि श्री. पवन तातोडे, कुशल सहायक यांनी परिश्रम घेतले.

Celebration “Swachhta Mission” By of Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi under “Special Campaign 2.0”

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Under the Maharashtra Animal and Fisheries Science University, Nagpur, organised "Swachhta Abhiyan" under the "Special Campaign 2.0" program, which was organised on October 20, 2022. At Krishi Vigyan Kendra, Dudhabrardi Premises are under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, The staff present cleaned the area. In this sanitation work, Shri. Kamlesh Chandewar Subject matter Specialist (Agronomy) Krishi Vigyan Kendra, Area Manager Shri. Bhushan Bhakte, Laboratory Technician Ms. Smita Savarkar were present. And Mr. Rakesh Khobragade and Shri. Pawan Tatode, worked hard.

१९. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीच्या वतीने “स्वच्छता पंथरवाडा” साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक २० ऑक्टोबर २०२२ रोजी 'स्वच्छता पंथरवाडा' चे आयोजन भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद अंतर्गत विशेष मोहीम २.० च्या अनुषंगाने 'स्वच्छता ही सेवा' या सदराखाली डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले. कार्यक्रमाला विशेष अतिथी म्हणून कृषि विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ (कृषिविद्या) श्री. कमलेश चांदेवार, प्रक्षेत्र व्यवस्थापक श्री. भूषण भक्ते, प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ कु. स्मिता सावरकर तसेच सौ. जयश्री पावनकर, मुख्याध्यापिका, नत्थुजी डांगोरे माध्य. विद्यालय परसोडी, श्री. नंदकिशोर सावरकर, सहा. शिक्षक, श्री. संजय जूनघरे सर, कु. मिना बोरकर मॅडम, श्री. संजय काळे सर उपस्थित होते. श्री. कमलेश चांदेवार यांनी स्वच्छतेबद्दल विद्यार्थ्यांना सखोल अशी माहिती देऊन आपले आरोग्य आणि आपल्या सभोवतालचे वातावरण कसे स्वच्छ ठेवता येईल आणि हात धुताना कसे स्वच्छ करावे व सॅनिटायजर चा वापर करतांना योग्य पद्धतीने हाताना कसे लावावे याबद्दल मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमात नत्थुजी डांगोरे माध्य. विद्यालयाचे १८० विद्यार्थी आणि शिक्षक उपस्थित होते. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन श्री. भूषण भक्ते यांनी केले. तर कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी, श्री. राकेश खोब्रागडे आणि श्री. पवन तातोडे, कुशल सहायक यांनी परिश्रम घेतले.

Celebration “Swachhta Mission” By of Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi under “Special Campaign 2.0”

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi affiliated under Maharashtra Animal and Fishery Science University Nagpur was organized “Swachhta Mission” under “Special Campaign

2.0” on Dated 20th October 2022 At Natthuji Dangore High school Parsodi under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head KVK.

Special Guest for the program was Mrs. Jayashree Pavankar, Principal, Natthuji Dangore High school and other Six teaching staff was present. Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi was coordinate of these program from KVK Mr. Kamlesh Chandewar Subject matter Specialist (Agronomy), Shri. Bhushan Bhakte, Miss. Smita Sawarkar was present.

On this occasion Mr. Kamlesh Chandewar gave in-depth information about hygiene, sanitization, Cleanliness and also aware to students about swachhta. He guided them on how to keep their health and environment clean, proper way to clean their hands while washing and hand sanitization. In this program 180 students and teachers of the school were present. Is Mr. Done by Bhushan Bhakte. So for the success of the program, Mr. Rakesh Khobragade and Shri. Pawan Tatode, Kushal Sahak worked hard.

२०. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीच्या वतीने “पीक अवशिष्ट व्यवस्थापननावर मार्गदर्शन” यावर मार्गदर्शन

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक २७ ऑक्टोबर २०२२ रोजी 'स्वच्छता पंधरवाडा' चे आयोजन भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद अंतर्गत विशेष मोहीम २.० च्या अनुषंगाने “पीक अवशिष्ट व्यवस्थापननावर मार्गदर्शन” या संकल्पनेवर डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे नियोजन मौजा कोदेगाव तह सावनेर जिल्हा नागपूर करण्यात आले. यात कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी येथील कृषी विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ (कृषिविद्या) श्री. कमलेश चांदेवार, यांनी घन कचरा व्यवस्थापन यावर मार्गदर्शन केले. घन कचरा टाकून किव्हा जाळून देण्यापेक्षा त्याचा उपयोग आपण कॅम्पोस्त, गांडूळ खत, यासारखी खते बनवून त्यांना वापर शेतामध्ये पिकांचे उत्पादन वाढवण्यासाठी कश्याप्रकारे करायचा तसेच कॅम्पोष्ट बनविण्याच्या पद्धती त्यावर शासकीय योजना यावर मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाला कृषी विज्ञान केंद्राचे प्रक्षेत्र व्यवस्थापक श्री. भूषण भक्ते, प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ कु. स्मिता सावरकर उपस्थित होते. आणि श्री. राकेश खोब्रागडे आणि श्री. पवन तातोडे, कुशल सहायक यांनी परिश्रम घेतले. आणि सदर कार्यक्रमाला गावातील २० शेतकरी उपस्थित होते.

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi Organized Program on “Crop residual management”

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi under the Maharashtra Animal and Fisheries Science University, Nagpur, was organised "Guidance on Crop residual management" under "Swachhta Abhiyan" Special Campaign 2.0, on dated 27 October 2022 a programme done under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi. This programme was planned at Kodegaon, Tah Savner District, Nagpur. Subject Matter Specialist (Agronomy) of Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi Shri. Kamlesh Chandewar, He advised the farmer to produce compost, vermicompost, etc. out of the leftovers rather than burning them. Differentiate between usable and unusable waste materials first, then useable waste to create various types of manure. Burning crop residue causes several diseases in humans and harms the environment. Additionally instructed on various compost preparation techniques and government programs/subsidies for farmers to adopt in order to boost field crop yield. Also, this programme are Shri. Bhushan Bhakte, and Ms. Smita Savarkar. And Mr. Rakesh Khobragade, Shri. Pawan Tatode, worked hard. And 20 farmers from the village attended the program.

२१. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीच्या वतीने “स्वच्छतेवर जनजागृती” कार्यक्रम साजरा

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक २८ ऑक्टोबर २०२२ रोजी 'स्वच्छता पंधरवाडा' चे आयोजन भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद अंतर्गत विशेष मोहीम २.० च्या अनुषंगाने “स्वच्छतेवर जनजागृती” या कार्यक्रमा अंतर्गत डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे नियोजन ग्रामपंचायत मौजा हत्तीसार तह सावनेर जिल्हा नागपूर करण्यात आले. या कार्यक्रमाला ग्रामपंचायत हत्तीसार मधील उप सरपंच श्री. अनिल गुडघे उपस्थित होते तसेच, कृषी विज्ञान केंद्राचे श्री. कमलेश चांदेवार, विषय विशेषज्ञ (कृषिविद्या) कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांनी

गावातील शेतकऱ्याला स्वच्छतेवर मार्गदर्शन केले यात त्यांनी स्वच्छतेचे महत्व, त्यापासून होणारा फायदा तसेच घर, परिसर, आणि पर्यावरण कशाप्रकारे स्वच्छ करावे यावर मार्गदर्शन केले. तसेच श्री. भूषण भक्ते, कु. स्मिता सावरकर उपस्थित होते. आणि श्री. राकेश खोब्रागडे आणि श्री. पवन तातोडे, कुशल सहायक यांनी परिश्रम घेतले. सदर जनजागृती कार्यक्रमाला गावातील २५ शेतकऱ्यांनी उपस्तीत होते.

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, organised a "Public Awareness on Cleanliness" program.

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, under the Maharashtra University of Animal and Fisheries Science University Nagpur, organised the "Cleanliness Awareness" programme under the Swachhta Abhiyan "Special Campaign 2.0" under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi. This programme was planned at the Gram Panchayat Hattisar Teh Savner District Nagpur. On that occasion, Mr. Anil Gurghe, Deputy Sarpanch, was also present, as was Shri. Kamlesh Chandewar, Subject matter Specialist (Agronomy). Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi guided the village farmer on cleanliness; he explained the importance of cleanliness, its benefits, and how to clean the house, its surroundings, and the environment. He offered guidance on the epidemic of infectious diseases brought on by garbage. Also present were Mr. Bhushan Bhakte and Ms. Smita Savarkar. And Mr. Rakesh Khobragade, Shri. Pawan Tatode, worked hard. The awareness programme was attended by 25 farmers from the village.

२२. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीच्या वतीने “शेतकऱ्यांन सोबत गाव स्वच्छता” कार्यक्रमालाचे आयोजन

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक २८ ऑक्टोबर २०२२ रोजी 'स्वच्छता पंधरवाडा' चे आयोजन भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद अंतर्गत विशेष मोहीम २.० च्या अनुषंगाने “शेतकऱ्यांन सोबत गाव स्वच्छता” या सदराखाली शेतकऱ्याच्या मदतीने ग्रामपंचायत परिसर व गाव स्वच्छ करण्यात आले. सदर कार्यक्रम डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले. तसेच या कार्यक्रमाचे नियोजन ग्रामपंचायत मौजा हत्तीसार तह सावनेर जिल्हा नागपूर करण्यात आले. यात उपस्थित कर्मचार्यांनी ग्रामपंचायत प्रशेत्नाची स्वच्छता केली. या कार्यक्रमाला ग्रामपंचायत हत्तीसार मधील उप सरपंच श्री. अनिल गुडघे उपस्थित होते तसेच कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी येथील कृषि विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ (कृषिविद्या) श्री. कमलेश चांदेवार, श्री. भूषण भक्ते, कु. स्मिता सावरकर उपस्थित होते. आणि श्री. राकेश खोब्रागडे आणि श्री. पवन तातोडे, कुशल सहायक यांनी परिश्रम घेतले. आणि सदर स्वच्छता कार्यक्रमाला गावातील २५ शेतकऱ्यांनी श्रमदान केले.

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, organised the "Village Cleanliness Program with Farmers."

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, under the Maharashtra University of Animal and Fisheries Science University Nagpur, organised the "Village cleaning with farmers" programme on dated 28 October 2022 under the Swachhta Abhiyan "Special Campaign 2.0" under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan

Kendra, Dudhbardi. This programme was planned at the Gram Panchayat Hattisar Teh Savner District Nagpur. On that occasion, Mr. Anil Gurghe, Deputy Sarpanch, was also present, the employees present cleaned the Gram Panchayat office premises and village. Deputy Sarpanch of Gram Panchayat Hattisar Mr. Anil Gurghe was present, as was the Subject Specialist (Agonomy) of Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi Shri. Kamlesh Chandewar, Mr. Bhushan Bhakte, Ms. Smita Savarkar was present. And Mr. Rakesh Khobragade and Shri. Pawan Tatode worked hard. And 25 farmers from the village contributed to the said sanitation program.

२३. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीच्या वतीने “पीक अवशिष्ट व्यवस्थापननावर” मार्गदर्शन

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक २८ ऑक्टोबर २०२२ रोजी 'स्वच्छता पंथरवाज' चे आयोजन भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद अंतर्गत विशेष मोहीम २.० च्या अनुषंगाने “पीक अवशिष्ट व्यवस्थापननावर मार्गदर्शन” या संकल्पनेवर डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे नियोजन ग्रामपंचायत मौजा हत्तीसार तह सावनेर जिल्हा नागपूर करण्यात आले. यात कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी येथील कृषि विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ (कृषिविद्या) श्री. कमलेश चांदेवार, यांनी घन कचरा व्यवस्थापन यावर मार्गदर्शन केले. घन कचरा आधी ओला व वाळलेला या मध्ये विभाजित करून आपण त्यापासून कॅम्पोस्त, गांडूळ खत, यासारखी खते कश्या पध्दतीने बनवायची यावर मार्गदर्शन केले. तसेच आजच्या वाढत्या लोकसंख्ये मध्ये जमिनीतीनीची उत्पादन क्षमता कश्या प्रकारे टिकून ठेवता येईल यावर प्रकाश टाकला. या कार्यक्रमाला कृषि विज्ञान केंद्राचे प्रक्षेत्र व्यवस्थापक श्री. भूषण भक्ते, प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ कु. स्मिता सावरकर उपस्थित होते. आणि श्री. राकेश खोब्रागडे आणि श्री. पवन तातोडे, कुशल सहायक यांनी परिश्रम घेतले. आणि सदर कार्यक्रमाला गावातील २५ शेतकरी उपस्थित होते.

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi Organized Program on “Crop residual management”

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi under the Maharashtra Animal and Fisheries Science University, Nagpur, was organised "Guidance on Crop residual management" under "Swachhta Abhiyan" Special Campaign 2.0, on dated 28 October 2022 a programme done

under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi. This programme was planned at Hattisar, Tah Savner District, Nagpur. Subject Matter Specialist (Agronomy) of Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi Shri. Kamlesh Chandewar, He advised the farmer to produce compost, vermicompost, etc. out of the leftovers rather than burning them. Differentiate between usable and unusable waste materials first, then useable waste to create various types of manure. Burning crop residue causes several diseases in humans and harms the environment. Additionally instructed on various compost preparation techniques and government programs/subsidies for farmers to adopt in order to boost field crop yield. Also, this programme are Shri. Bhushan Bhakte, and Ms. Smita Savarkar. And Mr. Rakesh Khobragade, Shri. Pawan Tatode, worked hard. And 25 farmers from the village attended the program.

२४. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डीच्या वतीने “कचऱ्यापासून संपत्तीवर तंत्रज्ञानाचे”

प्रात्यक्षिक

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक २८ ऑक्टोबर २०२२ रोजी 'स्वच्छता पंधरवाडा' चे आयोजन भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद अंतर्गत विशेष मोहीम २.० च्या अनुषंगाने “कचऱ्यापासून संपत्तीवर तंत्रज्ञानाचे प्रात्यक्षिक” या संकल्पनेवर डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आले. या कार्यक्रमाचे नियोजन ग्रामपंचायत मौजा कोदेगाव तह सावनेर जिल्हा नागपूर करण्यात आले. यात कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी येथील कृषि विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ (कृषिविद्या) श्री. कमलेश चांदेवार, यांनी शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन करताना कचरा टाकून किंवा जाळून देण्यापेक्षा त्यावर प्रक्रिया करून व तंत्रध्यानाचा वापर करून शेतकरी पैसा कमवू शकतो, जसे कि संत्र्याचा बाहेरील सालीपासून उत्तम प्रकारचे सौंदर्य प्रसादाने बनविण्यास मदत होते, धानाचे पेंड कागद अथवा खर्डे बनविता येतो तसेच त्याउपयोग वीज निर्मिती करता करता येतो, उसाचा पाचाडा पासून इंधन बनविता येते, शेतातील धसकटे वापरून त्यावर अळंबी चे उत्पादन घेता येत या विषयावर मार्गदर्शन केले, या कार्यक्रमाला कृषि विज्ञान केंद्राचे प्रक्षेत्र व्यवस्थापक श्री. भूषण भक्ते, प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ कु. स्मिता सावरकर उपस्थित होते. आणि श्री. राकेश खोब्रागडे आणि श्री. पवन तातोडे, कुशल सहायक यांनी परिश्रम घेतले. आणि सदर कार्यक्रमाला गावातील १५ शेतकरी उपस्थित होते.

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi Organized Program on “Technology on waste to wealth”

Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi under the Maharashtra Animal and Fisheries Science University, Nagpur, was organised "Demonstration of technology on waste to wealth" under "Swachhata Abhiyan" Special Campaign 2.0, on dated 28 October 2022 a programme done under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi. This programme was planned at Hattisar, Tah Savner District, Nagpur. Subject Matter Specialist (Agronomy) of Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi Shri. Kamlesh Chandewar, while guiding the farmers, can earn money by processing waste rather than throwing it away or burning it, and by using technology, such as the outer peel of an orange, which helps to make a beauty product, paddy straw, which can be used to make paper or scraps or used to generate electricity in thermal power plant. When it comes to fuel, sugarcane bagasse can be used. Also mushroom cultivation is possible on crop residual. In this programme are Shri. Bhushan Bhakte, and Ms. Smita Savarkar. And Mr. Rakesh Khobragade, Shri. Pawan Tatode, worked hard. And 15 farmers from the village attended the program.

२५. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी तर्फे “पशुरोग निदान व चिकित्सा शिबीर” आयोजन

कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी, नागपूर, आणि तालुका लघू पशुसंवर्धन सर्व चिकित्सालय सावनेर, यांच्या संयुक्त विद्यमाने पशुरोग निदान व चिकित्सा शिबिराचे आयोजन मौजा सोनोली ता. कळमेश्वर जिल्हा. नागपूर येथे दिनांक २२ नोव्हेंबर, २०२२ रोजी करण्यात आला. सदर कार्यक्रम कृषि विज्ञान केंद्राचे प्रमुख डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख व डॉ. वैशाली अंजनकर (एलडीओ. सावनेर) यांचा मार्गदर्शना खाली घेण्यात आला. सदर शिबिरामध्ये श्री. अलघरे (पशूधन पर्यावेक्षक सावनेर) यांनी लम्पी ग्रस्त जनावरांची तपासणी केली व त्यांचे लसीकरण केले. तसेच कृषि विज्ञान

केद्र, दुधबर्डी यातील श्री. कमलेश चांदेवार (विषय विशेषज्ञ, कृषीविद्या) यांनी लम्पी रोग यावर प्रतिबंध म्हणून लसीकरणाचे महत्व व लम्पी रोग झाल्यानंतर पशुची घ्यावयाची काळजी यावर शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन केले. या शिबीरमध्ये १२ लम्पी ग्रस्त जनावरांची पाहणी करून ४ जनावरांना लसीकरण करण्यात आले. कार्यक्रमाच्या यशस्वीते करिता कृषी विज्ञान केद्र, दुधबर्डी येथील श्री. भूषण भक्ते, श्री. पवन तातोडे, व श्री. राकेश खोब्रागडे यांनी परिश्रम घेतले.

Krushi Vigyan Kendra, Dudhbardi organized "Veterinary Disease Diagnosis and Treatment Camp"

Krushi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, and Veterinary Hospital Saoner, organised a "Veterinary Disease Diagnosis and Treatment Camp" on November 22nd, 2022 at Sonoli Ta. Kalmeshwar Dist. Nagpur. This programme was overseen by Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head of the KVK in Dudhbardi, and Dr. Vaishali Anjankar, Livestock Development Officer in Saoner. In given camp Mr. Alghare (Livestock Supervisor) examined and vaccinated the lumpy affected animals. Also Mr. Kamlesh Chandewar, SMS (Agronomy), Krushi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, advised farmers on the importance of vaccination to prevent Lumpy Disease and animal care after Lumpy skin Disease. In this occasion, Total 12 lumpy affected animals were examined and four were vaccinated. To ensure the success of the program Shri. Bhushan Bhakte, Shri. Pawan Tatode, and Mr. Rakesh Khobragade worked hard.

२६. कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी तर्फे “शेतकरी शेतीशाळे मध्ये मार्गदर्शन”

२४ नोव्हेंबर २०२२ रोजी आत्मा, नागपूर आणि बाळासाहेब ठाकरे कृषी व्यवसाय व ग्रामीण परिवर्तन स्मार्ट प्रकल्प अंतर्गत सावनेर तालुक्यातील वाकोडी येथे तूर उत्पादक शेतकऱ्यांसाठी शेतीशाळेचे आयोजन करण्यात आले. या शेतीशाळा वर्गाला स्मार्ट कॉटन विभागाच्या नोडल अधिकारी गोडघाटे, मुल्य साखळी तह्य सुप्रिया कावळे, स्वाती गावंडे उपस्थित होते. या शेतकिय शाळेमध्ये श्री. कमलेश चांदेवार, (विषय विशेषज्ञ, कृषीविद्या) यांनी शेतकऱ्यांना तूर पिकावरील रोग व कीड नियंत्रण यावर मार्गदर्शन केले तसेच बदलत्या काळानुसार सेंद्रिय शेतीचे महत्व आणि फायदे लोकांना पटवून सांगितले तसेच लागत खर्च कमी करून जास्त नफा कसा मिडेल यावर शेतकार्यांना मार्गदर्शन केले. तसेच सदर कार्यक्रमांमध्ये कृषी पर्यवेक्षक दंबारे यांनी शेतकऱ्यांना स्मार्ट प्रकल्प व कृषी विभागा मार्फत राबविण्यात येणाऱ्या इतर योजनांची माहिती देण्यात आली. कार्यक्रमाच्या यशस्वीते करिता कृषी विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी येथील श्री. भूषण भक्ते, श्री. पवन तातोडे, व श्री. राकेश खोब्रागडे यांनी परिश्रम घेतले. शेतकरी शेतीशाळे मध्ये ४० शेतकरी उपस्थित होते.

“Guidance to Farmers in Farm School” by Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi

On November 24, 2022, ATMA Nagpur and Balasaheb Thackeray Agribusiness and Rural Transformation SMART Project, jointly organised a farm school for Redgram growing farmers at Wakodi Tah Savner Dist Nagpur. Mrs. Godghate, Nodal Officer of the SMART Cotton project, Supriya Kawle, Value Chain Officer, Nagpur, and Swati Gawande were the chief guests at this event. SMS (Agronomy), Krushi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur, Mr. Kamlesh Chandewar He advised farmers on disease and pest management in the Redgram crop, as well as the importance and benefits of organic farming in the changing times. He also advised farmers on how to increase profits by lowering input costs. In addition, Agriculture Supervisor Dambare informed farmers about smart projects and other schemes implemented by the Department of Agriculture during the said programme. Shri. Bhushan Bhakte, Shri. Pawan Tatode, and Mr. Rakesh Khobragade worked tirelessly to ensure the program's success. 40 farmers were present.

२७. कृषि विज्ञान केंद्राच्या तर्फे “हरभरा पिक लागवड व व्यवस्थापन यावर मार्गदर्शन

”

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी मार्फत दिनांक २२ डिसेंबर २०२२ रोजी “हरभरा पिकाचे लागवड व व्यवस्थापन यावर मार्गदर्शन” या कार्यक्रमाचे आयोजन डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ वैज्ञानिक तथा प्रमुख, कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी यांच्या मार्गदर्शनाखाली मु. चाचेर, ता. मौदा, जिल्हा. नागपूर येथे करण्यात आले. कार्यक्रमाला प्रामुख्याने विशेष अतिथी म्हणून कृषि विज्ञान केंद्राचे विषय विशेषज्ञ, कमलेश चांदेवार, प्रक्षेत्र व्यवस्थापक श्री. भूषण भक्ते, तसेच श्री. राठोड, कृषि सहाय्यक उपस्थित होते. श्री. कमलेश चांदेवार यांनी शेतकऱ्यांना “आधारित राष्ट्रीय प्रात्यक्षिक” कार्यक्रमाची माहिती देऊन हरभरा पिकाची लागवड यावर मार्गदर्शन केले, यामध्ये त्यांनी दैनंदिन जीवनात कडधान्याचे महत्व, तसेच कडधान्य पिकामुळे जमिनीवर होणारे परिमाण, हरभरा पिका लागवड, वरील कीड व रोग व्यवस्थापन यावर मार्गदर्शन केले. यांनंतर आधारित राष्ट्रीय प्रात्यक्षिक यामध्ये सहभागी होऊ इच्छिणाऱ्या शेतकऱ्याची नोंदणी करून अर्ज भरून घेण्यात आले. या कार्यक्रमाला गावातील ३० शेतकरी उपस्थित होते.

Guidance on “Cultivation and Management of Gram Crops” by Krishi Vigyan Kendra

Guidance on “Cultivation and Management of Gram Crops” organized by Krishi Vigyan Kendra at Chacher, Tq. Mouda, Dist Nagpur on Dated 22 December 2022. Under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur. Mr. Kamlesh Chandewar, SMS (Agronomy), Shri. Bhushan Bhakte, Field Manager, Mr. Rathod, Agriculture Assistant were present. Mr. Kamlesh Chandewar informs the farmer about the "Cluster Front Line Demonstration- Pulses" programme, after which he describes the importance of pulses in their daily lives, the positive effect of pulses on soil, and finally he informs the farmer about gram cultivation, nutrient, water, disease, and pest management in gram crop. Farmers who wanted to participate in the "Cluster Front Line Demonstration- Pulses" programme were registered and filled out an application form. This event was attended by 30 village farmers.

२८. कृषि विज्ञान केंद्राच्या तर्फे “CFLD अंतर्गत बियाणे व कृषी निविष्टा वाटप ”

महाराष्ट्र पशु व मत्स्य विज्ञान विद्यापीठ अंतर्गत कृषि विज्ञान केंद्र, दुधबर्डी ता. कळमेश्वर जिल्हा. नागपूर तर्फे “आधारित राष्ट्रीय प्रात्यक्षिक” कार्यक्रमाचे आयोजन दिनांक २४ डिसेंबर २०२२ रोजी मु. चाचेर, ता. मौदा, जिल्हा. नागपूर येथे डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख, यांच्या मार्गदर्शनात संपन्न झाले. शेतकऱ्यांनी जैविक संसाधनांचा वापर करून वातावरणातील समतोल व जमिनीची सुपीकता टिकवावी व सोबतचा जोडधंदा म्हणून पशूपालन करायला हवे याबद्दलचे मार्गदर्शन अध्यक्ष स्थानावरून बोलताना डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख, यांनी केले. त्यानंतर उपस्थित शेतकऱ्यांना कृषि विज्ञान केंद्रा तर्फे हरभरा पिकाचे बियाणे, जैविक संवर्धक व जैविक कीटकनाशके वाटप करण्यात आले. कार्यक्रमाला प्रामुख्याने विशेष अतिथी म्हणून कृषि विज्ञान केंद्राचे डॉ. सारीपुत लांडगे, वरिष्ठ शास्त्रज्ञ तथा प्रमुख, श्री. कमलेश चांदेवार, विषय विशेषज्ञ, (कृषीविद्या) तसेच कृषि विभागातील श्री. संदीप नाकाळे, तालुका कृषि अधिकारी, श्री. मनोहर कळाम, मंडळ अधिकारी, श्री. रवी राठोड, कृषि सेवक उपस्थित होते. श्री. कमलेश चांदेवार, विषय विशेषज्ञ, (कृषीविद्या) यांनी हरभरा पिकाच्या बियाणांवर बीज प्रक्रियेचे प्रात्यक्षिक करून दाखविले व कार्यक्रमा मध्ये देण्यात येणाऱ्या कृषी निविष्टा बाबत शेतकऱ्यांना मार्गदर्शन केले. कार्यक्रमाचे सूत्र संचालन तसेच आभार

प्रदर्शन श्री. भूषण भक्ते यांनी केले. या कार्यक्रमाला २५ शेतकरी उपस्थित होते. या कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेकरिता श्री. राकेश खोब्रागडे यांनी परिश्रम घेतले.

Krishi Vigyan Kendra “Distribute of Seeds and Agricultural Inputs under the CFLD” Programs

Krishi Vigyan Kendra under the Maharashtra Animal and Fisheries Science University, Nagpur organized “Seed and Agriculture inputs” on 24 December 2022 at Chacher Tq Mouda Dist Nagpur. Under the guidance of Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Krishi Vigyan Kendra, Dudhbardi, Nagpur. Speaking from the chairmanship, Dr. Sariput Landge advised farmers to keep the environment in balance and the fertility of the soil by using biological resources and to engage in animal husbandry as a side business. Following that, Krishi Vigyan Kendra gave gramme seeds, bio-fertilizers, and bio-pesticides to the existent farmers. Speaking from the chairmanship, Dr. Sariput Landge advised farmers to use biological resources to maintain environmental balance and land fertility, as well as to engage in animal husbandry as a side business. The farmers were then given gramme seed, bio-fertilizers, and bio-pesticides. Dr. Sariput Landge, Senior Scientist and Head, Mr. Kamlesh Chandewar, SMS (Agronomy), Mr. Sandeep Nakale, Taluka Agriculture Officer, Mr. Manohar Kalam, Block Officer, Mr. Ravi Rathod, Krishi Sevak, and other guests attended this programme. Mr. Kamlesh Chandewar, after seed distribution, gives a demonstration on seed treatment on gramme and informs about the method of spraying bio inoculant provided in the programme. Moderated the programme and delivered a thank you speech by Mr. Bhushan Bhakte, Farm Manager. This programme 25 farmers were present. Mr. Rakesh Khobragade worked tirelessly to ensure the success of this programme.

